LETO XXI. ŠT. 50 (1014) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 22. DECEMBRA 2016

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

20 let NOVI GLAS

CENA 1,20 EVRA

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Staro leto gre h koncu.
Za njim ne bomo žalovali.
Novo leto prihaja in nam prinaša upanje, da se bodo strukturalne težave naše Zadruge začele reševati.
Zaradi nujnega krčenja števila neizkoriščenih dopustov bo naše uredništvo zaprto do 4. januarja 2017.
Prva številka Novega glasa bo v novem letu izšla v četrtek, 12. januarja 2017.
Uprava pa bo v teh decembrskih dneh vedno odprta, razen v petek, 23., in petek, 30. decembra 2016.
Sveti večer je pred vrati. Novorojeni naj vsej naši skupnosti prinese polnost Božjega blagoslova in notranjega miru.
Blagoslovljen Božič in srečno 2017!

Želita uredništvo in uprava

Stolnica sv. Boštjana pri vojaškem ordinariatu, Bratislava, Slovaška / Iz Koledarja z mozaiki p. Marka Rupnika, Založba Družina / Foto Center Aletti

"Praznujmo, pa ne s starim kvasom hudobije in zla, ampak z nekvašenim kruhom iskrenosti in resnice". (1 Kor 5,8)

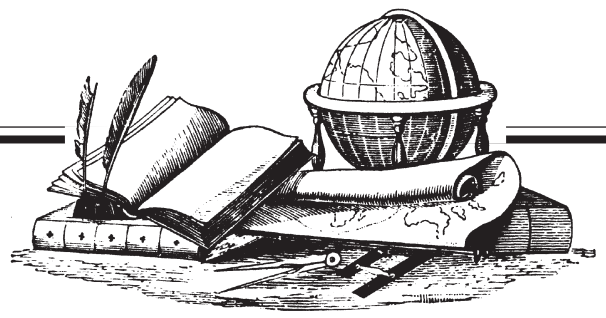

Prejeli smo (glej gloso Za spravni objem, Primorski dnevnik, 13. X. 2016)

Tridelni odgovor zgodovinarju Jožetu Pirjevcu (3)

Dragi Jože, spoštovani mag. Brecelj in dr. Zajc sin, kaj pravite, ali ne bi bilo najbolj enostavno te tri moteče elemente, ki so se javili za v partizane, povabiti vse skupaj ali samo enega v kakšen tržaški bar in se z njim tam zmeniti na štiri oči, kje jih bo kakšen ilegalec prevzel in popeljal varno v hosto, daleč od vrataric, tudi od bolj ali manj radovednih sostanovalcev in zelo prometne ulice, še rajši vsakega posebej na različnih mestih bolj na samem, da ne bi zbujali po nepotrebnem pozornosti pasantov, in od tam – bolj kot brezskrbni izletniki kakor pa konspirativno – bi jo ubrali v gozd, pohiteli v kakšen njegov najmanj obiskani kotiček, bogu in ljudem za hrbtom, s kakšnim primernim breznom v neposredni bližini, da ne bi jim bilo treba ročno izkopavati jam. In tam bi naročeni morilci, stoodstotno zavarovani, malodane igraje opravili zadano jim partijsko pim-pum-pam misijo. Ne morem si misliti, da partizanom, gozdov vajenim, ni prišla na misel taka enostavna rešitev problema. Morali bi biti prav tepci, da bi se odločili za vižo, ki jim jo zdaj vsiljujete vi trije. Bojim se, da ste nespametni naivkoti prej vi, pa brez zamere. Jaz sem vsaj petim sogovornikom postavila ta problem, a niti eden se ne bi odločil za način, ki ga partizanskim morilcem pripisujete vi. Povedano na kratko: imam tudi nekaj daljših in prav detajliranih scenarijev, če vas ta kratki povzetek ne prepriča.

Ti, Jože, pa mi to povej, da malce potešiš mojo prirojeno radovednost: Zakaj si v slovenski verziji knjige o breznih ta velepomembni podatek črtal? Ker si začel dvomiti o verodostojnosti rečenega? Zamolčal si ga, ker se nisi hotel doma izpostaviti? Zaradi kakšnega drugega... nečastnega razloga, kot je napisal Lojze Rebula? Saj ko ne bi bilo Alejandra Breclja, Martinovega brata, ki je to bral v italijanski knjigi in je Martinu omenil, kar si napisal – njemu pa se je šele nato porodila zamisel, da se je lotil raziskave in jo je začel objavljati v Primorskem dnevniku s kronskim odkritjem, ki ste ga, malodane oberoč, sprejeli vsi trije, ja, ne samo Brecelj, tudi ti in Zajčev sin, da si je roke najbolj umazal Albert Gruden – Blisk, on in nihče drug, ker tako vam je bilo povedano, tebi najpoprej in nato tudi piscu Anatomije. In bi pri tej vaši dokaj samovoljni in iz trte izviti zmoti ali usodni pomoti ostalo. No, če ne bi bilo vmes mojega... "gobca", ki je kar naprej terjal dokaze – o katerih pa ni ne duha ne sluha v Anatomiji, Brecelj napiše in pove, zdi se, kar mu paše, kar mu ni pogodi, pa rajši preskoči, kar ni ravno hvalevredno pri iskateljih resnice – se sploh ne bi srečno prebili do Ljubljane, obtičali bi v Šempolaju, in med poveljniki partizanstva ne bi odkrili naročnikov, med katerimi je kraljevala in zlasti ukazovala Zdenka Kidrič s pomagači, ki so dali promptno glave skupaj in dekretirali uboj. Vlogo morilcev – to je samo po sebi umevno – je ta spektakularni preobrat domala minimaliziral v vršilce dolžnosti, saj če bi se ti trije fantje uprli, bi jih verjetno eksekutiral kakšen za to kazen izbran izvršilni vod. Moj oče, ki je bil vojak v prvi svetovni vojni, je večkrat povedal, da so se najbolj bali, da jih določijo za strelce kakšnih zalotenih dezerterjev ali neposlušnih vojakov, s katerimi so največkrat delili dobro in hudo v jarkih.

/ str. 20

Jolka Milič

Prejeli smo

Odziv na 2. del odgovora Jolke Milič

Spoštovano uredništvo!

Rad bi se odzval na drugi del Tridelnega odgovora zgodovinarju Jožetu Pirjevcu izpod peresa Jolke Milič, ki ga je Novi glas objavil 15. t. m. V normalnih okoliščinah bi počakal na objavo tretjega dela, a raje tvegam, da se bom moral znova oglasiti, kot pa da nekatere trditve Miličeve, ki me neposredno zadevajo, obvisijo v javnosti brez odgovora skoraj mesec dni, saj bo prihodnja številka vašega cenjenega lista po napovedih izšla šele 12. juanuarja 2017.

Najprej naj ugotovim, da je z Jolko Milič težko voditi tvorno razpravo, vsaj okrog umora dr. Stanka Vuka, Danice Tomažič in dr. Draga Zajca 10. marca 1944 v Trstu. Naj to ponazorim s primerom. Potem ko sem 20. aprila 2014 v Primorskem dnevniku objavil razkritje anonimne pričevalke, po kateri je bil v umor neposredno vpleten Albert Gruden – Blisk, je Jolka Milič v svojih polemičnih odzivih začela podtikati meni, prof. Jožetu Pirjevcu in naposled dr. Dragu Zajcu ml. stališče, češ da naj bi bil Gruden edini morilec. Njena izmišljija je debela, saj je že površnemu poznavalcu zločina v Rossettijevi ul. znano, da so bili krvniki trije. Ko sem zdaj v knjigi Anatomija političnega zločina navedel imeni ostalih dveh, pa je Miličeva v svojem zapisu z dne 15. t. m. zmagoslavno ugotovila, da smo se s Pirjevcem in Zajcem motili. V resnici je le ujela balon, ki ga je sama napihnila.

A naj preidem k sržu problematike, okrog katere se suče drugi del njenega zapisa. V svoji knjigi večkrat poudarjam, da moje delo želi biti prispevek k odkrivanju zgodovinske resnice o trojnem umoru v Rossettijevi ul. Kakor lahko opazi sleherni bralec, sem vsako pomembnejšo tezo v njem utemeljil z argumenti, sicer pa sem tudi opozoril na meje, prek katerih moja raziskava ne seže, npr. pri iskanju naročnikov zločina.

/ str. 23

Martin Brecelj

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

ZCPZ - Gorica

želi vsem svojim članom, sodelavcem in prijateljem blagoslovljene božične praznike in uspešno novo leto 2017

ARS

Združenje ARS, ki Vas bo tudi v prihodnje osrečilo z odličnimi razstavami naših umetnikov, Vam vošči vesele božične praznike, miru in dobrega v novem letu!

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ 1962

Blagoslovljen in vesel Božič Vam želi

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Vsem svojim članicam, sodelavcem in prijateljem voščita srečen Božič in zdravja polno novo leto 2017

...

SLOVENSKA PROSVETA

ZALOŽBA MLADIKA

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

želi članom, društvom, pevskim zborom, organizacijam in vsem, ki njeno delo podpirajo in spremljajo, duhovno bogat praznik Gospodovega rojstva in Božji blagoslov v novem letu 2017

Povejmo na glas

Da bi dosegli mir

Da bi dosegli mir, da bi vsi skupaj dosegli mir in bili deležni njegovih darov, to, kot da je božja želja, ki naj bi se uresničila tudi v človeku. Mir zunaj in znotraj nas, mir v ozkem krogu vsakogar od nas in mir v velikih prostorih tja do sveta v celoti. In ne nazadnje da bi dosegli mir prav v naši notranjosti, v naši duši, ali kakor pravi naš največji pesnik, da "ne bil viharjev notranjih b'igrača". In mir nam želi priti naproti v najlepši luči, prihaja namreč v obliki otroka, komaj rojenega in vendar tako zgovornega in tako blagodejnega. Mir, ki je presunljiva nežnost in s katero se komaj lahko primerjajo najlepše stvari v naravi, nežnost, ki bo nekega dne močnejša od vsega in bo osvojila človeka in svet. Napolnila bo vse duše s spoznanjem, da smo nekje na dnu vsi enaki, vsi v iskanju sreče in vsi obteženi s težo življenja in dejstvom minljivosti in minevanja. In se zaradi te podobnosti želimo zbližati, biti skupaj drug z drugim ter zavreči vsakršno medsebojno nerazumevanje, vsakršno slabo misel o drugem in toliko bolj vsakršno brezčutnost, mržnjo in sovraštvo, ki se še vedno bohotijo po tej naši materi zemlji. V resnici, nam pravi izbrani otrok, smo si vsi bratje in sestre, bratje in sestre zares, bratje in sestre, ki šele v naklonjenosti drug do drugega zares ustvarjamo dobro za vse in prav vsakega človeka. Darilo tega neumrljivega otroka je neizmerno in mu ni mogoče izmeriti širino in dalj, to darilo nam daje možnost, da smo hvaležni, hvaležni in s tem miroljubni in ljubeči in so lahko vsi miroljubni in ljubeči do nas. To darilo nas reši vsakršnega strahu, saj nam odkriva tisto največjo srečo, ki je v tem, kadar so srečni tudi drugi, kadar je srečen moj bližnji. In potem smo zadovoljni s tem, kar imamo, in imamo toliko, da lahko dajemo drugim, in drugi imajo toliko, da dajejo meni in nam. Ker vemo, kako se sami ne moremo rešiti in se rešimo šele tedaj, ko rešimo ali rešujemo druge - in to sploh ni težko, saj smo vendar bratje in sestre, vsi v zavetju istega očeta, ki ljubi vse in skrbi za vse. In zato si še močneje želimo, da bi bilo razumevanja med vsemi še več, da bi bilo prijateljstva še več, zadovoljnih in srečnih ljudi še več, da bi bilo še več potolaženih in spet polnih zaupanja in bi bile zato stiske manjše, življenjski udarci ozdravljivi in naša prihodnost svetlejša. Mir božjega otroka, mir, ki si ga želi naše srce, nam vse to in še marsikaj drugega podarja, in če te darove sprejmemo in prispevamo svoj delež tej blagohotni volji, ki je edina srečna pot, potem smo za to svoje privoljenje bogato poplačani, kot znajo poplačati le nebesa. In če ima res katera stvar smisel, da si zanjo z vsemi, ampak zares z vsemi močmi prizadevamo, če lahko izbiramo med mnogimi načrti, ki jih potem uresničujemo, potem je to mir in še enkrat samo mir. Samo v njem je tolažba za vse, je olajšanje in zagotovljena sreča za vse, je edina skupna sreča mene, tebe in vseh ljudi. Ker dokler sreča ni skupna in ni sreča vseh in za vse, sreče še ni.

Janez Povše

Predsednik SSO Walter Bandelj se je zazrl v prihodnost

"Danes smo tu, da si pogledamo v oči, da razmislimo, kako naprej!"

V Trstu se nas je v Kulturnem domu v petek zvečer, 16. t. m., zbralo lepo število povabljenih, ki smo prisostvovali sodobni odrski postavitvi, med katero je režiserki Jasmin Kovic z mladimi igralci, pevci in drugimi nastopajočimi uspelo prikazati 40 let plodnega dela Sveta slovenskih organizacij. Izjemno petje mladih pevk, dobra igralska zasedba, čudovita glasba nadarjenih mladih, premišljen tekst, v katerem ni manjkalo tudi drznih sosledij misli in izjav mislecev, literatov in pričevalcev našega časa, sodobna režija, ki jo je odlikovalo obvladovanje zahtevnega odra tržaškega Kulturnega doma, vse to in še več je označevalo slovesno akademijo, ki nam je spregovorila o svetlih, a tudi temnih časih zadnjih 40 let, v katerih je bil SSO eden od protagonistov našega skupnega časa in življenja. Ker objavljamo celoten govor predsednika SSO, bomo izpostavili samo pozdravno misel dr. Benjamina Žekša, višjega svetovalca slovenskega predsednika Pahorja in našega prijatelja, ki je dejal, da naj nehamo že enkrat s ponavljanjem tega, kako bi lahko bili enotni za vsako ceno, naj pa v zameno iščemo poti povezovanj, spoštovanja različnosti in iskanja rešitev za boljši jutri in za skupno dobro! V tem duhu je tudi zazvenel lep praznični večer v Trstu!

JUP

Akademijo so pripravili:

režija: Jasmin Kovic
glasba: Patrick Quaggiato
scenografija: Ana Rahela Klopčič, Jasmin Kovic
posnetki: Sašo Štih
asistentka režije: Elena Husu
kostumistka: Carlotta Nanut
maskerka: Irina Giormani
luč: Marko Kovač
ton: Vasja Križmančič
projiciranje: Janez Terpin
izbor besedil: Jasmin Kovic
zgodovinski časovni pregledi: Julijan Čavdek
prevodi: Katja Vončina
avtorski posnetki obrazov in fotografije: Sašo Štih
zgodovinski posnetki: arhivski posnetki sedeža RAI za FJK
montaža zgodovinskih posnetkov: Aleks Purič
grafično oblikovanje: Sintesi/Hub
igralec in povezovalec: Tadej Pišek
vodja seminarja: Primož Forte
radijski voditelj: Janez Beličič
dopisnica in tv voditeljica: Valentina Oblak
ljubiteljski politik: Marko Brajnik
solistka: Valentina Sancin
vokalna skupina Vikra pod vodstvom Petre Grassi
pianist: Eva Dolinšek
violončelistka: Irene Ferro Casagrande

Cenjeni gostje, župan občine Trst Roberto Dipiazza, minister Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, svetovalec predsednika Republike Boštjan Žekš, škofov vikar za slovenske vernike v Trstu Anton Bedenčič, poslanki v republiki Italiji Tamara Blažina in Serena Pellegrino, senatorka v republiki Italiji Laura Fasiolo, evropska poslanka Patricija Šulin, veleposlanik republike Slovenije Bogdan Benko in nekdanji veleposlanik Iztok Mirošič, podpredsednik deželnega sveta Furlanije Julijske krajine in tajnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec, poslanka v državnem zboru republike Slovenije Ljudmila Novak, državni sekretar Republike Slovenije Tilen Božič, generalna konzulka Republike Slovenije Ingrid Sergaš, predsednica paritetnega odbora Ksenija Dobrila, predragi člani, nekdanji predsedniki in nekdanji člani odbora in uslužbenci Sveta slovenskih organizacij, predragi kolega in predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Rudi Pavšič, kolega in predsednik Italijanske unije Maurizio Tremul, podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Nanti Olip, ravnatelj Furlanskega filološkega društva Feliciano Medeot, deželni predsednik Slovenske skupnosti Peter Močnik, predsedniki organizacij in društev, predrage prijateljice in prijatelji, spoštovani predstavniki medijev, dober večer vsem vam!

Dovolite mi nekaj kratkih misli ob 40-letnici naše krovne organizacije, Sveta slovenskih organizacij.

Dolžan sem in v čast mi je, da se ob tej priložnosti najprej spomnim na vse tiste, ki so nas zapustili in ki so na temelju naših vrednot delali za našo slovensko narodno skupnost. Bog jim povrni!

Prav na današnji dan, pred štiridesetimi leti, je nastal Svet slovenskih organizacij, in to na temelju vrednot demokracije, krščanstva in slovenstva. Te so obraz in odraz našega časa, zato je temu primeren naslov današnjega kulturnega programa, ki ga je hvalevredno režirala Jasmin Kovic. Njej in vsej ekipi naša iskrena zahvala.

Te vrednote so del našega truda in so skupne vsem tistim, ki verjamejo v naše delo, zato so del vseh nas. To naj bo v ponos Republiki Sloveniji in Republiki Italiji, tako kot je italijanska manjšina ponos Sloveniji in Hrvaški. Smo del mostu, ki je lahko aktiven subjekt v meddržavnih odnosih.

Drago Štoka, Walter Bandelj in Damjan Paulin (Foto damj@n)

Demokracija, ki je nastala po padcu diktatur nacizma, fašizma in komunizma, je danes še bolj aktualna. Ne smemo pozabiti na preteklost, na vsa preganjanja, na vse žrtve, na naše ljudi, ki so bili vsakdanja tarča. Izgubili so življenje, ker so verjeli v demokracijo in ker je bil njihov "izvirni greh" krščanska vera. Vsega tega ne smemo pozabiti iz enostavnega razloga, da se kaj podobnega ne pripeti nikoli več. Hvala Slovenija, pred 25 leti si postala demokratična država! Prinesla si nam novo vizijo, nov način življenja. Prinesla si nam Zdravljico, tisti "prijatlji obrodile so trte vince nam sladko" Franceta Prešerna, ki je prinesel novega duha v naše zamejstvo. Postala si polnopravna članica Evropske unije. Od Republike Italije smo dobili zaščitni zakon 38/2001, za katerega se trudimo, da bi se v celoti izvajal. Odpravljene so bile meje, dobili smo skupno valuto evro in še in še.

Danes imamo v Italiji spet novo vlado, napovedujejo se volitve in pri tem se žal populizem razširja. V nekaterih glavah se pojavljajo zaprtje mej in ponovna vrnitev kolon na mejah, ukinjenje evra in vrnitev k nacionalnim valutam. Krize ni še konec, pa čeprav vsi ponujajo recepte, kako bi rešili brezposelnost. Ni vse to nekoliko smešno?

"Politik misli na naslednje volitve, državnik pa na prihodnjo generacijo"! je pomenljiv citat, ker je danes pravi trenutek za skupno razmišljanje vseh nas, ki smo del italijanske države. Danes smo tu, da si pogledamo v oči, razmislimo, kako naprej, kateri so načrti za našo slovensko narodno skupnost v Italiji.

Večkrat poudarjamo, da moramo misliti na naše mlade. Kaj bo z njimi? Kako oni vidijo nov svet? Vendar so večkrat vsa ta vprašanja samo pesek v oči. O tem pišemo v časopise, a žal ostane samo tiskana beseda. To se pojavlja tudi v društvenem življenju. Nekatera društva zastarajo in nimajo mladih, da bi pripomogli z novimi močmi doseči rezultate. Beseda rezultat, ki ga v ekonomiji večkrat uporabljamo, pa je mogoče tu med nami čista tujka. Razumem, ker je najlažje, da vse ostane v istih kalupih, da za društvo skrbi ena in ista skupina ljudi, ker se bojimo sprememb. Mladina pa hoče postati aktiven član in zato išče nova obzorja, nov način dela, ne boji se sprememb. Ali smo mi, ki trenutno vodimo našo civilno družbo, pripravljeni na vse to? Status quo je najlažji način dela, vendar je to pokončna smrt za našo identiteto. Spremembe so potrebne, tako kot v vsaki družbi in kot v vsaki družini; ta svojemu otroku želi, da obiskuje najboljšo šolo, da uspeva z najlepšimi rezultati. Spet beseda rezultat. Želimo si rezultat, tako kot v kateremkoli podjetju. Društva morajo biti uspešnejša, iskati moramo vse pogoje, da bodo rezultati najboljši. Seveda lahko pride tudi do napake, kot pri katerem koli človeku, ki dela, vendar se z napakami tudi učimo in tako lahko katerikoli dogodek dvignemo na višje kakovostne stopničke. Sam opažam, kako so nekatera društva postala bolj učinkovita od katerekoli profesionalne ustanove, ki se z določeno dejavnostjo ukvarja vsakodnevno.

Foto damj@n

Danes potrebujemo spremembe s konkretnimi dejstvi, brez tega ne gre. Svet slovenskih organizacij si mora prizadevati za to skupaj z drugo krovno organizacijo, Slovensko kulturno gospodarsko zvezo. Zato imava jaz in predsednik Pavšič veliko dela, ki bo prineslo zadoščenje in bo lahko tudi tarča kakšne kritike. Pripravljena sva na spremembe, predvsem tako, kot si jih želi tudi mladina. V tem smislu bosta izvršna odbora SSO in SKGZ aktivno delala z narodnim nagonom in v prid slovenski narodni skupnosti od Kanalske doline, Benečije do goriškega in tržaškega predela.

Čestitke naj gredo štirim nekdanjim predsednikom Damjanu Paulinu, Mariji Ferletič, Sergiju Pahorju in Dragu Štoki, ki je bil zame zagon in spodbuda.

Hvala uslužbencem, ki so večkrat deležni kake kritike, a brez njih ne bi bilo nič pripravljenega, ter pokrajinskim predsednikom, članom odbora in vsem, ki verjamejo v Svet slovenskih organizacij.

Ob pričakovanju Božiča in novega leta želim vsem vam polno miru in radosti!

Foto damj@n

Foto damj@n

GORICA Srečanje pod lipami / Msgr. Anton Stres

"Biti človek je nekaj neskončno velikega"

Msgr. Anton Stres in Erika Jazbar (foto dpd)

Božično *Srečanje pod lipami* v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici je letos oblikoval upokojeni ljubljanski nadškof msgr. Anton Stres. Profesor, teolog in filozof je 15. decembra na spodbudo moderatorke večera, časnikarke Erike Jazbar, najprej spregovoril o sodobnih dilemah zahodnega sveta. Če ljudje navzven pogosto ne kažejo krščanske pripadnosti, pa vendar včasih le zaidejo v cerkev, posebno ob Božiču, je razlogov več, je dejal. Ne moremo pričakovati, da bi bili vedno dosledni do svojih besed in dejanj. Božič je "romantičen praznik", otrok v jaslicah nagovarja vsakogar, je pa tudi nekaj atavizma, "spomin na mladost, kako smo včasih delali jaslice in obhajali Božič v družini". Nekatere vrednote so še vedno del naše kulture in jih zagovarjajo tudi tisti, ki so krščanstvo že zavrnili. "Če pa ne bo miselne, verske in nazorske podpore vrednotam, na katere še želimo pristajati, bodo počasi zbledele". Današnja kultura je presegla fazo, ko naj bi bila znanost vrednostno nevtralna, "razum in srce, volja in razum gresta skupaj". Zato "samo kreposten človek vidi prav". Pred 200 leti je bil sicer celoten družbeni prostor "prežarjen s krščansko svetlobo"; danes je ta moč izžarevanja manjša. Še vedno pa imamo močna krščanska jedra, kot so redovne skupnosti, dobre župnije, gibanja, dobre krščanske družine, katoliške šole itd. Vprašanje je le, koliko uspejo izžarevati svojo duhovno moč, ideje in zgled. Okolje namreč ni homogeno, je pluralistično. Tu gre za "konkurenčen boj" med različnimi duhovnimi, idejnimi oz. ideološkimi silami.

Kaj je še krščanskega v našem svetu? "Za politično rabo je prav gotovo odločilno dosledno spoštovanje dostojanstva človeške osebe": to je temeljna kategorija, ki je tudi božična. So stvari, ki jih ne moremo manipulirati. Strah, da bo zahodna omika, ki je v bistvu krščanska, popolnoma propadla, ni brez osnove, "vendar ni rečeno, da je nujno tako". Evropska sekularizacija ni nujno ateizem, pomeni pa, da javno življenje ne upošteva verskih vrednot. Zamolčujejo se stvari, ki so izvorno krščanske, iz javnega prostora se skuša izločiti, odstraniti krščanstvo kot referenčna točka, na katero bi se nanašali. Zanimivo, da je ta sekularizacija pojav Evrope in svetovnih elit. Na stari celini so verjetno bile specifične okoliščine, ki so to omogočile: po mnenju msgr. Stresa so med glavnimi dejavniki francoska revolucija, nekatera gibanja in dejstvo, da je bila v Evropi religija zelo tesno povezana s politiko. Sekularizacija sicer ni nič novega, kristjani smo jo že doživeli v času rimskega cesarstva, preživeli preganjanje in izšli zmagoviti. "Zato nimamo razloga, da bi se bali prihodnosti".

Na vprašanje Erike Jazbar o marksizmu, ki je za sabo pustil cinizem in nihilizem, je gost dejal, da je bistvo marksizma v preprosti trditvi, ki je izrazito dogmatična in znanstveno nedokazljiva in se neverjetno ujema z določeno vrsto liberalizma: da je gospodarska dejavnost, proizvodnja in izmenjava dobrin za telesno preživetje odločilna dejavnost v življenju posameznika in družbe. Da to določa v odločilni meri vse ostalo v življenju, "da ekonomija vodi vse".

Desetletja marksizma so pustila veliko različnih posledic v narodnem značaju, je dejal msgr. Stres. Eden je gotovo materializem; ker se marksizem tako ujema z liberalizmom, "ni čudno, da so prejšnji marksisti velikokrat postali čez noč liberalci", saj pri obojih gre za ekonomizem. Marksizem je učil, da je vsa duhovna nadgradnja samo odsev družbeno-ekonomskih razmer, torej ni absolutnih vrednot. Zaskrbljujoč je vidik, ki je žal neverjetno značilen za Slovenijo: ljudje postanejo lenuhi in pričakujejo, da jim bo država vse prinesla na krožniku. Po avstrijski anketi je Slovenija glede tega vidika med postkomunističnimi državami na prvem mestu. Ljudje, ki jih označujejo "neverjetna pasivnost, odvisnost in infantilnost", še vedno volijo stranke, ki to obljubljajo, ker je to v njihovi ideologiji. "Važno je, da je meni dobro", iskanje osebnega udobja. To stanje pa je popolnoma v nasprotju z demokracijo, ki pomeni odgovornost in prizadevanje za skupno dobro.

Kar se tiče kristjanov v današnji slovenski družbi, msgr. Stres meni, da je "v teoriji" prišlo do bistvenih sprememb, "v praksi pa zelo malo". Stara socialistična ustava je opredeljevala vero kot zasebno stvar, nova slovenska ustava pa pravno ne more izrinjati vernosti iz javnosti. To je bistvena sprememba. Marksistični teoretiki so se čez noč prelevili v zagovornike sekularizma, ker z idejo sekularizacije zagovarjajo isto: v imenu svobode in enakopravnosti ter zaradi nevtralnosti države je treba izključiti vernost in navzočnost krščanskih vrednot iz javnega prostora... Vernost se še vedno tolerira, ne pa spoštuje. Hoteli bi jo reducirati na raven hobija. "Država ne želi samostojne civilne družbe, da lahko kontrolira in vpliva", je pripomnil nadškof. V sklepni božični misli je poudaril, da Božje učlovečenje morda sprejemamo kot nekaj normalnega. Če se pa skušamo vživeti v nekoga, ki to prvič sliši, se zdi neverjetno. Prva značilnost krščanstva je "Bog-z-nami". Bog, ki postane človek, postavi naše predstave popolnoma na glavo. Bog ni oddaljen in neskončno vzvišen gospodar, ki se valja po svilenih blazinah v svojem blišču in sijaju, ampak nekdo, ki nam je neposredno blizu, ki je naš oče. Ker mu ne more biti vseeno, kako je z nami, je postal eden izmed nas. Tako kristjan spozna svoje dostojanstvo. V svetu, v katerem živimo, je ideja človeškega dostojanstva izvor ideje človekovih pravic. Človekovo dostojanstvo ima svojo največjo potrditev v stvarjenju po Božji podobi in sličnosti, potem pa tudi v tem, da je Bog postal človek. Biti človek je torej nekaj tako velikega, da se Bogu samemu ni zdelo za malo, da je postal eden izmed nas. "Biti človek je nekaj neskončno velikega". Ljudje stalno razmišljamo o tem, kakšen je Bog, kaj lahko rečemo o njem itd. Od Jezusa dalje, če hočemo vedeti, kdo je Bog, ni treba več filozofirati, saj je on povedal: "Kdor vidi mene, vidi Očeta". Jezus je navzočnost Boga med nami, je knjiga, iz katere lahko beremo, kdo je Bog. Ta knjiga se začne pri tem, da Bog postane otrok, najbolj nebogljeno bitje na svetu, in ne more preživeti brez pomoči drugih. Bog nas torej potrebuje, ne more nas odrešiti brez nas, pričakuje naše sodelovanje, je sklenil nadškof in prisotnim podelil svoj blagoslov. / DD

Jože Dežman o izkopavanju žrtev skupnih grobišč

"Individualne identifikacije žrtev iz Hude Jame so komaj verjetne!"

Zahteva, da morajo biti vse žrtve iz prikritih grobišč identificirane, je po besedah predsednika vladne komisije za reševanje vprašanj prikritih grobišč Jožeta Dežmana plod hude nevednosti. Kot je dejal v pogovoru za Delo, so individualne identifikacije žrtev iz Hude Jame komaj verjetne, nekatere najdbe pa kažejo, da gre tudi za Slovence.

Dežman je v pogovoru za Ozadja v Delu pojasnil, da se je ob odkritju žrtev našel kos papirja, na katerem je bil del pravnega besedila v slovenskem jeziku. Najden je bil molitvenik, v katerem je berljiva samo ena beseda, in sicer Jezus.

"To sta dva neposredna dokaza, da gre za Slovence. Zdaj je bila na globini 16 metrov najdena beležka s slovenskim besedilom, trenutno jo konzervirajo", je dejal in dodal, da kriminalisti te dokaze obravnavajo v procesu odkrivanja novih dejstev o identiteti umorjenih.

Individualne identifikacije žrtev iz Hude Jame pa so komaj verjetne.

Za zahtevo, da morajo biti vse žrtve identificirane, Dežman pravi, da je plod hude nevednosti. Kot je dejal, bi nekatere družine seveda rade pokopale svoje žrtve. Vendar bodo imeli veliko težav, da bodo odkrili prave sorodnike. Doslej so bile identifikacije v večini primerov neuspešne.

Po njegovih besedah se je letos premaknilo. Ministrstvo za notranje zadeve je uvedlo režim, po katerem vzorec za identifikacijo - desne stegnenice - hrani nacionalni forenzični laboratorij. Še vedno pa je ključno, da najdejo verjetne svojce.

"Ko bomo odkrili zadostno število sorodnikov z zadostno verjetnostjo, da imajo sorodnike pokopane na omenjenih prikritih grobiščih, bodo povabljeni k odvzemu vzorcev in identifikacije bodo stekle", je dejal.

Na poziv svojcem okoli 125 žrtev iz letos raziskanih grobišč (Koželj, Krimska jama, Žiglovica, Mačkovec in Zakriž), ki ga je pred časom objavil na Radiu Ognjišče, se ni javil še nihče, govoril je z dvema. Ko so leta 2013 iskali svojce žrtev iz Krimske jame, se je javilo le nekaj oseb, je navedel in dodal, da jih čaka težko delo.

"Meni govoriti, da nočem identificirati, pa sem se v zvezi z iskanjem žrtev in njihovih svojcev deset let izpostavljal in bil dvakrat odstavljen, je smešno ali pa barabinsko", je še dejal Dežman, ki se strinja z oceno, da so nekakšna kolateralna škoda v spopadih na desnici.

Četrta številka otroške revije Pastirček

Bliža se blagoslovljen božični čas ...

Ulice po mestih so že vse razsvetljene, lučke krasijo tudi velika, bogato okrašena božična drevesa. Izložbe ponujajo vse, kar si človek lahko poželi, le v denarnico je treba seči ... Vse žari od prazničnega blišča, ki ga ponuja naša potrošniška družba, hlepeča le po trenutnem užitku. A vse te puhle, kratkotrajne zemeljske vabe in bleščave ne morejo zapolniti praznine, ki zeva v našem srcu, če vanj ne posije resnična svetloba, tista, ki prihaja od zgoraj, na katero opozarjajo štiri svečke na adventnem venčku. "Zaman bi se Jezus rodil tudi tisočkrat v Betlehemu, če mu ne dovoliš, da se rodi v tvojem srcu", opominja urednik Pastirčka Marijan Markežič mlade Pastirčkove bralce v decembrski številki priljubljene otroške revije in vabi, naj Jezusovo rojstvo pričakamo s svojimi dobrimi deli. Vsem namenja topla voščila z rimano besedo pokojnega duhovnika Jožka Kraglja: *Sveto božje Dete // blagoslove svete // naj nad nas natrese // in miru prinese, // da bo novo leto // z Bogom spet začeto // in bo naše delo // lep uspeh imelo.* Bog daj, da bi bilo tako!

S strani četrte Pastirčkove številke veje nemirni duh pričakovanja tega velikega otrokom – pa tudi odraslim - najljubšega praznika v letu. Nekakšna koledniška pesmica poje o sveti noči, ko Marija hodi mimo koč in nosi blagoslov. Rojstvo nebogljenega Božjega otroka sta v rubriki *Zgodbe iz Sv. pisma* s posebnim žarom osvetlila Walter Grudina z besednim opisom, Paola Bertolini pa v nežnih ilustracijah, ob katerih se bralčevo oko tako rado zaustavi. Ista ilustratorka vabi najmlajše Pastirčkove prijatelje, naj vzamejo barvice v roke in naj čim bolj prisrčno pobarvajo njene jaslice in božično drevesce, pa še zvezdo repatico, ki se je ustavila nad borno štalico. Tudi pujsek Bine, ki si ga je zamislila Danila Komjanc, prosi malčke, naj mu pomagajo poiskati okraske na smrečici in naj jih preštejejo – to bo tudi matematična vaja! – in naj čim lepše pobarvajo smrečico.

Kako naj bi družina preživela večer pred odhodom na polnočnico, zgovorno in ljubeče predstavlja zapis *Sveti večer*. O tisti svetlobi, ki prihaja iz človeškega srca in ki najbolj slavi Boga, piše Berta Golob. Podobo stare petrolejke je zgodbi pridala Danila Komjanc, kot še marsikatero drugo ilustracijo v tej decembrski številki Pastirčka: vse čakajo, da jih v tople barve odene otroška roka.

Dobri sv. Miklavž je že obredel Zemljo in obdaril otroke. Tudi Matjažek iz zgodbe Marize Perat, *Miklavževo darilo*, ga je pričakal in dočakal to, po čemer je hrepenelo njegovo srce: da bi očka in mamica imela več časa zanj, da bi se skupaj pogovarjali. Njiju je najbolj potreboval!! Verjetno bi si tudi marsikateri naš otrok najbolj srčno želel isto: igrače, računalniki ..., nič ne odtehta ljubezni in prisotnosti staršev. Avtorica Peratova je v pripoved spet kanila dragoceno resnico in poučno misel za mlade, pa tudi manj mlade starše.

Še nekaj časa imajo otroci, da se naučijo pesmico *Advent*; besedilo Berte Golob je na notno črtovje prestavil Patrick Quaggiato. Tudi Pastirček slaščičar se vneto pripravlja na božične praznike, najprej v srcu, seveda, a tudi med kuhinjskimi lonci, kozicami, pečico ... Omislil si je namreč lešnikove piškote, da bo tudi v kuhinji zadišalo po prazničnih vonjavah. Peka piškotov pa je lahko čudovita priložnost, da otroci preživijo nekaj časa v družbi mamice, nonice ...

Nerodni Pacek v svoji zmeraj bolj obupni spakedranščini vabi vse, naj pridejo na šolsko božičnico ... Kdor bi rad poslal čisto posebno voščilnico v obliki ovčke, pa naj za njeno izdelavo pokuka na 25. stran decembrske številke in sledi navodilom Tatjane Ban. Šegava pesmica *Miškin repek*, ki jo je stkala Barbara Rustja, narisala pa Svetlana Brecelj, bo na lička priklicala smeh, kakor ga bo tudi hudomušna pesmica *Klicaj*, ki ga kot neustavljivega "kričaja" predstavlja Berta Golob ob ilustraciji Marjana Mančka. Komično obarvan utrinek o rabi ločil bo koristen za vsakega šolarja, kakor so imenitne lekcije jezikoslovja stihi Majde Artač *Sklanjatev* in *Stopnjevanje* – pesmici sta pravšnji za današnji čas, ko znanje slovenščine pri nas zmeraj bolj peša. Med primere stopnjevanja pridevnikov je Artačeva vpletla tudi domoljubno misel. Četrta kitica se glasi: *SLADEK je med, // SLADKA je medica, // še SLAJŠA je potica, // a NAJSLAJŠA – // slovenska govorica.* Kot po navadi vsebuje močno vzgojno noto strip, ki ga piše Walter Grudina, ilustrira pa Paola Bertolini Grudina. Tokrat mora protagonist izbirati med tem, naj pomaga mamici pri pospravljanju ali naj se temu brezbrižno izogne. Bralci naj pomislijo, kaj bi po vesti sami naredili!

Da ima strah velike oči, je razvidno iz zgodbice *Strah* izpod peresa Katerine Czerny.

Ker se bližajo božične počitnice, bodo otroci imeli več časa za igro, tudi za to, da se preizkusijo v šahu. Vaje za začetnike in težje preizkušnje za spretne šahiste bodo našli v *Šahovskem kotičku* na 30. in 31. strani decembrske številke Pastirčka, ki je malim šolarjem namenil matematični kotiček.

Med Pastirčkovo pošto je zvrhan koš čudovitih risbic. Poleg teh so še zapisi in pesmice malih dopisnikov in fotografija učencev OŠ I. Grbec in M. G. Stepančič ter malčkov iz škedenjskega vrtca. V novembrskih dneh so obiskali grobove zavednih Slovencev, ki so živeli in delovali v Škednju: s pesmijo in recitacijami so se poklonili Marici Gregorič Stepančič, Ivanu Grbcu ob 50-letnici smrti in duhovnikoma Jakobu Ukmarju ter Dušanu Jakominu.

Vzemite v roke Pastirčka, topleje vam bo pri srcu!

IK

Pri Ognjišču je izšla imenitna knjiga

Svetnik za vsak dan

Včasih se pa le zgodi, da vzameš v roke knjigo, na katero si v hipu ponosen in si je takoj vesel.
Konec novembra 2016 je pri založbi izšlo obsežno delo *Svetnik za vsak dan*. To je knjiga in pol, to je knjiga, o kateri lahko zapišemo, da je izjemno delo! Pravzaprav gre za dve knjigi po več kot 400 strani in nista ponatis prejšnje knjige z enakim naslovom, ampak je to nova, prenovljena in obogatena izdaja.

Avtorja monumentalnega dela Marko in Silvester Čuk

Knjigo *Svetnik za vsak dan* sta pripravila naša dolgoletna kolega in prijatelja, legendarni **Silvester Čuk in Marko Čuk**, oba nepogrešljivi osebi pri Ognjišču.
"Na prelomu tisočletja je pri Celjski Mohorjevi izšlo posodobljeno *Leto svetnikov* (v petih knjigah), v katerem so že upoštevali preureditev bogoslužnega koledarja, vključili nove svetnike, blažene, domače svetniške kandidate ... Zdelo se mi je primerno, da bi tudi našo izdajo svetnikov posodobili in ne zgolj ponatisnili: najprej tako, da bi bili svetniki 'na pravih mestih' ... da bi malce raziskali vzroke za premike drugam, ali za njihovo črtanje iz bogoslužnega koledarja. Ob tem preurejanju sem predlagal še več vsebine: najprej dodatne svetnike za vsak dan, potem razlago imena (s pomočjo člankov dr. Janeza Kebra – Ime veliko pove v Ognjišču 2007–15), njegovo razširjenost pri nas (Statistični urad RS) ..., da bi pomagali poiskati godovne zavetnike, priprošnjike ..., spomnili na zanimive ljudske navade ..., poiskali ljudska rekla, pregovore v zvezi z njimi ..., svetniki pa naj bi nas tudi nagovarjali s kakšno poučno mislijo, razmišljanjem ... K temu so nas vse od ponatisa (2004) spodbujala tudi razna vprašanja naših bralcev", je svoje veliko in večletno delo pri knjigi opisal **Marko Čuk**.
Brez pretiravanja lahko zapišemo, da je Silvester Čuk prava legenda med časnikarji, saj si brez njegovega vztrajnega dela pri Ognjišču niti revije same ne moremo predstavljati, leta in leta dolgotrajnega in nevsiljivega dela so iz njega naredila vzor vsem nam, ki delamo v medijih.
Na vprašanje, kako se spominja časov svojega otroštva, ko so doma brali življenja svetnikov, je duhovnik **Silvester Čuk** tako odgovoril:
"Doma smo imeli dve debeli knjigi z naslovom *Življenje svetnikov in svetnic božjih*, ki sta izšli pred več kot sto leti. Lahko rečem, da sta bili napisani prav za glasno branje v družini, saj so bile svetniške zgodbe sestavljene v obliki pripovedi, tudi z dialogi, veliko je bilo tudi legendarnih primesi. Bral nam je oče, mi pa smo poslušali. Pri kakšnem skoraj nazornem opisu muk, ki so jih prestajali mučenci, je bil včasih kar ganjen in mu je jemalo glas. Če je opazil, da ne poslušamo, je 'za kazen' moral namesto njega brati kdo od nas otrok. Ti 'svetniški večeri' so bili nekakšna družinska kateheza. Ko gledam nazaj, moram priznati, da se župnijskega verouka komajda spominjam, očetov 'verouk' pa mi je za vedno ostal v spominu".
Dodal je še: "Moja rojstna vas šteje nekaj nad trideset hiš, ki pa so raztresene, ter je od prve do zadnje uro hoda. Zaradi te osamljenosti se niso uveljavili kakšni 'skupinski' običaji, ampak bolj družinski. Zelo lepa je bila navada, da je tisti član družine na god svojega krstnega zavetnika – na svoj godovni dan – šel k maši in k zakramentom, da se priporoči svetnikovemu varstvu. Doma pa so ga 'počastili' s štruklji za kosilo. Iz otroštva se spominjam, da nikoli nismo praznovali rojstnih dnevov, ampak samo godovne, ki so spomin na sveti krst".

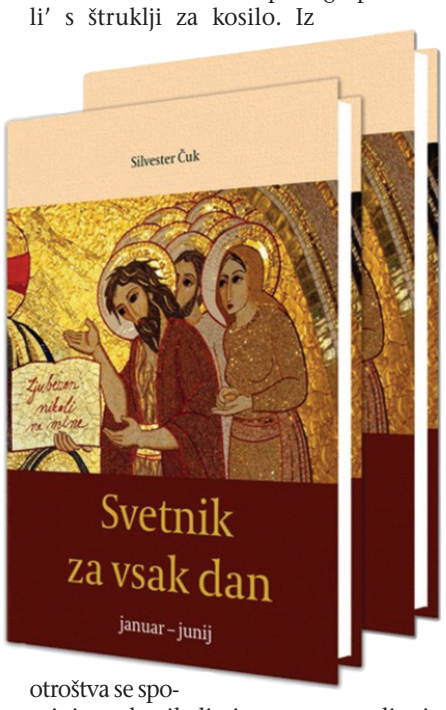

V zbirki *Žepna knjižnica Ognjišča*, ki je začela izhajati leta 1967, so izšli priljubljeni življenjepisi svetnikov. Silvester Čuk je o tem povedal tole:
"Gledali smo na to, da je bil svetnik prikazan privlačno, v obliki pripovedi. V tem je bil mojster nemški pisatelj Wilhelm Hünermann in v omenjeni zbirki je izšlo kar nekaj svetniških 'povesti' (*Plamteči ogenj – sv. Pij X.* , *Berač iz Granade – sv. Janez od Boga*, *Oče Damijan – bl. Damijan de Veuster*). Začeli smo s knjigama o papežu Janezu XXII. in sv. Maksimilijanu Kolbeju, obe sta izšli (v ponatisih) v nakladi blizu 50.000 izvodov! Seveda pa moramo vedeti, da je bilo takrat verskega tiska bolj malo in so ga bili ljudje 'lačni'. Knjiga *Svetnik za vsak dan*, ki je izšla pred kratkim, je nastajala počasi. 'Spočeta' je bila leta 1994 kot rubrika 'svetnik dneva' za Radio Ognjišče. V knjižni obliki je izšla (v dveh delih) leta 1999 in bila leta 2004 ponatisnjena. Zdaj pa imamo v rokah dopolnjeno in tudi grafično privlačno izdajo v dveh zajetnih knjigah.
Pri sprotnem pisanju za Radio Ognjišče sem uporabljal več virov. Glavni vir je bilo zajetno *Leto svetnikov*, ki je izšlo v štirih knjigah v letih 1968–1973. V tem temeljitem delu je za vsak dan predstavljenih več svetnikov/svetnic; izbral sem samo enega, in sicer tistega, ki je pri nas bolj znan in med našim vernim ljudstvom bolj češčen. Tam so svetniki prikazani 'kritično', s kar se da točnimi zgodovinskimi podatki, pri svojem pisanju sem jih skušal predstaviti čim preprosteje in seveda na kratko. Za knjižno izdajo je bilo besedilo nekoliko dopolnjeno in vsakemu svetniku/svetnici je v knjigi odmerjena poldruga stran. Na koncu obeh delov so tudi razna kazala, ki jih je 'izdelal' sodelavec Marko Čuk, naš urednik.
Sad njegovega večletnega vztrajnega dela so številne dopolnitve, ki jih v prvih dveh knjigah ni bilo. Za vsakega svetnika/svetnico je poiskal razlago imena, razširjenost/priljubljenost tega imena pri Slovencih danes. Brskal je po vseh mogočih virih, da odkrije, kateri svetniki/svetnice so zavetniki raznih poklicev in dejavnosti, kateri so priprošnjiki v raznih potrebah in stiskah. Iskanje vsega naštetega in še marsikaj drugega olajšuje vrsta izčrpnih kazal. Oba dela knjige *Svetnik za vsak dan* (januar–junij, julij–december) sta se 'odebelila' in sta potrebovala novo 'obleko', ki je zelo privlačna. Vsak svetnik/svetnica je predstavljen/a tudi s sliko".
Knjiga pa je lepa tudi na zunaj, lepo oblikovana, za kar gre zasluga tudi tehničnemu uredniku Benjaminu Pezdirju, tiskala pa jo je Grafika Soča.

JUP

Pismo iz Ugande misijonarja Danila Lisjaka

Skupaj gradimo boljši svet!

Cenjeni prijatelji in dobrotniki mojega tridesetletnega misijonskega dela ob velikih jezerih v Afriki!
Težko je povzeti v nekaj besedah obdobje tridesetih let. Tisti, ki so mi pomagali, so me povabili, da naredimo neke vrste bilanco, prikaz uresničenega v prid ogroženim otrokom, beguncem, fantom in dekletom z ulice v tem obdobju. Od današnjega Konga, Burundija, Rwande in zdaj Ugande. Okrog 50 prostovoljcev je prišlo na pomoč iz domovine pri uresničitvi naših skupnih načrtov. Še večje število pomagačev je v domovini pod okriljem Karitas in Misijonskega središča Slovenije skrbelo za zbiranje pomoči v zaledju in jih usmerjalo v Kongo po izbruhu vulkanov, v državljanski vojni trpečega Burundija in Rwande ter po 20-letni vojni na severu Ugande med ljudstvom Acholi, kjer je po dobroti Slovenije zrasel nov misijon Atede kot spomin na pionirja Ponilskih misijonov našega rojaka Ignacija Knobleharja.

Zahvaljujem se vodstvu Kulturnega doma v Novi Gorici, ki nam je omogočilo, da v praznični obliki naše skupno delo predstavimo Goriški in Vipavski dolini ter širši Sloveniji z zamejstvom. Tudi medijske hiše in časopisi od Trsta in Gorice do Ljubljane so ovrednotili ta dogodek, ki nas je spomnil, da smo Slovenci plemeniti in dobri, ko gre za ogroženega soseda doma in tudi v misijonskih deželah naših misijonarjev.
Poleg pisnega, slikovnega in filmskega gradiva so nas nagovorile tudi številke, ki jim sam skoraj nisem mogel verjeti. Vipavska Karitas, od koder so usmerjali zabojnike/kontejnerje v Afriko iz skladišča v Ajdovščini, je zabeležila 11 naloženih in odposlanih zabojnikov v 3 letih s skupno težo nad 240 ton. Tem sta se pridružila še dva zabojnika iz Kanade in občasne pošiljke, poslane čez Italijo, in oprema, poslana po strokovnih sodelavcih, ki so prišli pomagat pri izgradnji in opremi misijonov, sirotišnic in šol.
Gotovo gre moja posebna zahvala prostovoljcem, ki so tudi do tri leta pomagali v misijonih tako v Kongu, Burundiju, Rwandi in zdaj na severu Ugande. Naj omenim dva odmevna filma gospoda Jožeta Možine, dva novejša filma sošolca gospoda Iva Saksida in člankov novinarjev. Pravi podvig je bil začetni doprinos misijonu Atede skupine "Bejž če v'jdeš" iz Pivke in pomoč vlade Slovenije iz evropskih skladov. Vse je izzvenelo v eno samo zahvalo Bogu, ki je po rokah dobrih in pridnih ljudi blažil rane afriškega človeka, ogroženih mladih in prinašal upanje v svetlo prihodnost, ki so jo začeli graditi ob naši pomoči. Čakajo nas novi načrti, posebej tu na severu Ugande, kjer je 20-letna vojna pustila rušilne posledice tako duhovno kot materialno. V petih letih smo poskrbeli, da se počasi gradi občestvo ob na novo zgrajenih objektih: Internat, župnijska cerkev, 3 vrtci in 12 kapel. Zdaj je na vrsti vzgoja; nova osnovna šola, poklicna šola / šola za življenje za dekleta in fante in ambulanta za ljudi iz našega misijona / 400 kvadratnih kilometrov. Letošnja Trikraljevska akcija otrok obljublja pomoč za uresničitev teh potrebnih načrtov. Hvala vsem duhovnikom, katehetinjam in staršem za skrbno in redno pomoč misijonom pod vodstvom Misijonskega središča Slovenije.
Vsi skupaj gradimo boljši svet po naši dobroti in odprtosti. Jezus, ki ga pričakujemo, je največji Dar in v njegovi moči zmoremo delati 'čudeže' odprtosti, solidarnosti, odpuščanja, praktične pomoči in duhovne bližine trpečim v naši sredini. Z našimi otroki in ljudmi v misijonu ob Nilu bomo peli, plesali in molili za vas, za vaše skrbi, načrte in trpljenje. Iskreno vam voščim lepe praznike in zdravo novo leto!

6. decembra 2016
Danilo Lisjak
na začetkih Nila

Svoje prispevke za misijon Danila Lisjaka lahko nakažete na:

Škofijska Karitas Koper, Skalniška 1, Solkan
TRR SI56 2450 0900 4155 438, sklic: SI00 29009
Namen: Sirote v Ugandi
ali na
Misijonsko središče Slovenije, Kristanova 1, 1000 Ljubljana
TRR SI56 0201 4005 1368 933
SWIFT: LJBASI2X, Koda namena: CHAR
sklic: SI00 279279624
ali na
Kerečev sklad
SI56 2420 0900 4141 717
sklic: SI00 500 03 za Danila Lisjaka

Nov odbor Državne zveze italijanskih katoliških tednikov

Pred nekaj dnevi se je v Rimu sestal nov odbor Državne zveze italijanskih katoliških tednikov FISC, ki smo ga izvolili na občnem zboru konec novembra, prav tako v Rimu. Iz svoje sredine so odborniki izbrali novo ožje vodstvo za prihodnja tri leta, predsednik FISC je postal Adriano Bianchi, duhovnik, urednik tednika Voce del Popolo, ki izhaja v mestu Brescia, medtem ko so postali: namestnica podpredsednika Chiara Genisio ("Agenzia giornali diocesani" iz Piemonta), podpredsednik don Enzo Gabrieli ("Parola di Vita", Cosenza - Bisignano), blagajnik Carlo Cammoranesi ("L'Azione", Fabriano - Matelica), medtem ko je Mauro Ungaro ("Voce Isontina", Gorica) postal generalni tajnik. Tudi Novi glas je dejavno sodeloval pri izvolitvi novega vodstva in iskreno čestita prijatelju in kolegi Mauru in novemu vodstvu, ki se bo zavzemalo za večjo prisotnost naših časnikov na svetovnem spletu.

Že vabi, čuj, z novim te glasom

Ga čuješ, ki z novim te glasom ta Božič
spet vabi, da prideš Ga v hlevček iskat?
Vstopnine ti Jožef nikdar ne naloži;
Marija smehljaje bo rekla: "Glej, Brat"!

In z novim Ti glasom spet bodo zapeli
taisti orkestra Nebes Angeli.
Verjemi mi, da so resnično veseli,
ker romamo k Jezuščku sredi noči.

In z novim te glasom iz jaslic na slami
v srce te pozdravil Marijin bo Sin,
Očetov od vekov, odslej pa ob Mami,
s smehljajem, ki poln je ljubezni zlatnin.

Ker dober si človek, Ga čul boš v zvonovih,
ki s hvalnico stvarstva nam polnijo zrak.
In v tvojem imenu, da z glasom boš novim
"Te ljubim" pošepnil v usmiljeni mrak.

Vladimir Kos

POGOVOR Županja občine Števerjan Franca Padovan

Sedanji politični trenutek je vreden resnega razmisleka

Občina Števerjan še ni stopila v "medobčinsko teritorialno unijo" za Brda in Gornje Posočje. Koraka zavestno ni storila (skupno z občino Sovodnje), ker zveza ni imela tudi slovenskega naziva. Prejšnji teden je bil le sprejet popravek k deželnemu zakonu 26/2014, ki bo to končno omogočil. O tem in drugem smo se pogovorili z županjo briške občine Franco Padovan, ki se je sredi svojega drugega - in zadnjega - mandata znašla pred tem kočljivim vprašanjem.

V deželi Furlaniji Julijski krajini je "na pohodu" reforma krajevnih uprav. Kaj nam lahko poveste o njej in o zakonu, ki jo uvaja?

Sedanjo predsednico deželne uprave Deboro Serracchiani smo podprli, saj smo kot stranka Slovenska skupnost videli v njej osebo, ki bi ji lahko zaupali. Števerjanci smo znani po tem, da odločno podpremo, kar svetuje naša slovenska stranka. Tokrat pa žal nismo dosegli tega, kar smo pričakovali. Da smo jasni: smo za reforme, potrebno je, da se uprave in stroški racionalizirajo, toda pomembno je, da se take reforme uvajajo postopoma in z določenimi kriteriji.

V Italiji je bil pred dvema letoma odobren odlok Delrio o reformi krajevnih uprav, ki dovoljuje, da se občine poslužujejo skupnih servisov, tako da si občine lahko pomagajo za razne usluge. To v Števerjanu že delamo, saj imamo npr. servis za plače skupno z občino Gorica, servis za davke z občino Krmin. Predsednica Serracchiani pa je izrecno želela deželni zakon, ki bi drugače urejal občine v FJK in jim vsilil medobčinske unije (UTI, Unione territoriale intercomunale). Ko je bil odobren zakon 26/2014, smo takoj razumeli, da bi s to reformo lahko izgubili upravno avtonomijo naše občine, dejstvo, da jo lahko upravljamo sami, pa tudi pravico do uporabe slovenskega jezika. Ko smo bolje analizirali zakon, smo ugotovili, da je v njem veliko nedorečenosti.

Ko so občine, vključene v unijo Brda-Gornje Posočje, pripravljale statut, smo bili zraven, prisotna sem bila na vseh sejah; skušali smo vključiti tudi postavke, ki zadevajo našo manjšinsko skupnost. Do nekaterih sprememb je prišlo, ne pa do vsega, kar smo pričakovali in želeli. Ko smo namreč razpravljali o imenu medobčinske zveze, je prišlo do spora in župan Ettore Romoli ni sprejel, da bi bilo poimenovanje tudi slovensko, kot sva predlagali sovodenjska županja Alenka Florenin in jaz. Priznati moram, da sem v sporu z desnosredinskim županom pričakovala kaj več podpore vsaj od kolegov županov iz vrst Demokratske stranke, a tega žal ni bilo.

In kako se je stvar razpletla?

Na Deželno upravno sodišče smo vložili priziv. Tega - kot tudi prizive drugih občin - so sodniki zavrnili, češ da zakon že piše veliko o manjšini in da bo pač treba biti pozorni do manjšine pri izvajanju zakonskih norm. Saj sem pričakovala, da nam ne bo uspelo, smo pa želeli vsaj poskusiti. Tako vsaj vedo, da obstajamo...

Kasneje sem se dvakrat srečala s predsednico Serracchiani. Ko sem jo spomnila na naše stanje, mi je povedala, da je pač prav, da skrbim za svojo občino in svoje ljudi... Drugega nič.

Ponavljam: nismo proti reformi, ta pa naj bo narejena na pameten način. Dežela je ukinila gorske skupnosti in pokrajine ter ustanovila 18 medobčinskih zvez. Vsaka zveza ima svojega predsednika, direktorja itd. Sprašujem se, ali bodo res prihranili, kolikor pričakujejo... Kolegi tudi sami ugotavljajo in potrjujejo, da goriška unija ni začela delovati na polno paro. Veliko je nedorečenosti in nelagodja, še zlasti za manjše občine. Pred kratkim so mnoge imele npr. težave z občinsko redarsko službo.

Kakšne namene torej imate vi?

Zadovoljna sem, da smo do zdaj vztrajali na svojih pozicijah; seveda bi še najraje ostali samostojni, ko bi nam to le dopustili. Postavljajo pa se številne težave, nalagajo nam veliko nalog. Gorskih skupnosti ni več; kar so prej imele, bo verjetno šlo unijam. Občine, ki se ne vključijo v zvezo, bodo gotovo za kaj prikrajšane. Problem se postavlja tudi pri sociali itd. Poraja se nam veliko vprašanj: z novim letom bomo morda jasneje razumeli, kaj nas čaka. Ponavljam: glavna skrb je in bo naša upravna avtonomija, da bi naš teritorij ne šel v tuje roke.

S kolegico iz Sovodenj sva zahtevali večjezični naziv: poleg italijanskega še slovenskega in furlanskega. Z amandmajem, ki so ga odobrili pred nekaj dnevi, bo deželni zakon to končno dopuščal. Neprijetno pa je bilo videti, kako so se nekateri "bali", da bi morali voditi občine v uniji tudi v slovenskem in furlanskem jeziku. Toda to ni res. Slovenski jezik bi se uporabljal samo v unijah, katerih članice so tudi občine, ki imajo po statutu italijanski in slovenski naziv. Kar se tiče Gorice, še razumem te pomisleke, saj jo upravlja desnosredinska večina, so pač na svojih pozicijah...

Kdo torej ni vstopil v to zvezo?

V unijo Brda-Gornje Posočje se nismo vključili mi, Sovodnje in Dolenje.

In do kdaj "si lahko privoščite" ostati zunaj?

Menda še malo... Dežela nam še ni vzela finančnih dotacij, se pa govori tudi o tem. Če bomo primorani, se bomo pač morali odločati drugače, vedno seveda zaradi obstoja in koristi same občine. Če bomo šli v to, bomo vse obrazložili našim občanom.

Mislite, da bo to edina pot?

V tem trenutku vedno bolj mislim, da ja. Marsikaj sicer ostaja nedorečeno. Bomo videli, v kakšno smer mislijo iti, ali bo ta reforma sploh še obstala. Treba bo videti tudi, ali se bo kaj spremenilo v vodstvu naše dežele.

Trenutek po referendumu je za zdaj še zelo negotov. Vsaj v občinah, ki jih vodi Demokratska stranka, sem pričakovala, da bo zmagal DA, toda skoraj povsod je prevladal NE. To je močan znak, ki ga ni mogoče prezreti. V goriški pokrajini so se vse občine opredelile za NE. V naši deželi se je ljudskega glasovanja udeležil visok odstotek volivcev, kar ni zanemarljivo.

Renzi se je - morda na malo predrzen način - dotaknil republiške ustave, za katero je marsikdo dal življenje. Reforma je potrebna, saj vsi vidimo, kaj se npr. dogaja v Rimu; morda pa bi jo bilo treba izvesti na drugačen način.

Vedno pravim, da nisem politik, v politiki pa vidim veliko spletkarij. Osebno skušam biti poštena, a ugotavljam, da v teh krogih moraš biti tudi malo prekanjen. V Rimu deluje vse po načelu "jaz dam tebi, ti daš meni". Drugače ne prideš nikamor. Zato moramo videti, kako se stvari razvijejo, kakšni bodo možni scenariji. Za zdaj se ne bomo prenaglili.

Koliko prebivalcev ima Števerjan?

Naša občina ima okrog 800 prebivalcev. Dolenje je še manjše, Sovodnje pa jih ima okrog 1700. Priključiti se morajo občine, ki imajo več kot pet tisoč prebivalcev; v goratih območjih tri tisoč. Ko smo sestavljali statut medobčinske zveze in sva bili z Alenko prisotni, sva si priborili, da bo v upravnem odboru petih oz. šestih tudi en predstavnik slovenske občine. To je v statutu zapisano, toda predsedniški odbor so že sestavili, trenutno ni slovenskega predstavnika ... Morda bo v prihodnje.

Kakšna bi bila vaša vloga, ko bi občina Števerjan vstopila v unijo?

Ostala bom županja občine, nič se ne bi spremenilo, kar se tiče upravljanja. V odboru unije pa bi imela en sam glas. Goriška občina jih ima trinajst! Občine, ki imajo nad deset tisoč prebivalcev, imajo tri glasove; manjše pa po en sam glas. Kaj malega bi lahko naredila, ko bi bila v predsedniškem odboru oz. ko bi imela podporo kolegov. Drugače bolj malo ...

Že pred leti se je pripravljala reforma, že takrat smo bili proti. Debora Serracchiani pa je hotela narediti svojo. In na polotoku smo ostali kot edina dežela brez pokrajin. In kaj bo zdaj? Kako bodo zdaj upravljali ceste, višje šole in številne druge zadeve? Odprtih vprašanj je veliko. Ukinili so štiri pokrajine in postavili osemnajst unij ... Je to res logično in koristno? Sprašujem se, ali bodo tako res kaj prihranili ali ne.

Saj je prav, da se reformira, saj po starem ni moglo iti naprej. Škoda samo, ker nimajo posluha za majhne. Kot občina smo za marsikaj prikrajšani. Če imamo kdaj goste, sežemo vedno v lasten žep, saj pri nas reprezentančni stroški niso predvideni kot v velikih občinah. Župani v občinah s pod tisoč prebivalci imamo plačo, ki komaj krije gole stroške. Jaz to delam za našo občino, delam, da bi od tega kaj imeli naši ljudje.

Vaše stališče je torej jasno: v unijo še niste vstopili, ker niso bile priznane pravice občanov. Kako je po vašem možno, da se požvižgajo na mednarodne sporazume, zaščitni zakon itd.?

Pravijo, da itak imamo zakon 38, v katerem je zadosti omenjena manjšina, da se nimamo česa bati. In trojezično poimenovanje jih vedno moti. To je absurdno, saj je poimenovanje unije v Trstu (!) dvojezično, na Tržiškem tudi.

Saj statut je preveden tudi v slovenščino in furlanščino. Lahko bi uporabljali trojezičen naslovljen papir. Ne razumem, kaj je tako spornega. Slovenci smo vendar tukaj od nekdaj. Zdi se mi nesmiselno trditi, da je naša zemlja bogata, ker imamo jezikovne skupnosti, zadeva se je pa zataknila prav pri vprašanju večjezičnega poimenovanja.

Kaj menita slovenska kolega iz Sovodenj in Doberdoba?

V Doberdobu je bilo lažje, ker so skupaj pripravljali statut in ni bilo težav pri dvojezičnem poimenovanju unije. So sodelovali in so del unije, katere statut govori tudi o manjšini. Kolega Vizintin ni imel niti pomislekov, da bi vstopil. Najbolj skeptična sem bila jaz. Tudi Alenka v Sovodnjah ni vstopila zaradi trojezičnega naziva. Še pred dobrim mesecem sva se srečali skupaj s člani dveh odborov in z načelniki svetovalskih skupin opozicije, da bi se pogovorili kako naprej. Zmenili smo se, da bomo pisali pismo predsednici Serracchiani, deželnemu odborniku Panontinu, svetnikoma Gabrovcu in Ukmarju ter županu Romoliju in drugim kolegom županom. Napisali sva, da bi bili pripravljeni vstopiti, če bi se kaj premaknilo pri nazivu medobčinske zveze. S pismom sva očitno nekaj dosegli, odobren je bil popravek, ki sta ga vložila deželna svetnika Igor Gabrovec in Stefano Ukmar. Zavedava se, da bomo morali sodelovati na več ravneh, saj že sodelujeva. Politično ima vsaka svojo barvo, pri praktičnem upravljanju občine pa si morava pomagati. Marsičesa ena sama občina ne zmore, že v dvoje je lažje.

Kaj pa meni Gabrovec?

Z njim sem redno v stikih, saj je naš deželni svetnik. Tudi v strankinem tajništvu se veliko pogovarjava. O svojem delu redno seznanjam stranko; pomembnejših stvari ne delam sama; prav se mi zdi, da je vodstvo seznanjeno. Gabrovec pravi, da moramo sami videti, kaj in kako, ničesar nam ne vsiljujejo, toda zakon je zakon. Zato si je tudi sam dejavno prizadeval za amandma o večjezičnem poimenovanju unij. Sicer pa tudi on v deželnem svetu nima lahkega dela, prav nič mu ne zavidam. Je pa tam in zato je prav, da nam zagotavlja svojo podporo.

Repentabrski župan Marko Pisani je pristopil v unijo: verjetno so našli ugodno rešitev. Upam, da imajo kaj od tega.

Kakšni so možni scenariji?

V tem trenutku težko rečem karkoli. Referendum se je izšel, kot se je izšel, sama Demokratska stranka je imela težave v svojih vrstah že pred njim, saj niso složni. Vprašanje je, kaj namerava predsednica Serracchiani, saj tudi ona nima lahkega dela in - kot smo videli tudi prejšnji teden - tako med politiki kot med ljudmi ne uživa veliko podpore. Sploh pa se sprašujemo, ali bo zdržala do konca mandata, do pomladi 2018.

V vrhu DS so bili verjetno prepričani, da bo referendum šel drugače. Smo pa v demokraciji, ljudje so očitno občutljivi, ko se kdo dotakne tako pomembne listine, kot je ustava. Saj ustavna reforma ni bila v vsem slaba, morda pa je bila zastavljena preveč arogantno. In ljudje so obrnili hrbet. Demokracija pomeni tudi sprejeti tak poraz, ki ni enostaven, in biti malo bolj ponižni. Zdaj imamo novo vlado; zdi se, da se je stanje malce uravnovesilo. Kar se tiče nas, pa bomo v naslednjih tednih in v začetku novega leta videli, kaj se je in se bo še spremenilo, potem pa bomo odločali o naslednjih korakih. Sicer pa vidim, da kolegom, ki so že v uniji, ni vse jasno, kaj je in kaj ni, kaj sploh imajo od tega.

Ko bi pristopili do septembra, bi nam bili dodelili neke prispevke; goriški župan Ettore Romoli, predsednik unije, mi je povedal, da so prejeli neka sredstva za vse občine, tudi za našo in sovodenjsko. Pravi, da jih drži pri strani in si jih niso porazdelile občine v uniji...

Zanimivo, s čim vsem se morajo spopadati naše slovenske občine, ki s težavo najdejo podporo tako na desni kot na levi ...

Morda so celo dogovorjeni... Goriški župan pač pripada desni sredini, "igra" svojo vlogo. Sicer pa upam, da bo šlo bolje, potem ko je deželni zakon določil, naj medobčinske unije upoštevajo večjezično poimenovanje občin. Dovolj je bilo dodati en sam stavek!

Poznate izkušnje medobčinskih zvez v drugih deželah?

Poznam župana v Emilii Romagni, ki je vodil občino v taki zvezi, pa je iz nje izstopil, ker prav ni delovala. Za druge ne vem.

Kdaj pa kdaj se skoraj vsiljuje misel, da nam levosredinske uprave, ki smo jih podprli Slovenci v FJK, niso dale kaj dosti več kot desnosredinske...

Med drugim se sprašujem, ali bi prišlo do tega deželnega zakona in unij, ko bi še vladala desna sredina. Res ne moremo reči, da bi bilo slabše, ko bi ne bilo leve sredine. Bojim pa se, da bo kakšna prihodnja desnosredinska uprava šla še korak dlje, ko bo videla, kako malo je za nas naredila leva sredina, ki naj bi nam bila naklonjena. Prejšnji deželni predsednik nas je obiskal v Števerjanu, obnašal se je zelo gosposko in ni imel do nas tako omalovažujočega odnosa kot sedanja predsednica. Jaz sicer institucionalno spoštujem vse nadrejene, toda žal imam vtis, da deželna predsednica ne pozna naše krajevne stvarnosti, kot bi morda želeli. Nezaupanje so ji izrazili tudi župani iz njene stranke, saj je v večini občin z levosredinsko upravo na referendumu prevladal NE. Tudi to je jasen signal. Vse je pozvala, naj volimo DA, tudi nas, da bi se potem lahko še kaj pogovorili o volilnem zakonu. Ker je zmagal NE, ne moremo pričakovati nič boljšega...

Referendum je torej šel, kot je šel, ljudje so množično in jasno izrazili, kaj so mislili o Renzijevi vladi; v naši deželi je bil še nedavno Romoli edini desnosredinski župan, zdaj pa ima kar veliko kolegov z iste strani; v ZDA "se je zgodil" Trump... Kako gledate na širšo politično sceno, kjer se vrstijo pomembni preokreti?

Mislim, da so se ljudje naveličali politikov, ki jih imajo za norca. Renzi z ustavno reformo očitno ni prepričal. Kdor doživi kaj takega, naj se zamisli, kaj ne gre v njegovem načinu upravljanja. Podobno velja za deželo in občine. Tržič, ki ga je leta in leta kot pravo trdnjavo vodila levosredinska uprava, se je obrnil desno?! In upravitelji se nad tem ne zamislijo? V naši deželi so vsa večja mesta v rokah desnosredinskih sil. Torej? Ljudje očitno zavračajo upravitelje, ki uvajajo vse večji centralizem in tako zmanjšujejo demokratičnost. Ko bi na referendumu zmagal DA, bi vsa naša dežela, ki je avtonomna (!), imela samo dva senatorja. Nas bi sploh ne bilo, itak! Ponavljam: neke reforme so potrebne. Upam, da jih bo bolj preudarno pripravila nova vlada. Volivci so dali politikom dovolj jasen znak; ti naj zdaj razmislijo, kaj so morda zgrešili. Na napakah naj potem gradijo.

To je moja želja, ko v božičnem času iskreno voščim veliko zdravja in Božjega blagoslova vsem slovenskim izvoljenim predstavnikom, kolegom, odbornikom, svetnikom, pa tudi kulturnim in prosvetnim delavcem ter vsem, ki se trudijo za vsestransko dobro naše skupnosti.

Danijel Devetak

In memoriam

Gorica se je poslovila od ravnateljice Rozalije Simčič Lojk

V soboto, 10. decembra 2016, je v 84. letu starosti umrla v Gorici dolgoletna ravnateljica Rozalija-Rožica Simčič Lojk. Rodila se je v Gorici 16. avgusta 1932 materi Leopoldi Mrak in očetu Francu Simčiču, znanemu gradbenemu podjetniku. V Gorici je obiskovala osnovno in nižjo srednjo šolo v zavodu Notre Dame. Študij je nadaljevala na slovenskem učiteljišču in maturirala leta 1949. Diplomirala je iz slovstvenih ved na univerzi v Turinu. Leta 1958 se je poročila z učiteljem Mirom Lojkom. Rodil se jima je sin Aleš, danes profesor na slovenskih višjih šolah. Ga. Rožica se je posvetila poučevanju na slovenski nižji srednji šoli in na učiteljišču v Gorici, eno leto tudi v Krminu. V letu 1966/67 ji je bilo poverjeno ravnateljsko mesto na srednji šoli Trinko. Leta 1971 je opravila ravnateljski izpit in postala redna ravnateljica. Štiri leta (od 1969 do 1973) je vodila novoustanovljeni zavod za trgovino I. Cankar. Največ let pa je ravnateljevala na šoli Trinko. Upokojila se je po 43 letih službovanja. V obdobju njenega ravnateljevanja je šola Trinko doživljala več sprememb. Največji problem je bil pomanjkanje primernega in stalnega sedeža, zato se je zvrstilo šest selitev šolskega sedeža od ul. Randaccio do ul. Grabizio. Ravnateljica je bila med opravljanjem službe nekaj let članica komisije za vprašanja slovenskih šol pri šolskem uradu dežele Furlanije Julijske krajine v Trstu in predsednica komisij za profesorske izpite in v raznih drugih komisijah ter odborih. Na Radiu Trst A je od leta 1966 do 1976 vodilla okrog 30 poučnih oddaj za dijake srednje šole. Z možem se je posvečala tudi prevajanju posebno iz italijanščine v slovenščino.

Na Goriškem je na slovenskih šolah delovalo mnogo vzgojiteljskih osebnosti, ki so se razdajale izobraževalnemu poslanstvu in zapuščale za seboj neizbrisno sled v skrbi za duhovno rast naše goriške mladine. Ena od teh osebnosti je bila tudi Rozalija Simčič. Dobro so jo poznale številne generacije. Pogreb je bil 14. decembra ob 9.30 v cerkvi sv. Ivana ob navzočnosti številnih profesorjev, kolegov, prijateljev in znancev. Maševala sta dekan Marijan Markežič in vikar za slovenske vernike g. Karlo Bolčina.

epd

Pieris / Srečanje pobratenih občin

Tradicionalni prižig lučk in tkanje prijateljstev

V nedeljo, 11. decembra, je bilo v Pierisu v občini Škocjan ob Soči (San Canzian d'Isonzo) tradicionalno predbožično občinsko praznovanje, ki je spet poudarilo, kako so trdne vezi, ki jo vežejo s pobratenima občinama Divača in s koroško dvojezično občino St. Kanzian am Klopeiner See (Škocjan v Podjuni). Prireditev, poimenovana *Mir in solidarnost pod drevesom*, je postala že lepa tradicija in poteka izmenično po raznih vaseh občine Škocjan. Lani je bila prav v Škocjanu. Tokrat so se v popoldanskem programu, ki je bil najprej v občinski telovadnici v ul. A. Frank v Pierisu, zvrstili gosti in domačini. V uvodu je zapel šolski zborček krajevne osnovne šole, nato pa so nastopili avstrijski šolarji. Za njimi so svoje veščine pokazali domači kotalkarji in glasbeni duo, klavir in violina, ki sta ga sestavljala Cristian Cosolo in Rocco Astone. Posebno vzdušje so ustvarili plesalci in mladi glasbeniki iz glasbene šole iz Divače. Nekaj pred 17. uro so se vsi skupaj v družbi harmonikarja iz Divače odpravili na glavni trg Garibaldi pred občino. Tu so po prisrčnih pozdravih in nagovorih, ob spremljavi godbe na pihala Vittorio Candotti, župani Silvia Caruso, Thomas Krainz in Alenka Štrucl Dovgan pritisnili na gumb in prižgali razsvetljavo na okrašeni smreki, ki jo vsako leto podarjajo Avstrijci. Praznovanje se je nadaljevalo v bližnji gostilni Bepi Mejo. Tu so si predstavniki občin izmenjali darila in voščila. Pri prazničnem dogodku so sodelovali tudi nekateri predstavniki društva Jadro, ki jih vsakič na prireditev vabi laška občina. Še sami se tako lahko srečaujejo s predstavniki slovenskega koroškega društva Vinko Poljanec, ki so vedno prisotni ob takih prijateljskih snidenjih.

KM

Gorica / Duhovnija sv. Ivana

V duhovniji sv. Ivana v Gorici je župnik Marijan Markežič med mašo na četrto adventno nedeljo, 18. decembra, s krajšim obredom sprejel "v službo" sedem novih malih ministrantov. Ti so se v zadnjem poldrugem mesecu skrbno pripravili na ta korak, tokrat pa svoj namen - z veseljem služiti Jezusu - ob oltarju tudi soglasno potrdili pred župnikom in vsem občestvom. G. Marijan jih je spodbudil, naj bodo zvesti in vztrajni, oni pa so si nadeli ministrantsko obleko in stopili okrog oltarja. Sedmih novih ministrantov (med njimi so kar tri dvojice bratcev) je iskreno vesela vsa župnijska skupnost.

50 1966 • 2016
grafica goriziana tiskarna
Ul. Gregorčič, 18 • Gorica
tel. 0481 22116 • fax 0481 22079
E-mail: info@graficagoriziana.com
www.graficagoriziana.com

KATOLIŠKA KNJIGARNA
želi vsem zvestim odjemalcem blagoslovljene božične praznike in sreče polno novo leto 2017!
Pri nas najdete tudi veliko izbiro božičnih okraskov, nabožnih predmetov in priložnostnih daril!
Obiščite nas!
Travnik 25, tel. 0481 531407

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA
vljudno vabi na
Božični koncert
PONEDELJEK, 26. DECEMBRA 2016
OB 16. URI
STOLNA CERKEV V GORICI
V sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete in Svetom slovenskih organizacij

PROSVETNO DRUŠTVO PODGORA

vabi na

SPOMINSKO MAŠO

ob 80. obletnici zastrupitve

LOJZETA BRATUŽA

po maši bo na sporedu

KULTURNI PROGRAM

Izvajalci:

MePZ Vrtojba - dirigent Zdravko Leban

Recitatorji gledališke skupine O'Klapa iz Gorice

MePZ Mirko Špacapan Podgora - dirigent Peter Pirih

Priložnostni govor: prof. Slavica Radinja

cerkev sv. Justa mučenca v Podgori
torek, 27. decembra 2016, ob 19.30

Pred mašo ob 19. uri bo poklon pred stavbo nekdanje pošte (ul. IV. novembra, 32), kjer so fašisti zastrupili Lojzeta Bratuža

V sodelovanju z ZVEZO SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - Gorica
Pod pokroviteljstvom SVETA SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

Obvestila

DVS Bodeča Neža vabi na božični koncert Gaudete et cantate v petek, 23.12.2016, ob 20.30 v cerkvi sv. Roka v Nabrežini. Koncert v sodelovanju s SKD Igo Gruden in župnijo svetega Roka.

Slovensko pastoralno središče sporoča, da bo polnočnica pri sv. Ivanu ob 22. uri, v Pevmi ob 20., ob 24. pa v Štandrežu, na Kapeli, v Novi Gorici in Solkanu. Za Božič bodo v mestu maše kot ob nedeljah. Za sv. Štefana bo ob 16. uri v stolnici božičnica, zato maša na Travniku odpade. Na silvestrovo bo pri sv. Ivanu zahvalna maša ob 18. uri, blagoslov otrok ob jaslicah pa 8. januarja 2017.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča udeležencem silvestrovanja, ki bo 29. decembra v kraju Remanzacco, da bo avtobus št. 1 odpeljal ob 17. uri iz Gorice s trga Medaglie d'oro/z Goriščka, nato s postanki pri "vagi" blizu pevmskega mosta, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Avtobus št. 2 pa bo odpeljal iz Doberdoba ob16.45, nato s postanki na Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni ter v Štandrežu na Pilošču. Organizatorji priporočajo točnost.

Občina Sovodnje ob Soči obvešča, da od ponedeljka, 12. decembra, dalje uradne ure tehničnega urada bodo: ponedeljek 12.00 -13.00, sreda 16.00-17.30.

Zveza slovenske katoliške prosvete in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica obveščata, da je skupni urad z novembrom začel delovati po naslednjem urniku: ponedeljek, torek, četrtek in petek od 8. do 14. ure, ob sredah: od 8. do 18. ure nepretrgoma.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja šestdnevni izlet, od 16. do 21. maja 2017, v Nemčijo - 25 LET PO PADCU ZIDU za ogled Berlina in drugih pomembnih mest. Predvpis na društvenem sedežu na korzu Verdi 51/int. ob sredah od 10. do 11. ure do 31. januarja.

PD Rupa-Peč vabi na izlet v London in Kornovalijo ter v kraje legendarnega kralja Arturja od 23. do 30. avgusta 2017. Za informacije Ivo Kovic 0481 882285.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Gospa z izkušnjami išče 24-urno delo, varstvo starejših oseb. Tel. 00386 31 382152.

Vabilo

Gospe, ki bi želele razgibavati mišice in na splošno poživljati telo s primerno vadbo pod strokovnim vodstvom profesorice telesne vzgoje Maje Leban, se lahko pridružijo veseli druščini telovadk, ki se vsako sredo srečujejo na uro in pol trajajočem telesnem razgibavanju, od 15.30 do 17.00, v Domu Franc Močnik ob cerkvi sv. Ivana v Gorici. Po decembrskem premoru se bodo telovadne ure spet začele v sredo, 11. januarja 2017. Prisrčno vabljene vse, ki bi rade kaj storile za boljše počutje!

Darovi

V spomin na drage starše Elviro in Teodorja-Dojota Devetaka daruje 50 evrov za Novi glas Davorin z družino.

Za misijonarja Danila Lisjaka 100 evrov, za p. Pedra Opeko pa 50 evrov daruje A. H.

Voščila

Rojakom na Goriškem, Tržaškem in v Kanadi ob božičnih in novoletnih praznikih želi vse dobro Lucijan Lučo Mozetič iz Mirna.

Članom in prijateljem želi prijetne božične in novoletne praznike Društvo goriških upokojencev.

Zahvale

Ob boleči izgubi našega dragega **Jožefa Ferletiča** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam stali ob strani v tem težkem trenutku in so z nami pospremili našega dragega očeta na zadnji poti. Posebna zahvala vsem delegacijam prostovoljnih krvodajalcev s te in druge strani meje, Moškemu pevskemu zboru Jezero, Mešanemu pevskemu zboru Hrast in g. Ambružu Kodelji. Iskreno se zahvaljujemo tudi dr. Borutu Spacalu za človekoljubno pomoč, ki jo je v dolgih letih bolezni izkazal našemu očetu. Družina

Dekanijska Karitas iz Štandreža se zahvaljuje SCGV E. Komel, ki je ob božičnem koncertu izredno veliko daroval.

Sožalje

Ob izgubi dragega nonota Jožefa Ferletiča sočustvujemo s kolegico Katjo Ferletič ter izrekamo njej in svojcem iskreno sožalje vsi pri Novem glasu.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 23.12. 2016 do 29.12.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 23. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 25. decembra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Ponedeljek, 26. decembra (v studiu Stefania Beretta): Le spomin...

Torek, 27. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 28. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Bela omela in srečno novo leto - Izbor melodij.

Četrtek, 29. decembra (v studiu Andrej Baucon): Četrtkov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Lavričeva knjižnica v Vipavi
v sodelovanju z GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO
vabi na predstavitev knjige avtorice

DARINKE KOZINC: LES GORICIENNES

ki je izša v knjižni zbirki Goriške Mohorjeve družbe za leto 2017

V ponedeljek, 9. januarja 2017, ob 18.30
v Lavričevi knjižnici v oddelku v Vipavi, Beblerjeva 17

Kratke

Doberdob / Godalni orkester mladih glasbenikov

Ob tradicionalnih nastopih glasbenih šol v božični in predbožični dobi so v četrtek, 24. novembra, v Doberdobu doživeli pravo presenečenje: na sedežu SKD Hrast je po nastopu gojencev prof.

Frančiška Tavčarja z glasbene šole Emil Komel prvič nastopil v javnosti godalni orkester mladih glasbenikov. Pod vodstvom profesorja Tavčarja in ob spremstvu violončela profesorja Federica Magrisa in druge violine Riccarda Conteja so kot prve violine zaporedoma zaigrali Lucia Vrtovec, Lia Mikluž in Irenej Vezjak. Mladi orkester je ponudil dve božični in eno ljudsko skladbo.

Ko že glasbeno igranje ozavešča in plemeniti človeka, je skupno igranje tako mladih otrok še korak naprej, ker vzpostavlja poznanje in prijateljske vezi med samimi izvajalci in vzbuja skupen čut za lepoto in harmonijo.

Lepote in harmonije pa smo v tej sedanji zbegani in plitvi družbi žejni vsi.

Goriški vrtiljak / Abonma Mali polžek Pogumna Unanana

V daljno afriško savano je Goriški vrtiljak abonente Malega polžka, otroke iz vrtca in prvošolčke iz Večstopenjskih šol goriškega in doberdobskega ravnateljstva, odpeljal v četrtek, 24. novembra 2016, ko je na velikem odru Kulturnega centra Lojze Bratuž, ki je organizator abonmaja predstav za otroke, na dveh jutranjih ponovitvah – na prvi so bili tudi malčki iz goriških slovenskih jasli Tika Taka -, zaživela predstava Unanana in velikanski slon z enim oklom. Po južnoafriški ljudski pravljici sta jo dramatizirali in na oder postavili Karin Komljanec, ki je v predstavi odigrala Unanano in vse nastopajoče živali, zelo povedno poudarjajoč njihove značilnosti, in Katja Komljanec Koritnik, ki je igrala na tolkala pa še vlogo Ame, Unananine nečakinje, in si zamislila in izdelala lično likovno podobo, zelo dobro odslikavajočo vročo afriško pokrajino in značilnost tamkajšnjih koč. Glasbo, uglašeno na afriške ritme, in besedila songov je spisal Nebojša Pop-Tasič. Predstava je kot produkcija Zavoda Zofka in KUD France Prešeren, Ljubljana, premiero doživela l. 2015. Otroci so pazljivo spremljali odrsko dogajanje in se z ritmičnim ploskanjem odzivali na glasbene trenutke in "pomagali" Unanani iti po slonovih sledeh. Jezni slon z enim oklom je namreč ugrabil Unananina otroka in ju pojedel, a njuna pogumna mamica ga je, tudi po sicer zelo splošnih navodilih nežne antilope, modrega pavijana in drznega leoparda, našla in ju rešila. Kot vse lepe pravljice je tudi ta imela srečen konec in otroci so ob njej spoznali nekaj afriškega sveta in kulture, pa tudi to, da s pogumom in trdno voljo lahko marsikaj dosežemo. / IK

Štandrež / V pravljičnem vrtincu med kozlički in volkom

Vsakič ob praznovanju farnega zavetnika sv. Andreja apostola, med pobožnostmi in raznolikimi prireditvami, pridejo na svoj račun tudi najmlajši, katerim je vselej namenjena gledališka pravljična pustolovščina. Zveza kulturnih društev Nova Gorica v sodelovanju s Prosvetnim društvom Štandrež in Župnijo sv. Andreja apostala je priredila gostovanje Gledališča na vrvici, ki je bilo v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu, v torek, 29. novembra 2016, za malčke iz vrtca Pika Nogavička in učence OŠ Fran Erjavec iz Štandreža. Gledališče na vrvici že šestnajst let bogati dramsko ponudbo za najmlajše v širšem goriškem prostoru. Od vsega začetka ga vodi režiser, mentor in pedagog Emil Aberšek, ki je največji del svoje poklicne gledališke poti z vnemo in srcem namenil mladim ljubiteljskim igralcem. Tudi v Gledališču na vrvici so člani zelo mladi gledališki navdušenci. Na oder so postavili že celo vrsto uspešnih predstav. Ena izmed teh je Mogoče stare koze ni doma?, ki jo je Aberšek priredil po dobro poznani pravljici bratov Grimm Volk in kozlički. Iz pravljice je odstranil vsakršno poanto, odslikavajočo krvoločnost volka, glede na to, da je v našem času vsepovsod preveč nasilja. Volk se gledalcem pravzaprav zasmili, saj ga mučita nahod in zobobol, tako da mu po kozličkih lahko samo še cedijo sline. Otroci so tako uživali ob dobri igri Nejke Berce Čeligoj, Maje Petrović, Petre Ušaj in Urše Zlobec ter se tako zelo vživeli v pravljično odrsko dogajanje in spontano posegali vanj, da so jih mlade nastopajoče morale prav miriti, da se je vsebina lahko razvijala dalje. Poleg nastopajočih so prikupno predstavo v domiselni Aberškovi predelavi oblikovali avtor izvirne glasbe Matej Petejan, oblikovalec luči Zorko Kenda in kostumografka Nevenka Tomašević, vodja šiviljske delavnice SNG Nova Gorica, ki je kot vedno odbrala ali sešila zelo lepe kostume.

Tako so se tudi tokrat v veselem vzdušju končali praznični dnevi v tej naši obsoški vasi, v kateri se sicer zmeraj dogaja kaj lepega. / IK

Nova Gorica

Priznanja turističnih društev za urejeno okolje

Turistična društva iz Nove Gorice, Šempetra - Vrtojbe in Solkana so pripravila slavnostno prireditev, ki je bila 9. decembra v veliki dvorani MO Nova Gorica, na kateri so podelili priznanja posameznikom in ustanovam za pospeševanje turizma in za prizadevanja za urejeno okolje, v katerem živimo. Prireditev pod oznako *Ogledalo mojega okolja* je čezmejnega značaja in je bila letošnja že trideseta in so ji zato organizatorji dali poseben slavnostni pečat. Prisotna sta bila župana MO Nova Gorica Matej Arčon in občine Šempeter - Vrtojba Milan Turk. V svojih posegih sta se zahvalila turističnim društvom, ki skrbijo za turistično promocijo, saj imata obe občini veliko zanimivosti, ki so vredne ogleda. Poudarila sta, da je okolje, tako mestno kot vaško, vedno bolj cenjeno in si zato upravi prizadevata, da bi čim lepše uredili ne samo mestna središča, ampak tudi okoliška neselja. V zadnjih letih je bilo za človeku prijazno okolje veliko narejenega in občini se bosta naprej trudili, da bi to še izboljšali.

Nagrajeni šole Ivan Trinko (foto DP)

Ljubezen do narave in okolja je treba začeti gojiti pri najmlajših občanih in pri tem imajo osnovne šole pomembno vlogo. Zato so ob letošnji jubilejni prireditvi razpisali tudi likovni natečaj za učence in dijake osnovnih šol iz obeh Goric in iz občine Šempeter - Vrtojba na temo *Moja najlepša ulica ali trg*. Na natečaju so sodelovale vse osnovne šole iz novogoriškega področja in osnovne šole Josip Abram iz Pevme, Fran Erjavec iz Štandreža, Oton Župančič iz Gorice in nižja srednja šola Ivan Trinko iz Gorice. Nagrajene risbe so bile razstavljene v prostorih novogoriške občine. Nagrajence so poimensko predstavili pred številno publiko in jim izročili darila.

Tudi slikarskega ex-tempore za odrasle se je udeležilo lepo število umetnikov. Prvo nagrado je prejela risba z motivom solkanskega kamnitega mostu.

Priznanji sta prejela tudi učiteljica Majda Gergolet in Lovrenc Peršolja za vsestransko sodelovanje s krajevno skupnostjo iz Solkana.

Priznanja so prejeli lastniki ali upravitelji urejenih prostorov in okolice gostinskih lokalov, trgovin, mestne četrti, ulic, poslovnih objektov, sakralnih prostorov, hotelov in drugih objektov.

Podelili so tudi osate za manj urejene objekte. Ta neravno priljubljena priznanja so podelili Univerzi iz Nove Gorice za zanemarjene prostore in za neurejeno okolje sedeža v Rožni Dolini ter za zapuščen spomenik Goriške fronte v Vrtojbi.

Ob koncu so se z vrtnico spomnili članov turističnih društev, ki so v tridesetih letih veliko prispevali k razvoju turizma.

Med govori in nagrajevanji so učenci osnovnih šol iz Nove Gorice pripravili lep pevsko ritmični program.

DP

ŠZ SOČA 35 let rednega delovanja

Božično srečanje mladih odbojkarjev

Športno združenje Soča letos beleži 35 let rednega delovanja in izrazit porast števila najmlajših članov, saj vsak teden redno zbira nad 30 miniodbojkarjev ter 30 deklic in dečkov, ki bodo letos nastopili v prvenstvih under 12, under 13 in under 14. Poleg deklet, ki nastopajo v prvenstvu under 18 in 1. diviziji, ŠZ Soča tekmuje letos tudi v 1. moški diviziji, tako da letos trenira več kot sto članov! Predsednik Igor Tomsič je ob Božiču voščil članom in se zahvalil trenerjem, še posebej pa odbornikom in staršem, ki s prostovoljno pomočjo omogočajo redno delovanje društva. Voščilom je sledila priložnostna slika, najmlajši pa so prejeli majhno darilo. / IC

KULTURNI DOM Koncert ob 35-letnici delovanja

Sproščujoč glasbeni večer z odličnimi glasbeniki

V nedeljo, 27. novembra 2016, pod večer je bilo v veliki dvorani goriškega Kulturnega doma še posebno slovesno, obenem pa tudi sproščujoče ozračje. Občutili so ga gotovo vsi poslušalci, ki sicer niso zasedli vseh razpoložljivih sedežev v dvorani. S koncertom odličnega novogoriškega orkestra Big Banda Nova je namreč ta goriški hram kulture, ki ga že dolga leta učinkovito vodi Igor Komel, obeležil 35. obletnico delovanja. Koncertni večer je nastal v sodelovanju s kulturno zadrugo Maja ter Kulturnim domom Nova Gorica in ob pokroviteljstvu SKGZ, MO Nova Gorica, goriške pokrajine in Dežele FJK. Kot je v daljšem nagovoru povedal arhitekt Cej, ki se je v začetku navezal na besede listine, vgrajene v temeljni kamen, Kulturni dom je v vseh teh letih ostal zvest svojim namenom in smernicam: gojiti identiteto, hkrati pa biti odprti do vseh in za vse, posvečati se mladim in jih spodbujati pri kulturnih in športnih dejavnostih, predvsem pa širiti svoje delovanje in imeti ustvarjalne čezmejne vezi. Cej je omenil tudi zadnjo uresničeno zamisel, katere pobudnik je bil Kulturni dom, postavitev spomenika v Doberdobu slovenskim padlim vojakom v prvi svetovni vojni. To bo ostal neizbrisen dogodek v naši zgodovini. Cej je prepričano dejal, da, kot si ne moremo zamisliti Gorice brez gradu, tako si je ne moremo več niti brez Kulturnega doma. Da je ta slovenska ustanova v samem središču pomembna vez povezovanja, je potrdil v svojih čestitkah tudi novogoriški župan Matej Arčon. Med občinstvom je bilo kar nekaj predstavnikov kulturnih domov, obeh krovnih organizacij, krajevnih uprav, kulturnih ustanov in društev, kakor je v uvodnih besedah povedala mlada napovedovalka Marija Milanese. V veznem besedilu je tudi ponovila misli, ki jih je izgovoril Andrej Gabršček ob odprtju Trgovskega doma l. 1904, in sicer, da goriški Slovenci potrebujejo kraj, v katerem se lahko srečujejo. To je zdaj Kulturni dom, v katerega radi zahajajo tudi Italijani in Furlani.

Levji delež je na večeru imela glasba. Odlično se je izkazal Big Band Nova iz Nove Gorice pod taktirko Damijana Valentinuzzija. Med člani je veliko mladih obrazov, ki suvereno obvladajo svoje instrumente, od pihal, brenkal do tolkal, in se sproščeno sprehajajo od swinga, jazza do bluesa. Da se z notami lahko tudi imenitno poigravajo, so dokazali, ko je na oder, nenapovedan, stopil Gal Gjurin (1978), slovenski pevec, multiinstrumentalist, glasbeni producent, skladatelj ... in je z njimi stkal improvizacijo, v kateri so se prelivali pisani afriški zvoki in ritmi. Poslušalce so pritegnile tudi pesmi, ki jih je odpela Tinkara Kovač in nekatere pospremila s flavto. Ob sebi je imela vokalistko Barbaro Šinigoj s polnim, lepo izoblikovanim glasom. Slavko Ivančič je občinstvu podaril nekaj svojih uspešnih skladb in ob tem prinesel malce otožen odmev valovanja morja in let, ki minevajo. Na oder sta stopila tudi dva mlada talenta iz naših logov, David Croselli iz Dola in Paola Rossato iz Gorice. Še posebno ta pevka in kantavtorica, ki bo v februarju izdala svojo prvo zgoščenko, je presenetila s svojim markantnim glasom in izrazito interpretacijo skladb.

Foto David Verlič / E-fronta

Udeleženci koncerta so iz dvorane odhajali vidno zadovoljni, da so tako lepo preživeli nedeljski popoldan.

IK

KCLB – ZCPZ Gorica / Božični koncert

Božični utrinki iz utripajočih mladih src

Že ob samem pogledu na oder, ki je prekipeval od mladih obrazov, je gledalcu v dvorani radostno zaigralo srce in veselje ga je prešinilo, ko je spoznal, da je na naših koncih, tu in takoj čez mejo, toliko mladih navdušenih pevcev. Sodeč po tem, bo še kako živ in živahen pevski utrip pri nas!
V nedeljo popoldan, 18. decembra 2016, so oder velike dvorane Kulturnega centra Lojze Bratuž, na katerem sta zimsko idilo ustvarjala pomirjujoča luč in smrekov gozdič, ki ga je sneg pobelil, prekrili mladi pevci in nekaj glasbenikov. Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica je po že zakoreninjeni navadi v programu letošnje koncertne sezone ponudil Božični koncert. Pod naslovom *Tiha noč in blažen mir*, ki zgovorno nakazuje izbiro sporeda, so se tokrat predstavili mladi pevci od osnovnošolcev do višješolskih dijakov, ki jih je veselje do petja zvabilo, da so se odločili za vstop v zborovski sestav. Sto dvajset mladih grl je nežno, pa tudi veselo in razgibano, zapelo pod taktirko mladega dirigenta Mirka Ferlana, ki mu glasbenih talentov in sposobnosti res ne manjka. Že sama njegova prisotnost na odru vliva pevcem neko gotovost in samozavest, da bodo pevskemu izzivu kos. In tako je tudi bilo.
Kot je zapisal David Bandelj v koncertnem listu, je “program stekel skozi različna doživljanja Jezusovega rojstva, od razmišljujočega, pričakovanjskega vse do veselega ali celo šegavega. Več obrazov Božiča, kot je več obrazov petja v današnjem času”.
Najprej sta poslušalcem violinist Aleš Lavrenčič, čigar glasbene sposobnosti potrjujejo marsikatera priznanja in nagrade, in harmonikar Manuel Persoglia, ki je že večkrat zelo pozitivno opozoril nase, zaigrala *Ave Mario* Astorja Piazzolle (1921-1992). Za tem je odličen kvintet harmonik, Dejan Vidovič, Manuel Figheli, Manuel Persoglia, Jure Bužinel in Mirko Ferlan, ob spremljavi tolkal Patricka Quaggiata, zaigral znano slovensko božično *Kaj se vam zdi* v priredbi Aleksandra Ipavca. *Božična* Brede Šček je toplo zazvenela iz lepega soprana Nade Tavčar, ki je spet presenetila z zelo občuteno izvedbo skladbe *Madre en la puerta*, ki jo je po španski ljudski pesmi iz Cordobe priredil Quaggiato. Adventni himni iz 15. stoletja Veni Emmanuel neznanega skladatelja je sledila nemška *Mariae Wiegenlied* (Max Reger - Patrick Quaggiato); pri njej je bil solistični nastop zaupan Nataši Jakopič. Mezzosopranistka Martina Kocina je odpela *Le spi, nebeško dete ti* Stanka Premrla pa še Slavka Mihelčiča *Veselo vse*. Angleško ljudsko *Tih večer* so pevci odpeli, kakor jo je priredil Quaggiato, ki je res zelo plodovit glasbeni ustvarjalec. Lepo je zazvenela *O holy night!* (Adolphe Adam / P. Quaggiato) s sopranistko Natašo Jakopič. V “sanjavi” skladbi *Christmas song* (Mel Torme‘) je mladi Luka Paljk, učenec pri prof. Maticu Mikoli na SCGV Emil Komel v Gorici, s solidnim solističnim nastopom ob spremljavi harmonike Manuela Fighelija dokazal, da mu je baritonski saksofon postal prav res domač, kot tudi pri spremljavi pesmi *Jingle bell rock* (Joe Beal, Jim Boothe) v priredbi Patricka Quaggiata, ki je zaradi ritmičnih poudarkov razvnela občinstvo. Ob vztrajnem, večminutnem ploskanju so mladi pevci poklonili poslušalcem še dodatka, občuteno *Sveto noč in Jingle bell rock*, ki je udeležence izvrstnega koncerta v izvedbi domačih ustvarjalcev tako navdušila, da so jo spremljali z ritmičnim ploskanjem in seveda bučnim končnim aplavzom.
Mladi nastopajoči - pri prvi zapeti pesmi so bili razvrščeni na odru samo moški glasovi, vzdolž sten dvorane pa (soprani in alti) - se pevsko izobražujejo v zborovskih sestavih: Dekliški pevski zbor Bodeče nežice, Vrh Sv. Mihaela (zborovodja Mateja Černic); Dekliški pevski zbor Zarja, Dornberk (Anja Šinigoj); Mladinski mešani pevski zbor SCGV Emil Komel, Gorica (David Bandelj); Mladinski pevski zbor Emil Komel, Gorica (Damijana Čevdek Jug); Otroški pevski zbor Veseljaki, Doberdob (Lucija Lavrenčič Terpin); Dekliški pevski zbor Igo Gruden, Nabrežina (Mirko Ferlan); Mladinski pevski zbor Šempeter - Vrtojba (Mojca Maver Podberšič). Prav med vajami posameznih zborov se je najprej kalil nedeljski program, nato je seveda polno zaživel pod vodstvom mladega, a že krepko uveljavljenega dirigenta Mirka Ferlana.
Pevci so s svojimi lepimi zlitimi glasovi pod natančnim in zanesljivim Ferlanovim vodstvom ustvarili res pravo vzdušje, ki ga je obetal naslov koncerta: pričarali so tišino skrivnostne decembrske noči in blažen mir, ki objema zemljo ob Božjem rojstvu.
Božični koncert so prav tako navdušujoče ponovili v ponedeljek, 19. decembra 2016.
Slovenska TV deželnega sedeža RAI bo posnetek nedeljskega božičnega koncerta predvajala na Božič, 25. decembra, po poročilih približno ob 20.50, ponovitev posnetka koncerta pa bo v četrtek, 29. decembra, ob isti uri.

IK

foto dpd

ZAHVALA

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
se iskreno zahvaljuje
vsem sodelujočim zborovskim pevcem
in njihovim zborovodjem, pevkam solistkam
in instrumentalistom, dirigentu Mirku Ferlanu
in vsem, ki so nam pomagali,
da smo na najlepši način
poklonili božično voščilo.

Tudi letos pada praznični zastor

Tople snežinke spomina

Še pred nekaj leti je v decembru snežilo, čeprav je sneg hitro skopnel in ni ostala niti krpa snega. Letošnji december pa je bil sodoben, moderen, v čisto drugačni (pre) obleki: v prvi polovici je pohajkoval po naših primorskih vaseh samo v puloverčku in srajci, brez kravate, v lahkem suknjiču – in seveda v kavbojkah. Mrzla jutra se ob mehkih sončnih žarkih kaj kmalu pretegnejo in raztegnejo v lep dan. Dnevi so pretežno sončni, prijetno mlačni, v duhu drugačnih časov, v duhu klimatskih sprememb. Toda vse se zna bliskovito obrniti, ni da bi se človek zanašal. Novi časi, nove navade. Marsikaj poteka danes drugače kot včasih: kdo pa še piše in po pošti pošilja božična in novoletna voščila, koliko spretnih rok še plete doma volnene šale, kape, rokavice in brezrokavnike? Vendar bo še kdaj prišel prav topel šal.
Popoldnevi se lahkotno odvijajo in ovijajo v vatirane kodraste oblačke na sinjem, s sanjami obarvanem nebu. Takrat se zdi, kot da bi se snežinke spomina ogrele, ogrnile v nadih nekdanjosti, ki jo odrasla fantazija olepša, dodaja drobce, spreminja v nemogoči želji, da bi čas ne mineval tako neizprosno ... V zraku lebdi neki nedoločljiv odtenek lepote, ki ga ne moreš zajeti v besedo. Nekaj se lagodno dogaja: neko počasno, prijetno kodranje nebesnih franž in sprehajanje ovčic. Sinje, sivkasto bele, nežno rožnate z neslišnim korakom drsijo preko naravnega ekrana. Ne zamudi televizijskega programa v živo!

Vlaga ovija ostanek dneva. Po meglenem jutru in jasnem popoldnevu se meglice spopadajo s snežinkami spomina. Če ne sneži, ti kosme preteklosti pričara spomin. Zahajajoče nebo se predaja tipalkam mraka, vlažne resice večernega pregrinjala padajo prav nate, te poščegetajo po nosu in te spomnijo na minevanje minut, sekund, desetink, stotink sekunde. Čas je, da se umakneš k toplemu čaju, k lepi knjigi, k dobri radijski oddaji – da kot včasih podoživljaš čar otroškega pričakovanja. Ko je deklica nestrpno pričakovala Božič. Z veliko začetnico tudi v času, ko ga na mnogih koledarjih ni smelo bilo. Pa je bil, še posebno v notranjosti srca, v povezavi s tistimi, ki jih niso mogli obiskati zaradi daljave.
Zasnežene strehe, kadeči se dimniki, luč v oknih hiš, veseli otroci na saneh. Morda praznično okrašena “jelka” ali kaka smrečica v gozdu ob svilenih poljanah. Vse to je prihajalo v njen dom po pošti, od daleč onkraj, onkraj meje, onkraj oceana. Če je bil sneg ali ne. Deklica je občudovala bleščečo belino na razglednicah, ki so prihajale od blizu in daleč. Kako nestrpno je pričakovala poštarja, zbirala voščilnice, pa tudi s posebno previdnostjo odlepila znamke, tako da je odrezek kuverte z znamko namočila v mlačni vodi in nato posušila dragocenost! Zbirala je tudi znamke.
Božična voščila so prinašala v hišo želje po zdravju, sreči, toplini. Toplo je bilo v srcih in tudi v kuhinji, kjer je kipela potica. Snežinke spomina danes niso hladne, mrzle, čudež jih je kristaliziral v tople utrinke otroških dni. Na voščilnicah se smejejo dimnikarčki z lestvijo, okrogli prašički, podkve in štiriperesne deteljice. Včasih so posipane z zlatim prahom. Idilični pejsaži zimskih pokrajin s cerkvico, z belimi smrekami, od ledu otrplimi rekami pa se iskrijo v odtenkih srebrne. Deklica ob štedilniku, na toplem, sanja o sankanju, smučati ne zna in ne more. Zbira voščilnice, zbira znamke, veseli se praznikov, prostih dni, snega, božičnih okraskov na okrašenem boru z gmajne, zazira se v lučke, ki utripajo iz jaslic. Doma so pripravljene jaslice. Najlepše darilo.
Nekdaj je snežilo, praznični škratje so sipali sneg in led na ceste in marsikomu prekrižali načrte. Treba se je bilo tiščati doma zaradi poledice, zaradi snežnih metežev in mrzle burje. Pa saj je bilo lepo ...
Tudi letos pada praznični zastor, ustvarjajo ga snežinke spomina. Ogrinjajo se v nadih nekdanjosti, ki jo odrasla fantazija olepša in ji dodaja drobce ... Tople so snežinke spomina.

Majda Artač Sturman

Rojstva

Kot da bi se vile dotaknile
končičkov smrek s prsti,
po vrsti so zablestele zvezdice
v belo srebrnem zlatu
in stkale zavese tisočerih nitk.
Spustijo se angelci po njih
in zaiskri se, zablešči
zvezda z dolgimi lasmi.
Srebrni kodri spletajo
pajčolan ljubezni
in polagajo v zibelke
brez rjuhic, brez odej
v gole zibelke -
življenja,
polagajo v slamo deteta
na širnih straneh sveta.
Tudi zanje se je že zdavna
rodilo Dete -
in zajokalo v svet.

Majda Artač Sturman

Mestna knjižnica Ljubljana / Srečanje z "zlatimi" avtorji

Zlate Ptičje kvatre so pravi eseji!

Verjetno že dolgo ni bila Goriška Mohorjeva družba deležna toliko iskrenih pohval v samem osrčju Slovenije. Upravičeno smo lahko ponosni nanjo in v čast nam mora biti, da je v sončnem dopoldnevu v sredo, 14. decembra 2016, v Mestni knjižnici Ljubljana bila pri zbranem omizju enakopravno obravnavana kot slovita Cankarjeva založba. V središču slovenske prestolnice ob prisotnosti velikega števila knjižničarjev z vseh koncev Slovenije so spet zablestele štiri knjige, namenjene otrokom in mladini, ki so v novembru prejele priznanje *zlata hruška* kot najboljše izmed 782 otroških in mladinskih knjig, ki so izšle l. 2015. To so: *Kdo je danes glavni* (Nataša Konc Lorenzutti / Tanja Komadina, založba Miš), v kategoriji izvirno slovensko mladinsko leposlovje; *Ukulele jam* (Alen Mešković, založba Miš), v kategoriji prevedeno mladinsko leposlovje; in dve knjigi v kategoriji izvirna slovenska poučna knjiga: *Od genov do zvezd* (Sašo Dolenc / Igor Šinkovec), Mladinska knjiga, *Ptičje kvatre* (Danijel Čotar / Matej Susič, Goriška Mohorjeva družba v sodelovanju s Celjsko). Medtem ko so se na platnu zvrščali posnetki iz nagrajenih knjig, so prisotni lahko poslušali utemeljitve priznanj zlata hruška. Kot je napisal Vojko Zadravec v Bukli, imajo te štiri knjige nekaj skupnega: pripovedujejo o poteh iz varnih gnezd v svet vse tja do zvezd. Govorijo o višavah, po katerih sega naša vedoželjnost. Prav o nagrajenih knjigah je tekla beseda v ljubljanski Mestni knjižnici Otona Župančiča, v kateri je Župančičeva spominska in muzejska zbirka. Sredino strokovno srečanje, zelo prijeten jutranji klepet, navihano poimenovan *Jezična zlata hruška*, z dobitniki priznanj zlata hruška 2016, ki je bilo nekak podaljšek prazničnega ozračja na podelitvi zlatih hrušk, je vodila mag. Darija Lavrenčič Vrabec iz uredniškega odbora priročnika za branje kakovostnih knjig. Pogovor med pisci, ilustratorji in predstavniki založb se je najprej osredinil na knjigo *Kdo je danes glavni* in *Ukulele jam*, nato pa so "zamejsko" omizje ob kramljanju o *Ptičjih kvatrah* sestavljali prof. Marija Češčut, urednica in predstavnica GMD, Danijel Čotar, avtor knjige, in Jurij Paljk, pisec spremne besede, pa še ustvarjalci druge nagrajene poučne knjige, Sašo Dolenc, Igor Šinkovec in urednica Ana Ogrinovič.

Ptičje kvatre izpod jezikovno izbrušenega in v čustva namakanega peresa Danijela Čotarja ter odlične ilustratorske roke Mateja Susiča so izšle v lanskem letu kot del knjižnega daru GMD za l. 2016. Mag. Lavrenčičeva je čestitala za tako imenitno poučno knjigo, v kateri prijetno presenetijo natančne ilustracije obravnavanih ptičev in seveda besedila. Avtor Čotar zmore o živalih v lepem jeziku napisati tako lirično leposlovne zgodbe, v katere vplete tudi literaturo in z njimi v malih in odraslih bralcih zbudi radovednost, da si tovrstne tematike poiščejo še drugje. Pohvalila je tudi spremno besedo, ki je pravi poklon avtorju, saj tako lepo povzame bistvo zgodb, ki nikdar ne zapadejo v sentimentalnost. Takih zgodb ni dosti na Slovenskem. Dejala je, da je dosti lažje prevesti tujo strokovno knjigo, jo opremiti s fotografijami s spleta in je vse narejeno! *Ptičje kvatre* pa so negovana, dodelana knjiga slovenskih avtorjev, ki so se trudili, da bi bila čim lepša in privlačnejša. Pravo darilo! Zato upa, da ji bo zlata hruška pomagala pri prepoznavnosti na poti do bralcev. V Mestni knjižnici že opažajo, kako se bralci zanimajo zanjo. Na vprašanje, od kod pogum, da so se lotili izdaje take knjige, je prof. Marija Češčut dejala, da pri GMD dobro poznajo Čotarja, ker so pred leti že izdali njegovo knjigo, ki je doživela nato kar dva ponatisa, in zato poznajo njegove odlike. Po njenem mnenju je Čotar strokovnjak, hkrati pa po svoje umetnik, lirik, pesnik. Treba ga je bilo vzpodbujati, skoraj siliti, da je knjigo sestavil, ker je skromen, zato ga ni bilo na podelitvi zlatih hrušk. Danijel Čotar je potrdil, kar je rekla Češčutova, in se oprostil, ker ni vajen javnega nastopanja, sam je namreč samotar. Sploh si ne domišlja, da je pisatelj. Ta beseda je zanj preveč vzvišena in ne more seči do nje. Pisanja se je sicer lotil že kot otrok in včasih so ga profesorji pohvalili za kakšen spis. Na klasičnem liceju v Trstu je imel nekaj odličnih profesorjev, ki so dijake spodbujali k znanju jezika, to sta bila predvsem pisatelj Alojz Rebula, prof. latinščine in grščine, in Pavle Merku', ki je poučeval slovenščino. Bila sta zahtevna, a sta veliko dala. Njemu ni bila nikoli všeč slovnica, zdela se mu je suhoparna in dolgočasna. Tudi profesorja nista imela rada slovnice in sta bila prepričana, da jo licejci že znajo. S tem so bili dijaki zadovoljni in zato je med njimi nastalo prijetno sožitje. "Tudi zato, ker živim v Italiji, sem vedno spoštoval materni jezik in ga skušal čim bolje znati. Raje kot slovnico sem prebiral jezikovne priročnike, ki sta jih pisala Janez Gradišnik in France Vrbinc, žal že oba pokojna". Pred kakimi desetimi leti je Čotar napisal strokovno knjigo s svojega poklicnega področja, sirarstva. Ko se je upokojil, je želel svoje znanje preliti v priročnik, saj se je na Slovenskem takrat začelo razvijati domače sirarstvo. Zato je spisal knjigo *Domače sirarstvo za zabavo in zares*, ki je naletela na ugodna tla, ker je bila v tistem trenutku potrebna. "Takrat sem si zadal nalogo, da moram knjigo napisati v slovenščini, brez uporabe tujk. Zato je morda strokovnjaki ne cenijo preveč, ker so strokovne knjige polne tujih izrazov, v moji ni niti enega; vse izrazoslovje je napisano v sloveščini. Uspelo mi je in po toliko letih sem se odločil še za *Ptičje kvatre*. Nisem ornitolog, to je moje ljubiteljsko zanimanje za ptiče. V njej niso znanstveni opisi". Sam si želi, da bi knjiga, ki je izšla v tisoč izvodih, našla pot do mladih bralcev. Jurij Paljk je opozoril, da GMD nima nikogar zaposlenega; vse delo je na prostovoljni ravni. V GMD so le knjižni navdušenci, zato je ta njen uspeh še toliko bolj vreden. Paljk je razkril, da je te zapise o ptičih želel objavljati v Novem glasu kot podlistek, a mu to ni uspelo. Vesel je, da je knjigo ilustriral Matej Susič, ki si je likovno znanje nabiral v Urbinu in ustvarja majhne, fine umetnine. O Čotarju meni, da je človek burje, Krasa, morja, odprtega pogleda na svet, ljubitelj narave, človek iz tistega sveta, ki ga ni več, ker ni več tistega jezika, ker ni več navad ne družbe. V njegovem pisanju je veliko sonca in vse je opisal in napisal v krasni slovenščini. Sam je prepričan, kot "knjigožer", da v sodobni slovenski literaturi ni niti enega, ki bi na tak način tako strnjeno opisal svet, ki ga danes ne doživljamo, ker smo zatopljeni v digitalnost spleta, ki nas spreminja. Ne vidimo jutranje rose... Vesel sem, je dejal Paljk, da je to "goriška knjiga", na goriškem pokopališču je namreč pokopan Fran Erjavec, mojster zapisov o živalih. Paljk je svetoval, naj se kdo loti posodabljanja Erjavčevega jezika, ker je pač zastarel in zaradi tega ga današnji otroci nočejo brati, ker ga ne razumejo. *Ptičje kvatre* imajo na koncu tudi slovarček ptičjih imen v petih jezikih (slovenščini, latinščini, italijanščini, nemščini in angleščini), kar je res dobro. Take znanstvene knjige nadgrajujejo učbenike in bogatijo, česar ni na spletu.

Tone Ozbič iz Mestne knjižnice je zaupal, da so *Ptičje kvatre* njegova srčna knjiga prejšnjega leta, sam je član uredniškega odbora in še marsikaj, "nekaj vem o knjigah, zato lahko zatrdim, da *Ptičje kvatre* niso zgodbice, ampak so eseji (!). Ker delam na mladinskem oddelku, to knjigo ponujam v branje. Ko pride kak odrasel in si zaželi nekaj lepega, mu dam *Ptičje kvatre*. Nihče se ni še pritožil, da sem mu napak svetoval. Ljubljanski otroci znajo več o dinozavrih kot o pticah, ki letijo nad njimi! Ta knjiga se zelo lepo bere, tako lepa je, neupadljiva, nekričeča, nekičasta. To je odlična knjiga, ki te spodbudi k temu, da spoznaš svoje bližnje okolje in odnos do narave in drobnih živalic. Ob koncu je še zatrdil, "ta knjiga je živ dokaz, da vas (zamejce) v bistvu mi rabimo, ne obratno! Od vas se moramo naučiti odnosa do jezika, kulture, zemlje, po kateri hodimo, smo namreč povsod in smo vse, samo Slovenci nismo več"! Gospa Darja Valenčič Vrabec se je Čotarju zahvalila za knjigo s spodbudo, naj še piše. Avtorju je bilo nelagodno ob teh laskavih besed, ki so ga spravile skoraj do solz, a vesel je bil, da jo radi berejo tudi starejši, saj je med pisanjem mislil prav nanje. Rečeno je bilo: "Bolj kot jo človek bere, boljša je. Kot taka sodi na domačo knjižno polico. Tudi zapletene stvari se namreč lahko povejo s preprostimi besedami. S pomočjo pravih spodbujevalcev pa jo lahko širimo med bralce"! "Če je v vaši knjižnici ni", je naglasil Ozbič, "pomeni, da knjižnica ni dobra"! Ob koncu je bil vsak gost deležen lepe debele hruške za pogum in nadaljnje delo.

Srečanje je z glasbenimi zvoki obžaril multiinstrumentalist Andrej Fon, ki je zaigral na "kamrco", staroversko glasbilo s tremi luknjicami, in na makedonske dude, diple, vezane še na starodavne bakanalije.

IK

Kulturni dom Gorica / Gostovanje glasbene pesnitve

Liričen poklon slikarju Jožefu Tomincu

V začetku septembra je Mestna občina Nova Gorica v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Gradišče nad Prvačino priredila slovesnost, s katero so se kar najlepše spomnili na slikarja Jožefa Tominca ob njegovi 150. obletnici smrti. Da bi tudi pri nas zabeležili ta pomembni jubilej, se je Kulturni dom v Gorici, v sklopu praznovanj 35-letnice delovanja, odločil, da povabi v goste to svojevrstno uprizoritev. Gostovanje se je uresničilo v torek, 29. novembra 2016. Čeprav je ta lepi in kakovostni gledališko glasbeni dogodek spadal tudi v letošnji goriški abonmajski program Slovenskega stalnega gledališča Trst, kot glasbena ponudba goriškega Kulturnega doma, je v veliki dvorani žal zevalo mnogo praznih sedežev. Škoda! Res je bila vredna ogleda ta "glasbena poema" z naslovom *Lepota v očeh*, za katero je žlahtno besedilo sestavil in celoto zrežiral Emil Aberšek, ustvarjalno pronicljiva in za aktualne probleme zelo občutljiva duša. V Aberškovi zamisli so se glasbeni deli spletali in prepletali okrog osebe Jožefa Tominca, ki ga je prodorno, kot je njemu lastno, z jasnim in izpovedno občutenim podajanjem besedila in seveda s svojo močno odrsko osebnostjo, poosebil igralec Bine Matoh. Iz njegovega izvajanja se je izrisoval lik slikarja Tominca, odličnega portretista, enega izmed najvidnejših iz njegovega časa. Medtem ko je Bine Matoh, nosilec Borštnikovega prstana od l. 2004, razpredal tekst, so se na tridelnem platnu vrstile projekcije Tominčevih del, njegovi čudoviti portreti, ki so tako natančno izdelani v najmanjših detajlih, da so izjemno lepo prikazane obleke, ki so bile "takrat v modi", vse gube, gubice, našitki, čipke, in seveda pričeske dam, kjer je vsak las na svojem mestu. Vmes je skupina glasbenikov iz Šole glasbe in umetnosti Ozlinka iz Šempasa – vsi so bili oblečeni v stilne kostume - zapela marsikateri družbenokritični song, za katere je besedilo prispevalo kritično Aberškovo pero, primeno glasbeno opremo pa jim je pripisal Matej Petejan, dolgoletni Aberškov sodelavec, ki je tudi sam nastopal pri klavirski spremljavi. Od časa do časa so se z vso odrsko "skico" enkratno zlivali zvoki violine, iz katere je mile melodije izvabljala mlada solistka Ana Cotič. Vse, besedilo, glasba, scenska podoba, se je zlilo v harmonično celoto, ki je s svojevrstnim liričnim nadihom segala do srca vsakega gledalca in poslušalca. Tako je vsakdo v tej poetični govorici spoznal izseke iz življenja in dela Jožefa Tominca, omenjenega tudi kot Jakoba ali Josipa ali Giuseppeja Tominza, ki se je rodil 6. julija 1790 v Gorici očetu Ivanu, trgovcu z železnino in posestniku, in materi Marjani Janežič, umrl pa 22. aprila l. 1866 na Gradišču nad Prvačino. Tominc, o katerem je kratek življenjepis v slovenščini in italijanščini prebral ljubiteljski igralec Robert Cotič, je bil v sorodstvu z arhitektom Maxom Fabianijem in s slikarsko družino Šantel iz Gorice. Risanja se je verjetno začel učiti pri Johannu Zeidlu, nato pri Karlu Kebru. Po posredovanju goriškega grofa Francesca della Torre je odšel v Rim študirat slikarstvo in l. 1814 je prejel srebrno odličje za slikarstvo. Po rimskem obdobju, v katerem se je tudi poročil z Mario Ricci, se je vrnil v Gorico l. 1818. Po ženini smrti l. 1827 se je preselil v Trst, nato spet v Gorico in nazadnje na svoje posestvo na Gradišče, kjer je umrl jetičen in skoraj slep. Tominc je poleg portretov slikal tudi nabožne in historične ter žanrske motive. Naročniki portretov so bili dostojanstveniki iz cerkvenih krogov in bogati goriški in tržaški meščani ter plemiči. "Tominc je v izrazit osebni stil vključil klasicistične, bidermajerske in rahlo romantično obarvane značilnosti z novim posluhom za realizem. Z ljubljanskima sodobnikoma Strojem in Langusom predstavlja zaokroženo poglavje v slovenski umetnosti 19. stoletja. Njegova dela se odlikujejo po virtuozni izvedbi portretirancev, predvsem obrazov in oblačil", je zapisala v Primorski slovenski biografski leksikon Verena Koršič (V-č).

IK

BODI ČLOVEK!, LETNIK 6, ŠT. 3
PRILOGA TEDNIKA NOVI GLAS
LETNIK XXI., ŠT. 50 (1014) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 22. DECEMBRA 2016

BODI ČLOVEK!

Stražar pravi: "Prišlo bo jutro, četudi je noč!" (Iz 21,12)

Verjetno ni enostavno postati "mnogo majhni" v svetu, ki nas sili k veličini

Moje jaslice

Ste kdaj razmišljali, zakaj so jaslice tako privlačne? Zakaj, ko jih zagledamo, se nam zasvetijo oči? Zanimivo je opazovati, kako pri otrocih, mladih, odraslih in starejših, pa tudi pri tistih, ki ne verujejo ali so celo sovražni do Cerkve, pogled na jaslice prebudi posebno nežnost in prijaznost.
Pred tremi leti sem od dragega prijatelja dobil za rojstni dan glinene jaslice. Kdo pa ti danes še podari nabožen predmet ali jaslice? Vesel sem jih bil in to zanimivo darilo je seveda dobilo mesto pod smrekico in vsako leto me pogled na sveto družino tudi spominja na osebo, ki mi jih je podarila. Tak dar ni dragocen samo zaradi materialne ali umetniške vrednosti, ampak nosi v sebi izredno simbolno moč.
Verjetno je po naših domovih precej "kitajske plastike", ki nima nobene ekonomske vrednosti, a zagotovo predstavlja spomin na družinskega člana, prijatelja ali morda na drago osebo, ki je ni več med nami.
Jaslice so edinstven simbol Božiča, predstavljajo prisotnost Boga v našem domu in obenem odsevajo željo po svetem in božjem, ki je v nas. Temu lahko pripišemo razlog za veselje ob jaslicah, saj se nehote zavemo, da je Bog v svoji nežnosti, kot nebogljen otrok, prisoten v našem domu in vsakdanjem življenju. Ta vidik gotovo nagovarja tudi t. i. oddaljene kristjane ali tiste, ki trdijo, da ne verujejo, saj vsak od nas se razveseli občutka, da je nekaj presežnega v njegovem življenju.
Verniki ob jaslicah ne smemo pozabiti, da tiste figurice predstavljajo odgovor mladega dekleta na Božje povabilo, da bi postala mati Stvarnika; tako se bo Božja beseda naselila v zgodovino človeštva in vsakega od nas. Postavljanje jaslic v dobi, ko so socialne krivice na dnevnem redu vsakdana, ko je upanje samo še abstrakten pojem in ko je človeško življenje merjeno samo še skozi ekonomsko vrednost, predstavlja točko preloma z negativnim in naš odgovor na Božje povabilo, da upamo v boljše življenje.
Vsake jaslice so kraj srečevanja družine, morda kraj tihe molitve ali premišljevanja o Bogu, so kraj umirjenosti in povabilo k spoštovanju in ljubezni. Morda vse to zveni zelo idealno in oddaljeno, toda tukaj lahko najdemo odgovor na svojo osamljenost ali vsakdanje težave.
Ne smemo si pustiti vzeti tega svetega okolja, ki nas vabi k drugačnemu življenju, ki v nas prebuja upanje. Popusti, javnomnenjske ankete, stavke, gibanja vrednosti delnic, dokapitalizacija bank ali število všečkov na Facebooku niso vrednote, kakor nam želijo prikazati številni mediji, ampak skušnjave, da bi postavili minljivo na mesto, ki pripada večnemu.
Jaslice ne oddajajo slepilne svetlobe, ampak so svetilnik vrednot, ki nam ponuja luč za plovbo v pravo smer in nas odvrača od slepilne svetlobe lažnih prerokov. So svetilnik, ki mlade usmerjajo k pravim vrednotam, ki vabijo vse generacije k zasledovanju družinske povezanosti.
Kakor je spomnil papež Frančišek v eni izmed svojih sredinih avdienc "v pravkar rojenem otroku, ki potrebuje vse, ki je zavit v plenice in položen v jasli, je vsebovana vsa moč Boga, ki rešuje. Treba je odpreti srca za mnogo majhnosti in mnogo čudovitosti, ki sta v tistem otroku. To je čudovitost Božiča". Verjetno ni enostavno postati "mnogo majhni" v svetu, ki nas sili k veličini, napihnjenosti in napuhu, k razkazovanju moči in blišča. Zagotovo pa je to zelo koristno in dragoceno.
Naj bodo moje, tvoje, naše jaslice točka srečevanja, druženja in prijateljevanja med nami in z novorojenim Jezusom. Tiste skromne plastične ali umetelno izdelane figurice naj bodo povod zgodb in dragocenih spominov, njihova svetloba pa naj nas spodbudi, da bi vedno iskali luč. Sveta Družina naj nas spomni, da je upanje v Božjo pomoč večje od slepilne svetlobe lažnih prerokov in da smo tudi mi, kakor sveto Dete, neizmerno ljubljeni v Očetovih očeh.

Aljoša Vodopivec

"Jaslice ne oddajajo slepilne svetlobe, ampak so svetilnik vrednot, ki nam ponuja luč za plovbo v pravo smer in nas odvrača od slepilne svetlobe lažnih prerokov. So svetilnik, ki mlade usmerjajo k pravim vrednotam, ki vabijo vse generacije k zasledovanju družinske povezanosti."

Ljubeznivo čakanje

Jutri bo Božič

Jutri bo Božič.
Čakal sem ga tako dolgo, da je noč postala najdaljša in najtemnejša.
Verjetno je hotel priti tako pozno. Preprosto zato, ker nisem zdržal in sem začel prižigati luči, najprej obupno majhen plamen, ki se je v mesecu dni početveril in se potem počasi, ampak res počasi začel bleščati tudi v mojih, od sebe in sveta ugaslih očeh. Da bo morda pa kaj drugače ... Ne vem, ali sem se v tem času spremenil. Človek se težko spremeni, ko ga tema ne prizadene več. A začel sem si želeti luči, prave, neugasljive luči. Menda je v vsakem človeku nekaj tega hrepenenja, pa čeprav je to pohojeno in poteptano od toliko razočaranj, skozi katera mora stopati iz dneva v dan. In ko sem ga čakal, sem si ga zaželel. Velika stvar je to. Dokler ga nisem čakal, nisem vedel, da ga pogrešam. Da ga potrebujem. Da je moj manjkajoči del življenja, da pravzaprav ne morem brez njega. Ker je tema tudi v meni vse daljša in vse gostejša, jaz pa kot nemiren otrok oprezam, ali luč za vrati vendarle še vedno gori. Morda je to tisto. Morda se luč prižge takrat, ko začenjaš razumeti, da jo potrebuješ.
Jutri bo Božič. Vem, da ne bo nič drugače. Še naprej bodo pokale bombe, še naprej bodo nove in nove sirote in vdove, še naprej bodo bogati še bolj bogati in reveži še bolj revni in tudi jaz bom še naprej grešil in ljubil temo bolj, kot si danes želim luči. Božič je sicer res trenutek, ko je dan premagal noč, dies natalis solis invicti, toda to ni dan najdaljšega in najsvetlejšega dne. Dan majhne, drobne, kakor sramežljive svetlobe je. Dan rase počasi. Še dolgo bo treba, da se bo kaj poznalo, da bo dan daljši vsaj za petelinov krempelj. Toda luč bo vsejana in nič je ne bo več moglo izruvati. Moja tema bo okužena. Tam spodaj, na dnu, sredi njenega najtemnejšega brezna, kamor si sam ne upam pogledati, bo zrasla zvezda z repom. Brez hrupa bo živela tam, samo svetila bo, vsa lepa, in čakala, da se zaljubim vanjo. Tako me bo učila ljubiti zvezde, da si jih bom želel videti, da jih bom začel iskati in da jih bom v noči začel odkrivati. Kdor namreč najde eno zvezdo, si želi najti še drugo, še tretjo ... Tako jih bo vse več in več ... do jutra.
Kako ljubim to Božjo počasnost! Nobenih revolucij, nobenih prevratov, nobenih ofenziv. Samo ljubeznivo čakanje, dolgo kot človeško življenje.
Jutri bo Božič. Marija bo rodila Jezusa in Rimsko cesarstvo bo spalo naprej, kakor da se ni nič zgodilo.
Neka nepoznana družina, daleč na obrobju sveta, pa bo imela odtlej veliko težav. Toliko, da bi se temu otroku odpovedala, če ne bi nekje globoko v sebi do njega čutila nenavadno naklonjenost, že skoraj noro zaljubljenost v to moč povsem nemočnega bitja. Tako bo Otrok ostal tu, rasel in se krepil, kot dan, in počasi bo bolj svetlo. Nocoj postavim jaslice. Jutri bo Božič.

Marko Rijavec

"Božič je sicer res trenutek, ko je dan premagal noč, dies natalis solis invicti, toda to ni dan najdaljšega in najsvetlejšega dne."

Junaštvo današnjih časov

Sully Clinta Eastwooda

Prejšnji teden sem v povsem razprodani kinodvorani tržaškega multipleksa Thespace Cinema v trgovskem centru Torri d'Europa občudoval zadnji trud Clinta Eastwooda *Sully*, z enkratnim Tomom Hanksom. Predvajali so ga v okviru promocije Cinema2Day (vsako drugo sredo v mesecu), ki jo sofinancira ministrstvo za kulturo v sodelovanju z nacionalnimi kinematografskimi organizacijami. Pravi užitek je bilo spremljati bolj popularno delo veterana Clinta (letnik 1930) z eno od največjih hollywoodskih zvezd v nabito polni dvorani s pretežno mladim občinstvom. Komentar navdušene najstniške sosede, ob koncu napete in lepe zgodbe, je bil: "Si nisem predstavljala, res krasen film. Se je res splačalo priti, za samo dva evra".

Jaz pa Clinta poznam, pravzaprav ga cenim kot enega največjih živečih režiserjev in se strinjam s tistimi, ki ga povezujejo s "klasičnim" slogom in pripovednim nabojem Johna Forda. Njegovi filmi, naj v njih nastopa ali ne, so prežeti z velikim humanizmom, jasno etično držo in skoro neopazno rabo filmske kamere in fotografije, kjer se zgodba harmonično spaja z lepoto podob in izraznostjo igralcev. Rekli boste, ni mogoče, Clint je "ledenooki" samotni vitez Leonejevih kavbojk, brezkompromisni konservativec Sieglovih kriminalk in ponarodele sage o komisarju Callahanu, "umazani Harry". To bo držalo, saj je na zadnjih volitvah v ZDA povsem proti toku in eden redkih hollywoodskih zvezdnikov nastopil za Trumpa. Ampak Clint predstavlja tudi zapleteno umetniško osebnost, kot je zapletena ameriška in naša družba.

Tudi v najbolj razvpitih"hardboiled" zgodbah, če mu scenarij dopušča ali ne, sredi najbolj spektakularnih akcij in streljanj na velikem ekranu, utrne v gledalcu senco dvoma in stranski pogled v nesmisle našega "perfektnega sveta" in "absolutne oblasti". To so že naslovi del, ki jih je Clint

soustvaril kot režiser in obenem igralec, denimo *Punčke za milijon dolarjev* in *Gran Torino* ali pa filmov, ki jih je samo režiral: *Bledi konjenik, Bird* (o jazzistu Charlieju Parkerju), *Mystic River*, krasni zgodovinski elegiji o absurdnosti vojne *Zastave naših očetov* (z vidika ameriških vojakov) in *Pisma z Ivo Jime* (z vidika Japoncev), apolog o očetu južnoafriške revolucije "Madibi", Nelsonu Mandeli, *Invictus*, metafizični vpogled v onstranstvo *Hereafter* (z Mattom Damonom), trpko pričevanje in razmišljanje iz iraške vojne *Ostrostrelec (American Sniper)* in sedaj *Sully...*

Eastwood je prejel "le" štiri oskarje, dva za western *Unforgiven (Gli spietati)* , dva za *Punčko za milijon dolarjev* in enega za lastno svojsko producentsko kariero. Uspešnica Ostrostrelec je zbrala pet nominacij in nobenega oskarja. Zakaj? Clint je preveč iskren in neposreden, ko uprizarja ameriško družbo, ne pozna olepšav, ne ovinkari in zadene občutljive, boleče točke. Tudi v najnovejšem delu nam predstavi lik nenavadnega junaka, pilota, ki opravlja z vestjo in odgovornostjo zgolj svoje delo. Ko mora v 205 sekundah od vzleta iz newyorškega letališča, po okvari letala, do zasilnega pristanka na ledenih vodah reke Hudson, odločati o usodi 155 potnikov in ukrepati, je sam. Tedaj zaupa svoji izkušenosti in izbere najmanj pričakovano opcijo, ki ni predvidena v letalskem protokolu. Ta se izkaže za pravilno, reši vseh 155 potnikov, a uniči letalo. Gre za resničen dogodek. Sully je pilot Chesley Sullenberger, ki je 15. januarja 2009 rešil vse potnike leta US Airways 1549 na reki Hudson in o tem napisal skupaj z novinarjem Jeffreyem Zaslowom knjigo, po kateri je nastal film. V značilni dramaturški strukturi se sproži in stopnjuje običajni medijski cirkus, sodno-preiskovalni moloh, ki s svojo računalniško topo racionalnostjo skuša pomendrati nenavadnega heroja. Tom Hanks tu dosega nov vrhunec v galeriji svojih zrelih dramatičnih interpretacij *(Pot v pogubo in Most vohunov)* . Pod pritiskom morečih flashbackov in vizij raztreščenega letala med newyorškimi nebotičniki se globoko sprašuje, ali je ravnal pravilno ali neodgovorno tvegal življenja potnikov. V Eastwoodovih filmih se estetika prepleta z etiko, v danem trenutku se bivanjska razsežnost prikrade v vsakdanjo, nevsiljivo. V hopperjevskem nočnem baru se "sojeni" junak zrcali v svoji podobi v zadnjih vesteh na tv zaslonu, ob točaju in gostih lokala, ki mu nazdravljajo s koktajlom, naslovljenim po njem. Ta navdušenost in solidarnost mu ne pomagata, tudi razplet zgodbe ne. Ostane sam s sabo, v prepričanju, da je ravnal po vesti in znanju, da je ukrenil, kar je bilo treba, ne glede na sodbo in mnenje ostalih, podobno kot drugi Clintovi samohodci in junaki iz prejšnjih del, kot *Gran Torino, Ostrostrelec* idr.

Davorin Devetak

Karel Gržan - Vstanimo, v suženjstvo zakleti

Pomembnost sprave in odpuščanja

Zgodovina krščanstva na Slovenskem je posejana z imeni takih, ki so v svojem času tako ali drugače izstopali. Če se omejimo le na zadnje stoletje, moramo omeniti Janeza Evangelista Kreka, Edvarda Kocbeka in Vekoslava Grmiča. V nasprotju z nekaterimi predstavniki etablirane Cerkve, denimo, škofom Mahničem, pa tudi mnogimi drugimi, se našteti niso prepoznavali v klerikalizmu in kdaj tudi sektaštvu, ampak so venomer iskali svoje alternativne poti. Krek je bil občutljiv predvsem za družbeno stanje tedanjega slovenskega človeka, Kocbek je med drugo svetovno vojno v imenu narodne osvoboditve in duhovne preobrazbe slovenskega naroda poiskal sodelovanje s komunisti, Grmič pa je vseskozi zagovarjal pravilnost odporniškega gibanja in zmoto kolaboracije.

Med alternativnejše krščanske mislece na Slovenskem lahko seveda uvrstimo marsikoga. Tu izstopa predvsem Vinko Ošlak, ki se je pred desetletjem odločil za prelom s katoliško Cerkvijo, Branko Cestnik, ki na področju mladinske pastorale uvaja kup novosti, zaporniški duhovnik Robert Friškovec, ne nazadnje pa še pater Karel Gržan, kateremu bomo posvetili ta prispevek.

Gržan je aktiven predvsem pri delu z zasvojenci, katerim sledi v komuni z namenom, da bi se osvobodili suženjstva drog ter zaživeli novo življenje s pomočjo Kristusovega nauka in njegovega usmiljenja.

Gržan je sicer pred dvema letoma pri založbi Sanje objavil svojo uspešnico z naslovom *Le kaj počne Bog v nebesih, ko je na zemlji toliko trpečih?* , tokrat pa se bralcu predstavlja z že drugim tovrstnim delom, ki nosi nekoliko provokativen naslov *Vstanimo, v suženjstvo zakleti*. Zapisali smo provokativen, saj je na mah podoben prvemu verzu delavske himne Internacionale. Kot pravi avtor, se ti dve deli umeščata v trilogijo pod geslom *Slovenska sprava*, ki jo ima namen z naslednjo knjigo tudi dokončati.

V svojem prvem delu je Gržan skušal povrniti Bogu takšno podobo, kakršna naj mu v družbi pripada (ne pa le tiste, na kateri je Cerkev predolgo utemeljevala svoj prestiž in nezmotljivost), se v svoji drugi knjigi osredotoča na tri pomembnejše tematike, in sicer na problem vse večje polarizacije v družbi, nenehno pogrevanje medsebojnih zamer, ki na Slovenskem

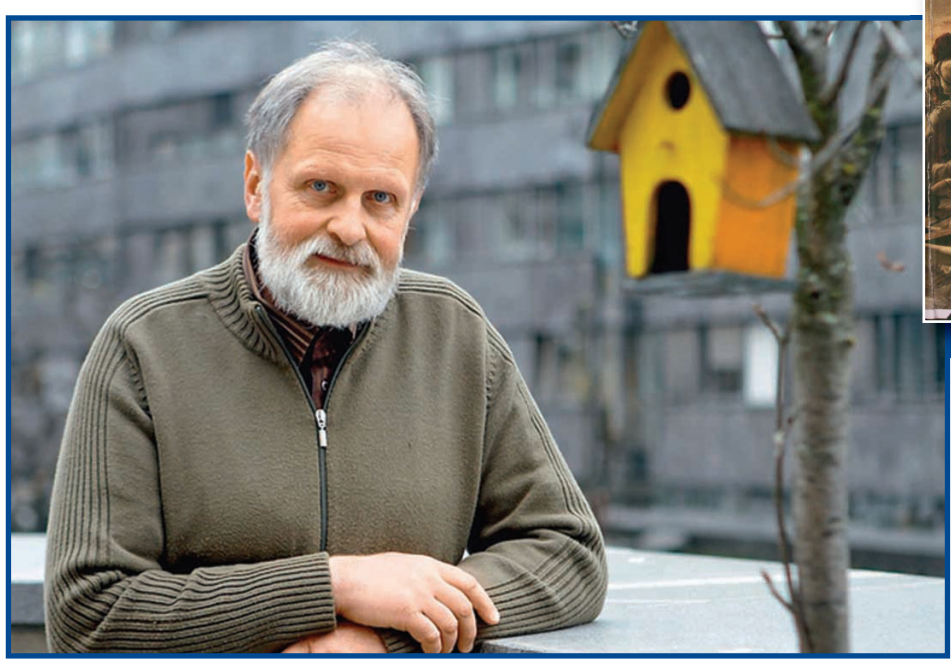

izvirajo še iz časa druge svetovne vojne, predvsem pa na pomembnost sprave oziroma odpuščanja. Vse skupaj začini še s svojo bogato osebno izkušnjo, ki jo bomo nekoliko podrobneje razčlenili v nadaljevanju.

Preden gremo k obravnavi same vsebine Gržanovega dela, moramo poudariti, da gre pri obeh knjigah za svojevrstno sodelovanje med dvema religijama, ki sta si v marsičem povsem različni. Pater Karel Gržan je namreč član katoliške Cerkve, medtem ko se založba Sanje in njen ustanovitelj Rok Zavrtanik prepoznavata v Čezvesoljski zombi cerkvi blaženega zvonjenja, ki se je rodila iz vstajniškega gibanja jeseni 2012. Čeprav se 'zombiji' imajo za versko skupnost in so kot taka tudi registrirani, sta njihovo delo in poslanstvo predvsem karitativnega značaja (pomoč ljudem v stiski, pro bono ambulante ipd.). Osebna zgodba Karla Gržana je sicer zelo pestra.

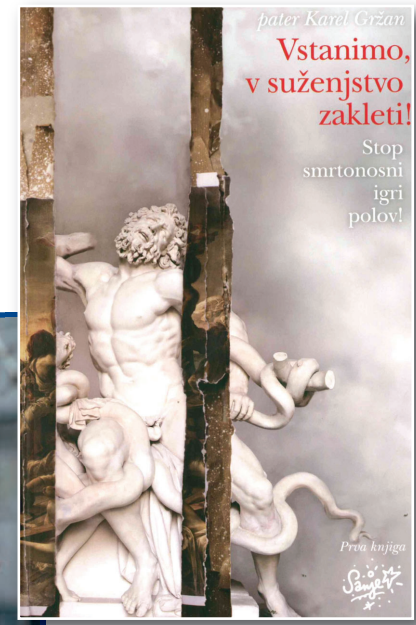

Najprej je prebival v samostanu z drugimi patri, nato se je odločil za izstop in začel iskati svojo pot v Kristusovem nauku. Med vrsticami omenja tudi podatek, da je v preteklosti doživel tudi marsikatero krizo, ki ga je kot človeka naredila še močnejšega, predvsem tedaj, ko je tistim ljudem, ki so mu povzročali gorje, zmogel odpustiti. Veliko se v knjigi, ki jo predstavljamo, posveča temu problemu. Izhajajoč iz evangelija, ko Jezus Petru zapoveduje, da mora sedem krat sedemdeset odpuščati tistim, ki so ga razžalili, trdi, da človek, ki ni sposoben odpustiti greha ali hudega dejanja svojemu bližnjemu, še vedno živi v primežu zla, saj se mu ni sposoben, pripravljen ali odločen odpovedati.

V človeku je namreč že po naravi vrojena polarizacija, ki skuša vsiljevati manihejske poglede na svet: naši so dobri, njihovi so slabi itd. Posebno poslanstvo v tem oziru Gržan priznava pojmu Svete Trojice, ki je v evangelijih ne bomo zasledili, saj jo je Cerkev utemeljila na koncilu v Nikeji leta 325. Vlogo Svetega Duha vidi predvsem v povezovanju med ostalima prvinama, torej Očetom in Sinom. V dejanskem pomenu je torej tretji element tisti, ki nam pomaga premoščati razlike, tako med dobrim in zlom v nas samih – dokazano je namreč, da je človek sposoben marsičesa hudega – pa tudi med posamezniki in skupnostmi.

Kot smo že zapisali, veliko pozornost namenja avtor nerazrešenim vprašanjem iz slovenske preteklosti. V poskusih sprave, ki so se zgodili doslej in ki so po večini spodleteli, vidi Gržan predvsem eno temeljno napako. Na Slovenskem so se med drugo svetovno vojno spopadli partizani in domobranci, sprava pa se poskuša delati med državo in Cerkvijo, kar je po njegovem povsem napačno. Cerkev namreč ne more predstavljati domobrancev, saj je bilo vsaj 70% partizanov vernih, pa tudi sodobna demokratična Slovenija ne more biti dedič enopartijskega režima, ki je izšel iz revolucije. Lahko je kvečjemu otrok osvobodilnega boja in demokratičnih sprememb ter osamosvojitve izpred poltretjega desetletja.

Mrtve je treba seveda pokopati in jim vrniti dostojanstvo, katerega so bili oropani, saj niso imeli pravice do groba, med sabo pa naj se simbolično spravita Zveza združenj borcev in Nova slovenska zaveza. Cerkev in država lahko v tem primeru odigrata vlogo tretjega, torej tistega, ki obe prvini povezuje, kakor je to v Sveti Trojici Sveti Duh.

Primož Sturman

Današnja družba in božično praznovanje

Kristus ali kdo drug? Eno in isto.

Ob letošnji pripravi na Božič še posebej opazujem družbo, v kateri živimo. Zagotovo je ob teh adventih, ki so se raje spremenili v "veseli december", pravih žurkah ob priložnosti prižiganja prazničnih lučk in podobnih neumnostih, neko spoznanje zelo jasno – naša družba ni več ista, kot je bila prej. Ko o tem govorimo, ne mislimo na tisto pred sto leti, temveč je dovolj, če gremo nazaj morda samo za kako desetletje. Spomnim se, kako se nam je zdelo vsem, ki smo vendarle prihajali s "province" v glavno mesto, Ljubljano, nekaj močno čudnega, ko so tam praznovali "veseli december", zdaj je zadeva že vsesplošna. Ob iskanju materiala, ki bi mi služil za podlago pri pisanju, sem našel reklamni plakat, ki je lani visel v Vidmu, mestu torej, ki nam je precej blizu, tako da se kdaj pa kdaj tja tudi odpravimo. Na plakatu torej najdemo postavljeno na praktično isto raven praznovanje dveh rojstev, eno je Mohamedovo, drugo pa Kristusovo. Snov tega plakata nam tako daje vpogled v družbo, v kateri živimo. Nekoč, v bistvu še ne pred dolgo leti, pa četudi smo v političnem smislu živeli v komunističnem sistemu, je vseeno veljala neka tako kulturna kot tudi verska enoznačnost, v smislu pač, da smo bili precej enotni kot Slovenci in katoliki, podobno pa bi veljalo reči za drugo stran meje, pa če govorimo o Italijanih ali Furlanih, lahko pa tudi o Avstrijcih, če komu bolj ustreza. Vsekakor je zdaj že nekaj let tako, tudi v Sloveniji, da je ta "uniformnost" izginila, namesto nje pa je prišel neki pluralizem, ki je vse bolj pisan, pa človek ne ve več, ali samo iz leta v leto bolj, ali pa celo vsak dan bolj. Odzivi so lahko različni, vsekakor pa bi napačno bilo tisto, da bi se skušali "vrniti nazaj", kot pravimo. V trenutnem položaju to ni mogoče, ker je vseeno treba "iti naprej", vendar je pri tem treba imeti določena načela in kriterije, ne pa samo z improvizacijo, ki je seveda več kot očitna in vse večja pri politikih, a kaj, ko podobno gibanje najdemo tudi drugod, lahko rečemo, da v celotni družbi, zato pa tudi v Cerkvi. Imeti bi torej vseeno morali določene kriterije, vsi, sicer plujemo brez smeri, brez kompasa. Eden prvih kriterijev bi tako moral biti tisti, po katerem bi razlikovali zlasti dva vidika – čisto človeški vidik in verski vidik. S čisto človeškega vidika ima vsak človek pravico, da ima spoštovanje in da je zadoščeno njegovim potrebam v tisti meri, v kakršni je neka družba to sposobna. Tu mora vladati načelo skupnega dobrega, ki mora vselej biti dobro vseh, ne pa samo dela prebivalstva. Vendar, kam pridemo, če tu ne upoštevamo tudi verskega vidika? Neko ljudstvo ima namreč tudi neko lastno kulturo, ki so jo v veliki meri oblikovale tudi verske okoliščine, zato ni mogoče, da bi gledali na to brezbrižno, celo indiferentistično, sploh pa tega ne smemo delati tisti, ki se prištevamo k nekemu verstvu. Tu nimamo prostora, da bi natančneje šli v same zadeve, vsekakor pa smo prišli do tega, da se postavljajo na isto raven vsa verstva, tako da ni nobene težave v tem, da se na isto raven postavlja Kristusovo in Mohamedovo rojstvo. Zanimivo je zlasti to, da so kristjani ob tem danes bodisi brezbrižni bodisi to celo odobravajo. Zanimivo pa, da tako delajo tudi verske oblasti, saj je potem lani generalni vikar videmske nadškofije dejal, da bi oglas "lahko bil dobra stvar". Če pa je tako zmedena, brezbrižna ali celo odobravajoča cerkvena oblast, kaj bo šele veljalo za vernike? Kako je mogoče, da je danes vse na isti ravni? Ker je v današnjega človeka, tudi kristjana, prišel neki pogled na svet, ki je močno počlovečen, tako da današnji človek nima praktično nobenega notranjega in duhovnega uvida. Res je samo tisto, kar se vidi, sliši in čuti. Tako je danes za mnoge verovati v Boga nič več kot le to, da delamo dobro in se ogibamo slabega, pa seveda, da se imamo radi med seboj. Nič več kot to. V takšnem kontekstu je postal Kristus neki družbeni delavec, neka moralna in načelna osnova, neki zgled, pa nič več kot to. Zato pa je na isti ravni z Ghandijem, Martinom Luthrom Kingom in drugimi. Za veliko večino katoliškega sveta Kristus pravzaprav ni več Bog, temveč le še zelo dober človek. Če ga tako postavimo na isto raven s prerokom, ne le Mohamedom, ampak lahko tu govorimo o katerikoli religiji, ni v tem nobene težave, niti za duhovščino, v tem primeru videmsko. Hkrati smo vse bolj priča temu, kako se mnogi, ki so bili krščeni v katoliški Cerkvi, od te oddaljujejo, ker ne najdejo v njej ničesar, kar bi jim lahko koristilo za življenje, kaj šele, da bi jih dvignilo na višjo versko ali duhovno raven. V bistvu sporočajo, da med Kristusom in lučkami, katerih prižiganje se tako slavi, ni nobene razlike. Ne vem vam, a meni se zadeva zdi zastrašujoča. Tako ni težko dobiti nekdanjih katolikov, ki so postali muslimani, hinduisti, budisti, protestanti in karkoli že, če niti ne govorimo o vseh tistih, ki so enostavno odšli, pa ne spadajo nikamor. Krščanstvo, ki se odreže od svojih korenin, postane le še neka humanistična filozofija z neko blago religiozno noto. Tako bo tudi letos za veliko večino Božič le še neki "družinski" praznik, v smislu, da se družina pač dobi skupaj. Vprašanje, ali se res dobi skupaj ali pa je to samo nekaj fizičnega, sicer pa je vsakdo oddaljen v svojem virtualnem svetu. Komu tako pomaga Božič, ki je le še neka "lepa misel", "bleščeče lučke", "prijetna čustva". Koliko vse to zares razsvetljuje in greje človeka? In, v primeru, da to velja, koliko časa to traja? Še se spomnim nekdanjih veroučencev na Krasu, ki so dejali, da je v bistvu vse, kar pričakujejo, samo novo leto, da pa so že dan potem le še prazni in razočarani, kot sicer vsak dan. Materiala za razmišljanje je tako dovolj, vendar pa nam to ne bo prav nič koristilo, če ne bomo naredili koraka naprej, če se ne bomo vsaj malo notranje in duhovno poglobili.

Andrej Vončina

V današnji zmedeni družbi je vseeno smiselno »iti naprej«, a s pomočjo kriterijev in načel, ki temeljijo na »Resnični Luči«.

Prebudimo žejo po pristnem dialogu

Temeljni izziv našega časa

V spominu mi je ostal pogovor izpred kakšnih sedmih let. Srečal sem se z možem in ženo iz Izraela, ki sta hodila po Slovenski Jakobovi poti. Povedala sta mi, da kot upokojenca pogosto prihajata v Evropo za dva meseca ali več? "Zakaj"? "Ker se tu čutiva varna. Vi ne veste, kaj imate. V Izraelu živimo v neprestani napetosti zaradi atentatov. Pri vas se drugače diha, drugače spi. Ne moreva razumeti, da ste tako žalostni ljudje in se ne veselite tega, kar imate".

V zadnjih letih se je občutek varnosti tudi v Evropi zmanjšal. Od takrat do danes smo postali še bolj zaskrbljeni in žalostni. Seveda se to pozna predvsem v večjih mestih. Ko sem letos, po več letih, ponovno obiskal Rim, je bilo v njem precej drugačno vzdušje, kot sem ga bil vajen. Vsepovsod so bili prisotni vojaki z brzostrelkami, za ogled pomembnih spomenikov smo morali skozi elektronsko kontrolo. Na Trastevere ni bilo več tistega vzdušja kot pred leti; tamkajšnji lokali so samevali, tudi s higieno je škripalo. Je to podoba prihodnje Evrope, podoba, ki bo postala za nas nekaj normalnega? Ali pa nas čaka še kaj hujšega?

Ni čudno, da nekateri vidijo rešitev v novih zidovih, ki bi poskrbeli za varnost. Glede na neodgovorno in manipulativno obnašanje levice se mi zdi povsem normalno, da vedno več podpore dobivajo desne stranke. Tudi sam sem bil, ker sem bil kritičen do islamskega totalitarizma, razglašen za nestrpneža. Nisem med tistimi, ki so že vnaprej proti obrambnim zidovom, vojski in policiji. Vsekakor je potrebno skrbeti za varnost in zaščito državljanov, za zakone, ki bodo preprečevali nasilje ... Toda ali so razne ograje, dodatno usposabljanje vojske in policije, vojaki na javnih mestih, kontrole na letališčih, izgon beguncev, ki niso begunci ..., dovolj veliki ukrepi? Se lahko zapremo v svoj svet? Mar nima vendarle prav papež Frančišek, ki pravi, da gradnja zidov ne more odpraviti temeljnega vzroka za strah in negotovost, kajti strah ni le posledica zunanjih vzrokov? Je danes sploh mogoče zgraditi tak zid, ki nas bo obvaroval pred raznimi atomskimi in biološkimi bombami? Kaj pa, če se bomo na koncu pobijali znotraj obzidja in prav zaradi tega zidu? Nasprotniki gradnje zidov poudarjajo, da je rešitev v dialogu, v pogovoru o vsem, kar se dogaja. Toda, je dialog v določenih primerih sploh možen? Kaj dialog v resnici sploh je? Kaj narediti, ko kdo dialog zlorablja in ga zgolj igra, v resnici pa ima drugačne načrte? Sam sem do nekaterih opevanih dialogov zelo skeptičen. Morda tudi zaradi izkušenj z jugoslovanskim bratstvom. Ne zdi se mi prav, da bi iz koledarja svetnikov črtali sv. Janeza Kapistrana in bl. Marka iz Aviana. Tudi križarske vojne zame niso bile samo slabe, kot jih prikazuje marksistična in laicistična literatura.

Kljub vsemu zgoraj povedanemu pa je dejstvo, da si mnogi kristjani prizadevajo za iskren in pristen dialog. Tudi mnoga cerkvena gibanja, kot npr. Marijino delo, Skupnost sv. Egidija, Občestvo in osvoboditev ... Prizadevajo si tudi za dialog z ljudmi, ki pripadajo drugim kulturam in veram. Ocenjujem, da njihova prizadevanja niso brez napak in spodrsljajev, a vendarle so dragocena. Tudi med muslimani je veliko ljudi, ki so dialoško naravnani. Če ne bi bilo tako, bi se človeštvo že pokončalo in povsem uničilo tudi planet, na katerem živi. Predsednik papeškega sveta za medverski dialog, kardinal Jean-Louis Pierre Tauran, je v nekem intervjuju dejal: "Na dialog smo obsojeni". Kaj je dialog? V prvi vrsti dialog ni le za razumsko, filozofsko ali teološko razglabljanje o določenih vprašanjih. Najprej smo izzvani, da skupaj živimo, se pogovarjamo, se spoštujemo, skupaj skrbimo za varnost. Dialog je to, da se imamo radi, čeprav smo različnih ver in političnih prepričanj. Brez tega dialoga nas tudi najsodobnejši varnostni zidovi ne morejo obvarovati pred uničenjem. Brez pristnega dialoga je onemogočen naš osebni razvoj.

Kaj ima z vsem tem vera? Vera nam je bila posredovana. Bi danes obstajalo krščanstvo, če se Bog ne bi učlovečil? Se znamo temu čuditi? Bog, ki je ustvaril svet iz nič in je po svoji podobi naredil tudi človeka, je napravil še naslednji nezaslišan korak: se je učlovečil in postal del stvarstva, ki ga je On naredil iz nič. Kakšen dialog Boga s človekom! In vse to zastonj! Med nas je prišel brez orožja. Mi pa smo ga pribili na križ in umorili. Ker nas je ogrožal, ker je rušil ustaljene navade, ker ni v vsem in do potankosti soglašal z verskimi in političnimi oblastmi. Smo kristjani še zares kristjani, če se ne trudimo po svojih močeh posnemati te Božje logike? Živimo iz vere v Vstalega, ki je Prisoten? Mu pripadamo?

Kaj pa, če kristjani Cerkev razumemo drugače, kot si jo je zamislil njen ustanovitelj? Ni morda Cerkev za nas zgolj obrambni zid ali bunker, kamor se bomo zatekli pred "turškimi napadi" in pred raznimi ideologijami, ki so na pohodu? Taka Cerkev bi temeljila na strahu in bi bila naše delo. V tem primeru bi evangelija ne oznanjali, temveč bi se skrivali ter sanjali o tem, da bi postali močni in bi tako lahko drugim vsiljevali našo vero, ki bi bila v resnici ideologija. Hoteli bi rešiti vse probleme in svet uskladiti z Božjimi zapovedmi, če je potrebno tudi na silo. Tega pa nam Jezus ni naročil!

Prebudimo v nas žejo po odrešenju! Zakaj sta na začetku omenjena Izraelca prišla v Slovenijo? Zato, ker je bila v njima žeja po varnosti. Hrepenenje po druženju, pogovoru, medsebojnem spoštovanju, varnosti in po Bogu, ki je Lepota, Dobrota, Resnica, Dialog in Usmiljenje, je v vsakem človeškem srcu. Temelj naše resnične varnosti je prav to hrepenenje, čeprav še tako drobceno, šibko in majhno ter Božji odgovor nanj.

Bogdan Vidmar

Skavti na Velikem trgu v Trstu – luč miru (Foto Matic Slemič)

Želimo vam vesel Božič in srečno novo leto!

RESTAVRACIJA IN PRENOČIŠČE

Vogrič

ŠTEVERJAN
Klanec 23
T. 0481.884095

Zlatarna Šuligoj
Od leta 1897
www.suligoj.com

URARNA ZLATARNA
ŠULIGOJ
Vesel Božič in srečno novo leto!
Gorica - Ul. Carducci, 49
Tel. in Faks 0481.535657 - info@suligoj.com

IL BOTTONE
Sošol Nadja
Kupuj v središču Gorice!
IZBIRA IN KAKOVOST BREZ PRIMERE
Želi vesele praznike!
Travnik 26
Tel. 0481.33587
ZRAVEN KATOLIŠKE KNJIGARNE

Distribucija pijač NARDIN
GORICA
Ulica Svetega Mihaela 324
Tel. 0481 21065 - Faks 0481 522410
Union · Murauer · Forst · Pivovarna Laško

GOSTILNA 1971 GOSTILNA
V. PRIMOŽIČ
DOMAČA KUHINJA
GORICA
Drevored
20. septembra, 134
Tel. 0481.82117
Faks 0481.548864

MARIO MUCCI
PROIZVODNJA
IN INŠTALACIJA KLEPARSTVA
Kleparstvo Mario Mucci & C.
Ul. Anton Gregorčič 20/2 • Gorica
Tel. 0481.21828 • Faks 0481.524657
info@muccilattonerie.com
www.muccilattonerie.com

Gostilna «FRANC»
Pri Francetu
Domača kuhinja
Zaprto ob nedeljah in ponedeljkih
SOVODNJE OB SOČI (GO)
Prvomajska 86, tel. (0481) 882038

Lokanda "Deveta" 1870
Lokanda Devetak želi Vsem strankam in prijateljem vesel Božič in srečno ter uspešno novo leto 2017!
Vrh Sv. Mihaela
Tel. 0481.882488
info@devetak.com
www.devetak.com

JESTVINE PETER POVŠIČ
Maxi
SUPERSTORE | SUPERMERCATI | FAMILY
Ulica Trieste, 261 • GORICA

PRODAJA IN POPRAVILA KOLES
E. ČUK
GORICA
Trg Cavour, 9
Tel. 0481.535019

budin TISKARNA
Vam želi vesele praznike!
34170 GORICA - Ul. Gregorčič, 23
Tel. 0481 522 907 - www.tipografiabudin.it

ALUMINIJASTE ZASTEKLITVE
KOVAŠKI IZDELKI
Tabaj F.lli s.n.c.
Miloš in Rajmund
ŠTANDREŽ - GORICA
Ul. A. Gregorčič, 24
Tel. 0481/21514 - Faks 0481/21987
barbara@tabaj.191.it

Gostilna PODVERŠIČ
Od leta 1953
Ul. Brigata Pavia, 61
Tel. 0481 530518
RONKO BIENIC

Koršič
osteria - gostilna
Vesel Božič!
Sovenca 7
Števerjan
tel. 0481 884248

BUIATTI MARIO
NAPRAVE ZA OGREVANJE IN HLAJENJE,
VODNA IN ELEKTRIČNA NAPELJAVA
Ul. Manzoni, 19 • Šlovrenc

UREDILI Z PUBLISTAR
WWW.PUBLISTARUDINE.COM

Kulturnozgodovinski priročnik MOJ DUNAJ Mojce Gätz

Pregleden opis Dunaja v lepem jeziku

Pri Mohorjevi založbi v Celovcu je nedavno izšel obširen kulturnozgodovinski priročnik *Moj Dunaj – Po sledeh slovenskega in univerzalnega Dunaja*. Avtorica publikacije Mojca Gätz je edina slovenska turistična vodnica z avstrijsko državno licenco za vodenje po Dunaju in Avstriji. Knjigo, ki obsega okrog 380 strani, dodatno bogati 190 barvnih fotografij o velikem mestu ob Donavi.

Avtorica opisuje Dunaj na pregleden način in v lepem jeziku. Predstavi ga zelo učinkovito in podrobno, z njegovo silovito usodo in neštetimi zgodovinskimi vrtinci, ki so skozi stoletja krojili tudi slovensko identiteto in mentaliteto. Mojca Gätz se je namreč še posebej poglobila v slovensko kulturno, znanstveno in umetniško delovanje na Dunaju in v slovenski duhovni doprinos avstrijskemu glavnemu mestu. Knjiga je poleg tega strokovno podkovana. Avtorica, ki vodi zainteresirane obiskovalce po znamenitostih avstrijske prestolnice v slovenskem, hrvaškem, srbskem, nemškem in angleškem jeziku, jo je namreč napisala iz svojih dolgoletnih izkušenj.

O Dunaju je izšlo v knjižnih oblikah že nekaj orisov njegovih kulturnih in zgodovinskih posebnosti. Že pred desetletji so pri nekdanji koroški literarni reviji Mladje izdali krajši vodnik po avstrijskem glavnem mestu, precej pozornosti pa je vzbudila zlasti knjiga zdaj že pokojnega Draga Medveda o slovenskem Dunaju, vendar ponuja najnovejša publikacija Mojce Gätz aktualen pristop z novim zornim kotom.

Obširna knjiga je namreč veliko več kakor običajni priročnik oziroma vodnik po velemestu ob Donavi. Kot je zapisano na platnicah publikacije, je "Moj Dunaj" "z občutkom napisano poročilo o razsežnostih ožjega in univerzalnega Dunaja v kontekstu zgodovinskega in kulturnega evropskega in svetovnega dogajanja in razvoja". Avtorica poleg tega vrača Dunaj, ki je bil skozi stoletja kot središče Svetega rimskega cesarstva in pozneje kot prestolnica mnogonarodne Avstro-Ogrske ne le ena glavnih točk evropskega in svetovnega dogajanja, temveč tudi osišče slovenske narodne usode, nazaj k Sloveniji in Slovencem.

V knjigi je, kot dodatna vrednost, objavljenih kar okrog 190 barvnih fotografij, ki jih je prav tako posnela in pripravila Mojca Gätz. Mnoge prikazujejo dunajske motive z različnih novih ali nenavadnih zornih kotov in so objavljene na panoramski način čez celo stran. Te fotografije bodo obiskovalcu Dunaja še bolj nazorno in intenzivno približale posebnosti in značilnosti kulturnih spomenikov in drugih znamenitosti avstrijskega glavnega mesta.

Knjiga je razdeljena na šest delov. Na začetku se srečamo s "slovenskim Dunajem" in kulturnozgodovinskimi spomeniki, ki so jih Slovenci ustvarili na Dunaju. V sliki in besedi je med drugim predstavljeno delo obeh velikih arhitektov Jožeta Plečnika in Maksa Fabianija, a tudi sedanji stavbarski posegi uveljavljenega arhitekta Borisa Podrecce. Pred bralcem zaživi proletarski Dunaj ob koncu habsburške monarhije z izkoriščanimi malimi ljudmi pisatelja Ivana Cankarja, a tudi Dunaj kot slovito mesto glasbe, v katerem se je med drugimi uveljavil komponist okoli 350 pesmi in opere Hugo Wolf iz Slovenj Gradca.

Posebno pozornost je avtorica namenila različnim kulturnim ustanovam, cesarski dvorni knjižnici (sedanji avstrijski nacionalni biblioteki), v kateri je med drugim znanstveno deloval Jernej Kopitar, predvsem pa se je posvetila dunajski univerzi, kjer so skozi stoletja študirali, a tudi poučevali številni Slovenci, med njimi pomembna profesorja in znanstvenika, jezikoslovec Franc Miklošič in fizik Jožef Stefan.

V drugem delu nam avtorica približa "značaj mesta" in poudari, "da ni na svetu mesta s tako različnim značajem": "Sanje in resničnost, kultura in podlost – vse to je zaznamovalo v preteklosti in zaznamuje danes genius loci te donavske metropole". Vsekakor je Dunaj od nekdaj dajal svobodo za duhovni razvoj talentiranim ljudem iz najrazličnejših dežel. Kot središče Svetega Rimskega cesarstva in pozneje avstro-ogrske monarhije, v katero so bile vključene vse dežele s slovenskim prebivalstvom, je bil več stoletij ena glavnih točk evropskega in svetovnega dogajanja, v katerem se je oblikovala tudi slovenska narodna usoda.

V tretjem delu "Dunaj po strukturi" je opisan geografski in politični značaj mesta ob Donavi. Zahodni del avstrijske metropole je obdan z zadnjimi obronki Alp, proti severu in vzhodu pa se Dunajska kotlina začenja prelivati v Panonsko nižino oziroma prehaja v Karpate.

Poglavje "Dunajski okraji" uvaja zemljevid s prikazom vseh triindvajsetih mestnih okrajev. Skoraj v vsakem od teh je Mojca Gätz odkrila tudi kaj slovenskega. V tretjem okraju na primer stoji na Trgu Karla Boromejskega imeniten vodnjak, ki ga je ustvaril Jože Plečnik s kiparjem Josefom Engelhartom. V istem okraju krasi okolico z nenavadno zeleno barvo secesijska hiša Maksa Fabianija. V osmem okraju Josefstadt je na primer na piaristovski gimnaziji vse do upokojitve poučeval pisatelj Josip Stritar. V istem okraju je pesnik France Prešeren kot vzgojitelj v katoliškem zavodu za plemiško mladino navdušil mladega ljubljanskega grofa Auersperga, ki si je kot nemški pesnik nadel ime Anastasius Grün, za svobodoljubno literarno ustvarjanje.

V obsežnem poglavju "Zgodovina mesta" je predstavljeno zgodovinsko dogajanje v mestu od njegovih začetkov in rimskega časa vse do avstrijskega obdobja z Babenberžani in Habsburžani. Bralec se seznani s pomembnimi dunajskimi kulturnimi spomeniki od romanike in gotike do baroka in novih modernih stilov. Tu so omenjeni tudi svetovno znani dunajski glasbeniki Mozart, Beethoven, Schubert in drugi ter slikarji Klimt, Schiele ali Kokoschka in druge osebnosti.

Na slikovit način so predstavljeni pomembni cesarji Friderik III., Maksimilijan I., Karel VI. in njegova slovita hči Marija Terezija, tudi cesar velikih reform Jožef II. in dvojni cesar Franc II. kot do leta 1806 zadnji monarh Svetega rimskega cesarstva in od leta 1804 kot Franc I. prvi cesar Avstrije.

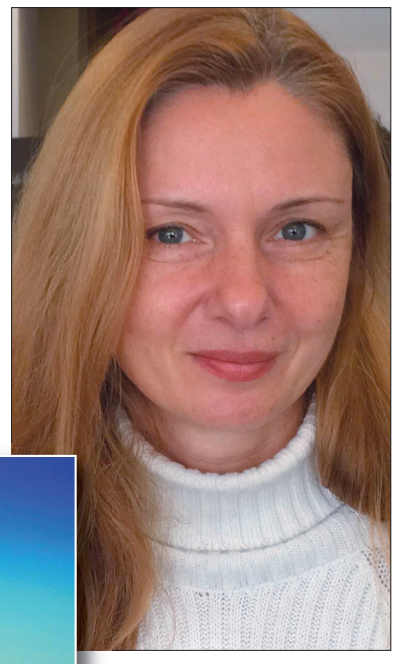

Precej pozornosti namenja avtorica pred sto leti sredi prve svetovne vojne umrlemu predzadnjemu cesarju Francu Jožefu I. in ga prikaže v boljši luči kot nekateri zgodovinarji. Posveti se tudi njegovi tragično umrli ženi Elizabeti ter liberalnemu sinu prestolonasledniku Rudolfu, ki je naredil samomor. Omeni Rudolfovega priljubljenega učitelja Jožefa Čižmana, ki je baje v mladih letih kot tedaj mnogi prišel peš iz Ljubljane na Dunaj. Ne zamolči tudi najnovejšega dogajanja s koncem monarhije in kratko, a grozno strahovlado Adolfa Hitlerja in nacionalnih socialistov, ki so pregnali ali umorili večino tedanjega judovskega prebivalstva, ki je štelo okoli 175. 000 oseb. Mnogi dunajski Judje so vtisnili Dunaju in svetu (med drugim Stefan Zweig, Sigmund Freud, Viktor Frankl, Ludwig Wittgenstein, Gustav Mahler) s svojim kulturnim in duhovnim delom nezamenljiv pečat. Njim avtorica nameni posebno pozornost. Zgodovinski pregled konča z opisom dogajanja v sedanji drugi avstrijski republiki.

V posebnem vmesnem poglavju predstavi tudi Trst, ki je bil že leta 1384 priključen k Avstriji in se je v njenem okviru razvil v pomembno in nekdaj izrazito kozmopolitsko mesto. Trst omenja Mojca Gätz tudi v zvezi z v Mehiki ubitim bratom cesarja Franca Jožefa Maksimilijanom, ki je imel, preden je postal cesar Mehike, v dvorcu Miramar pri Trstu svojo rezidenco.

Med opise dunajskega mesta in njegovih posebnosti vpleta avtorica tudi anekdote in mestne legende, na primer pravljico o Baziliskovi hiši oziroma pošasti v vodnjaku v prvem okraju. V "Madžarski hiši" nasproti Avguštinske cerkve v prvem okraju baje straši. Tu je občasno bivala zelo bogata madžarska "krvava grofica" Elizabeta Bathory (1560 – 1614), ki je bila nagnjena k sadizmu. Baje je mučila in ubila nad sto služabnic in služabnikov. Leta 1611 so jo obsodili na smrt in živo zazidali v njenem gradu Čachtice (zdaj na Slovaškem).

V poglavju "Znamenitosti mesta" slede opisi velikih kulturnih spomenikov, stolnice sv. Štefana in drugih cerkva, dvorcev Schönbrunn in Hofburg, Belvedera in številnih drugih zanimivosti.

Na koncu je v posebnem oddelku opisana še okolica Dunaja v Nižji Avstriji, Salzburg in na kratko Avstrija na splošno.

Mojca Gätz je kulturni priročnik "Moj Dunaj" napisala na pregleden način, v tekočem in lepem jeziku, z mnogimi poetično oblikovanimi opisi različnih pomembnih zgodovinskih osebnosti in mestnih značilnosti.

Lev Detela

SNG Nova Gorica / Premiera: Stari klovni

Ko pridemo do tistih vrat ...

Vsakdo izmed nas se prej ali slej znajde pred "tistimi" zaprtimi vrati in čaka, kdaj bo on na vrsti ...

Saj je pravzaprav naše življenje eno samo čakanje na prehod skozi tista skrivnostna vrata ... v nepoznano, v onstrastvo. Prav tako so se pred tistimi vrati, v zatohli, temni čakalnici brez oken znašli trije postarani klovni; dva sta nekoč delala v dvojici, tretji pa je bil njun nekdanji učitelj. Vsi trije so brali časopisni oglas in so se znašli tam, kjer naj bi bila avdicija za enega klovna. Vsak od njih upa, da bo lahko spet stopil na oder in pokazal svoj talent. Vsi trije so sicer bili bolj na obrobju, čeprav se vsak hvali, da je delal v slavnih gledališčih. V tistem morečem čakanju, med katerim vsak upa, da bodo prav njega poklicali, vsak od njih hoče pokazati trike in vragolije, ki jih je najraje in najbolj uspešno izvajal na odru, da je zabaval občinstvo. Čeprav se trudijo, da bi bili v tem smešni, njihovo izvajanje presevajo neka žalost, bridkost, osamljenost, nezmožnost priznati si, da je njihov čas že minil ... Te tri stare klovne, upajoče v zadnji odblesk uspeha, kot si jih je zamislil in jih v igri *Stari klovni* opisal Matei Visniec, je na oder kot slovensko praizvedbo v odličnem prevodu Ane Barič Moder postavilo na oder Slovensko narodno gledališče Nova Gorica. Nadvse odobravajoče je predstava doživela slovensko krstno izvedbo 16. novembra 2016 na velikem odru SNG Nova Gorica. Pisec te grenke, črne komedije Matei Visniec (1956) se je iz rodne Romunije – takrat jo je še tlačil Ceausescu in njegova policija je zalezovala umetnike, ki so bili kritični do režima – v 80. letih izselil v Francijo za študij in tam vprašal za politično zatočišče. Zdaj dela v redakciji programa Radio France internationale in piše poezijo, romane in gledališka besedila. S temi, tudi prevedenimi v različne jezike, doživlja uspehe na marsikaterem evropskem odru. V SNG Nova Gorica so l. 2014 prvič postavili na oder njegovo delo, lirično *Zgodbo o pandah, ki jo pove saksofonist z ljubico v Frankfurtu*, v režiji Marka Sosiča. Kot v tisti igri nas tudi v tej seznanja z drugim, nam neznanim, metafizičnim svetom. Klovni naj bi vzbujali smeh s svojim smešnim nastopom in obrabljenimi triki, a sami so žalost vzbujajoče figure. Filippo, Nicollo in Peppino, brez prebite pare v žepu, upajo v poslednjo iskrico slave, kot so jo doživljali v času svojega najbolj uspešnega nastopanja. Zdi se, da živijo še zmeraj v tem svojem svetu, ki ga že zdavnaj ni več. Ne morejo in nočejo se sprijazniti z mislijo, da je njihov čas že potekel, ampak še upajo in čakajo ..., čakajo, da se bodo vendarle odprla tista neznansko visoka vrata v tisti tesni sobi brez izhoda. Scensko je izredno povedno in posrečeno ta velika vrata z režo za ključe, nameščeno zelo visoko, upodobila scenografka Vasilija Fišer (poskrbela je tudi za kostume) in prizorišče dogajanja postavila na privzdignjeno pedano v ospredju odra; vse to deluje zelo utesnjujoče. Taktirka Jaše Jamnika predstavi narekuje realistično podajanje pripovedi treh klovnov, ki se izteka v življenjsko metaforo in absurd čakanja. Tisto čakanje, ki naj bi prineslo odrešitev, tako dobro poznamo iz Beckettove drame *Čakajoč Godoja(ta)* .

Tri čakajoče klovne so izredno mojstrsko z različnimi izraznimi podrobnostmi poosebili trije nadvse žlahtni komedijanti, Radoš Bolčina, Iztok Mlakar, člana SNG Nova Gorica, in Gojmir Lešnjak Gojc, ki je že nekajkrat zelo uspešno sodeloval z novogoriškim igralskim ansamblom. Vsak izmed njih je v svoj lik prilil nekaj svojih občutkov, saj imajo vsi trije dolgo vrsto odrskih izkušenj, pa tudi sami so že skoro v tistih letih, ko človeka začenjajo prešinjati misli na starost. Tudi zaradi tega in seveda zaradi njihovih izvrstnih igralskih veščin so poglobljeno upodobili te tri od življenjske poti izčrpane ljudi in izrisali njihove usode. Radoš Bolčina je Filippa prikazal kot godrnjavega, ciničnega, surovega človeka, ki se zdi skregan s celim svetom in se omehča le, ko prikaže trik z baloni in želi vso pozornost. Iztok Mlakar je, kot le on zna, orisal mirnega, nostalgičnega, nemočnega in neodločnega Nicolloja, ki prvi pride pred vrata, a si ne upa potrkati. Rad bi bil vrhunski klovn in sebe in druga dva prepričuje, da je res tak, pa čeprav ni. Mlakar je pri upodobitvi Nicolloja uporabil tudi svoje izpovedno zelo močne pantomimske spretnosti, ki nam prikličejo v spomin legendarno figuro Charlota Charliea Chaplina. Gojmir Lešnjak pa je svojega Peppina odel z nekakšnim učeno zvišenim plaščem. On je tisti, ki nadkraljuje ostala dva, saj je bil vendar njun učitelj in je zato prepričan o lastnih sposobnostih.

Predstava o iztekajoči se življenjski poti treh klovnov, pri kateri ob komičnih situacijah smeh le sramežljivo zaigra na ustih in takoj kot grenka kepa zdrsi v grlo, razpira marsikatera vprašanja, ki se tičejo vseh nas. Ne daje sicer odgovorov, ampak nas vabi, da sami razmislimo o njih, saj jesen življenja pride vse prekmalu in z njo se je težko sprijazniti ...

Iva Koršič

Goriška Mohorjeva družba, 2016 / Darinka Kozinc: Les Goriciennes

"/.../ v svet, ki je ponujal priložnosti in nastavljal pasti"

Zbirka kratkih zgodb *Les Goriciennes* solkanske literarne ustvarjalke Darinke Kozinc ponuja izseke iz življenjskih zgodb devetih žensk, ki se jih je dotaknil fenomen aleksandrinstva; oblika ženske ekonomske migracije, ki je v Egipt (predvsem Aleksandrijo in Kairo) vodila številna dekleta in žene. V Egiptu so bile znane kot Goričanke ali Les Goriciennes, saj je bila ta oblika ekonomske migracije značilna za goriški prostor, predvsem za spodnjo Vipavsko dolino. Fenomen aleksandrinstva je zaznamoval predvsem čas okoli druge svetovne vojne, ko so bile ekonomske in gospodarske razmere na tem območju zelo slabe in nestabilne. Aleksandrinke, ki so bile plod družinskih in kolektivnih ekonomskih načrtov in so kot delavke odhajale v Egipt, večinoma k bogatim evropskim družinam, so pogosto reševale prebivalstvo revščine, zadolžene kmetije in omogočile marsikateri družini obstanek na svoji zemlji ter preprečile odselitev. Fenomen je bil v slovenski književnosti že problematiziran, vendar enoznačno in tudi stereotipno prikazan. Avtorica Darinka Kozinc z raznolikostjo, ki jo izpostavlja v svojih pripovedih, pojav prikaže v novi in veliko bolj stvarni luči, v vseh odtenkih, paradoksih in nasprotovanjih, ki jih vsebuje, v vsej nepredvidljivosti, take so bile ne nazadnje usode aleksandrink in njihova življenja sama.

Preko izkušenj in zgodb Marije, Marte, Vesne, Ane, Bernardine, Zore, Irene, Jelke in Darje ter številnih drugih žensk, ki so vpletene v pripovedi devetih kratkih zgodb zbirke, se zrcalijo različne plasti fenomena aleksandrinstva, ki je zaznamoval usode številnih žensk in celotnih družin spodnje Vipavske doline. Ženske so s svojo migracijo v Egipt in delom pri bogatih družinah pripomogle h kolektivnim spremembam, k boljšemu gospodarskemu položaju v domovini. Hkrati pa je ta fenomen, kot vsaka izkušnja migracije, izrazito individualnega značaja in je pogosto usodno zaznamoval življenja posameznic in njihovih bližnjih. Prenekatere ženske so doma s težkim srcem in v hudih duševnih mukah puščale može, partnerje in otroke, nemalo zgodb je bilo zato žalostnih, nostalgija in domotožje sta bila tako pogosto zvesta spremljevalca aleksandrink. Tudi z vidika otrok, ki so ostajali doma, medtem ko so njihove matere odhajale kot gospodinje, guvernante, sobarice, dojilje in varuške, je bil fenomen aleksandrinstva izjemno čustveno obarvan, pogosto s priokusom pomanjkanja lika matere in mladih žensk nasploh v življenju otrok in celotnih vasi. Nemalo mladih žensk pa je v Egipt odhajalo iz mladostne radovednosti, v želji, da bi spoznale nov in vznemirljiv svet, ki se jim je ponujal preko morja, druge zato, da bi si lahko privoščile bogato balo in se nato doma poročile. Nekatere je svet, ki se jim je odkrival v Egiptu in Aleksandriji, posrkal vase, večkulturno in večjezilno okolje, kjer so se vaška dekleta in žene lahko veliko naučile, dobro zaslužile, kjer so živele dobro in udobno, je postalo del njihovega novega življenja in nekatere se nikdar več niso vrnile. V novem okolju so si mnoge ustvarile nov dom in družino. Spet druge so se vrnile, saj jih je nekaj izrazito vezalo na domače kraje. Ob vrnitvi so se nekatere soočile s tragiko izgube partnerjev in vsega, kar jih je še vezalo na to zemljo, saj je tu vojna terjala številne žrtve in razdrla preštevilne upe in obete o srečni prihodnosti. Pogosto so ob odhajanjih in vračanjih mlade ženske doživljale kulturni šok in trk predstav in realnosti, prav tako so bile razlike med novim okoljem in udobnim načinom življenja ter stvarnostjo v njihovi primarni domovini tako velike, da so jih težko harmonizirale in se ponovno privadile na okolje, ki je nekoč predstavljalo njihov dom. Avtorica v kratkih zgodbah prikaže tudi vpliv tega fenomena na sodobno stvarnost, poudari, da se vplivi aleksandrinstva še vedno kažejo. Sam fenomen tudi izrazito aktualizira, ekonomske migracije in želja po zaslužku tudi danes žene številne žene in dekleta v svet, v iskanje boljših življenjskih priložnosti.

Vsi ti drobci raznolikosti in kompleksnosti so vtkani v kratke zgodbe zbirke *Les Goriciennes*. Bralcu odkrivajo vznemirljiv svet, ki so ga spoznavale aleksandrinke in v njem živele, arabski svet z njegovo specifično kulturo, kulinariko, geografskimi značilnostmi in drugimi posebnostmi, ki so jih aleksandrinke vsrkavale in jih prenašale tudi v domače okolje in ga s tem bogatile. Ti izjemni ženski liki, ki so vtkani v kratke zgodbe zbirke, pričajo tudi o pomembni vlogi aleksandrink kot kulturnih posrednic med dvema socialno in kulturno tako različnima okoljema, prav s svojim posredništvom in prehajanjem med obema okoljema so ju vzajemno bogatile.

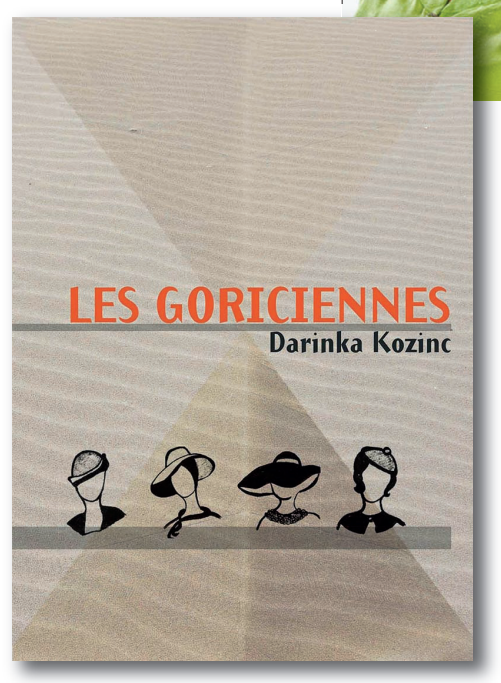

Kratke zgodbe so posebej dragocene, saj fenomen, ki je navidez časovno odmaknjen in ga lahko zapisujemo in datiramo v določena obdobja zgodovine, aktualizirajo in vzpostavljajo tudi zelo pomembno vez s sedanjostjo; vpliv, ki ga ima ta fenomen in njegovo razumevanje na sodobne generacije. Ta fenomen se uteleša in neizbrisno odraža tudi v življenju današnjih generacij, preko potomcev aleksandrink, ki raziskujejo svojo genološko preteklost in odkrivajo bogato dediščino svojih babic in tet. Poleg tega pa je vez s sedanjosto pomembna tudi z vidika opozarjanja na sodobno aleksandrinstvo, ki tudi danes v upanju na boljše življenjske in ekonomske možnosti v svet žene številne mlade ljudi.

Številne in raznolike so zgodbe, ki jih zbirka odkriva, in kljub svojim velikim ambicijam in raznolikosti, ki jo zaznamuje, lahko zajame le drobce iz množice aleksandrinskih zgodb. Na to tudi opozarja in opominja, številne namreč ostajajo zamolčane, nezapisane, neizgovorjene, potlačene. Zbirka Darinke Kozinc je izjemno dobrodošla, saj poskuša ujeti vsaj delček te raznolikosti in širine, ki jo fenomen aleksandrinstva ponuja in ki ga lahko razumemo le, če prisluhnemo individualnim zgodbam aleksandrink.

Megi Rožič

INTERVJU Franc Pohajač SDB

Petje in glasba sta brez duhovne in verske razsežnosti le brneč bron, ki človeka razoseblja

"Prehod na zadnje obdobje moje življenjske poti me je v marsičem presenetil. Nisem pričakoval, da bom po 70. letu doživljal to, za kar človek v svojem življenju najmanj skrbi, za zdravje. Naenkrat so se pojavile velike vrzeli, ki so me streznile in tudi spomnile na psalmistovo opozorilo: 'Sedemdeset let je doba našega življenja, osemdeset let, če smo krepki'! (Prim. Ps 90 /89/, 10) ".

Tako nam je odgovoril openski župnik, g. Franc Pohajač, na prvo vprašanje intervjuja, ki smo mu ga napravili ob njegovi letošnji 75-letnici. V njegovo življenjsko izkušnjo se strnejo duhovniška pot, pripadnost salezijanskemu redu, glasba, petje in ljubezen do slovenstva in življenja, predvsem pa zaupanje in predanost Gospodu.

"V vseh teh letih sem se večkrat vprašal, kako je mogoče, da ima Bog z menoj toliko potrpljenja. Tolikokrat bi lahko nad sabo obupal, se prepustil samemu sebi. Vedno mi je v ključnem trenutku, na izviren način, podaril svoj Očetovski pogled. Dal mi je vedeti, da dar duhovništva, ki mi ga je pred 48 leti zaupal, brez Njega ne zmorem razumeti, udejanjati, še manj pa posredovati".

Rodili in odraščali ste na Štajerskem. Kakšne spomine ohranjate na svojo družino? Kako pa se spominjate tedanjega slovenskega podeželja in kako se je to zdaj spremenilo?

Pred 75 leti sem se rodil v Celju. V tamkajšnji opatijski cerkvi sv. Danijela, danes stolnici, sem bil krščen 7. februarja 1941. S starši, dvema bratoma in tremi sestrami sem živel v vasici Hrenovi, ki spada v župnijo Nova Cerkev. V spomine na otroška leta je močno zarezala vojna vihra. Naša vas je cela pogorela. Znašla se je med dvema sovražnima ognjema. Najhuje pa je bilo, ko sem imel 4 leta. Nemški vojaki so celo družino postavili pred hišo in grozili, da nas bodo postrelili. Pri mojem očetu so namreč opazili, da šepa. Imel je rano na nogi in sumili so, da je bil ranjen pri partizanih. Ker je znal nekaj nemščine, mu je uspelo jim dopovedati, da se je ranil s koso pri košnji, da nas niso postrelili. Do 14. leta sva bila z očetom od časa do časa poklicana na zaliišanje. Tudi vsa leta pozneje so mojega očeta zasledovali. Podoba naše vasi se je do današnjih dni dokaj spremenila. Postala je kraj, kjer zemljo vedno manj obdelujejo, večina so to domačije tistih, ki hodijo na delo in v službo v Celje in druge kraje Slovenije in seveda v Avstrijo in Nemčijo.

Kdaj ste začutili Božji klic in kaj je vplivalo na odločitev, da postanete duhovnik?

Posebne izkušnje, kdaj in kako me je Bog poklical, nimam. Doraščal sem z vsakodnevno molitvijo v družini, z rednim obiskom nedeljske sv. maše. Tudi med tednom sva večkrat z mamo hodila peš k sv. maši v Novo Cerkev. Pol ure hoda. Ko so v raznih župnijah bile nove maše, smo se redno odpravili na novomašno slavje. V našo župnijo so občasno prihajali pomagat salezijanski duhovniki, predvsen za spovedovanje. Na Dobrni je bila župnija zaupana salezijancem. Tu sem obiskoval srednjo nižjo šolo in v župniji verouk, ki je bil zelo navdušujoč. Občudoval sem mladega kaplana, ki nam ga je podajal. Ko sem končal srednjo šolo na Dobrni, sem doma povedal, da bi rad šel k salezijancem. Oče me je z začudenjem pogledal in dejal: "Prav! Jaz ti ne branim in tudi ne silim. Upam, da veš, za kaj se odločaš". Napotil sem se k župniku na Dobrno, ki mi je natančno obrazložil, kdo so salezijanci. In leta 1955 me je oče spremljal v Ljubljano k salezijancem na Rakovnik. Od tod sem odšel v Zadar, kjer so slovenski salezijanski pripravniki obiskovali klasično gimnazijo. Tako se je začela dolga pot do duhovništva.

Kaj je to pomenilo za človeka, ki je odraščal v socialistični državi?

Kot sem omenil, našo družino so zelo zasledovali, posebno, potem ko so izvedeli, da sem jaz šel "študirat za duhovnika". Posebna izkušnja je bila zame tudi 24-mesečna vojaška služba. Tam sem marsikaj doživel. Že prvi dan prihoda me je pred vsemi vojaki izpostavil odgovoren vodnik, ko je odkril, da sem imel v kovčku rožni venec. Še toliko drugih stvari se je dogajalo na ta račun. Priznam pa, da to ni načelo moje izbire, nasprotno, utrdilo me je. Vsekakor so dogovorni na vse mogoče načine poskušali, da bi me preusmerili. V meni so videli vzornega vojaka in mi na koncu celo dali čin "razvodnika".

Lep del svojega življenja ste preživeli v našem manjšinskem okolju. Kako ste sprejeli novico, da boste kot duhovnik nadaljevali svojo pot čez mejo?

Ko sem leta 1969 končal bogoslovne študije na naši salezijanski univerzi v Rimu, ki se je takrat imenovala Salezijanski Atenej, sem se junija vrnil v Slovenijo. Tu bi preživel kakšen mesec počitnic in se jeseni vrnil na študij Sv. pisma v Rim. Medtem je iz Trsta prišla prošnja takratnega škofa Antonia Santina, ali bi naš predstojnik, inšpektor g. Martin Jurčak, poslal mlajšega duhovnika za pomoč na Občine s pripombo, da zna italijanščino. Izbira je padla name. Naš predstojnik mi je napisal list pokorščine z dopisom za eno leto. Poslušal sem. Ta moja poslušnost traja že 47 let.

Kako se spominjate prihoda k nam? Kako ste se v zamejsko stvarnost vživeli, kje so bile težave in kaj vas je tu morda prevzelo?

Moj prihod v ta, zame nikoli dovolj razumljen, slovenski zamejski prostor je bil nekoliko nedorečen. Prišel sem namreč v Marijanišče, v katerem sta domovala naša sobrata g. Ivan Doberšek in Jože Peterlin. Ko sem vstopil v stavbo in me je zagledal g. Peterlin, se je nekoliko začudil, kako da prihajam jaz. Priti bi moral namreč nekdo drug. Hitro se je sprijaznil z mojim prihodom in seveda me takoj opozoril, da sem dodeljen za pomoč v župniji in da v zavodu, ki je takrat bil za otroke – sirote iz raznih krajev, nimam nobene zadolžitve. S prvim oktobrom sem prevzel službo kaplana v župniji sv. Jerneja na Občinah, kjer me je res prijateljsko sprejel takratni župnik g. Viljem Žerjal. Tudi verniki so me sprejeli zelo prisrčno in obenem začudeno. Izgledal sem namreč tako mladostno, da so me imeli bolj za strežnika kot za duhovnika. Drugo, kar jih je zelo nagovorilo, in marsikoga še danes, je moj priimek. V župniji mi je bila takoj zaupana priprava otrok na prejem zakramentov prvega obhajila in birme. Prevzel naj bi tudi verouk na šoli. Ovira je bila moja neizkušenost. Vsekakor naslednje šolsko leto 1970/71 sem prevzel poučevanje verouka na slovenski osnovni šoli na Občinah. Zamikalo pa me je, kako se spoprijeti z mladimi. Kaj hitro smo se ujeli, in sicer s pomočjo glasbe.

Od septembra 1969 ste službovali na Občinah, najprej kot kaplan, nato pa kot župnik: se pravi, da ste več desetletij 'dihali' skupno in v sozvočju s svojimi verniki. Kako se je openska verska skupnost spremenila od takrat, kako ste vi kot človek in duhovnik rastli v njej?

Od leta 1969 do 1991 mi je kot kaplanu s svojo pokončno držo in s svojim človeškim in prijateljskim odnosom stal ob strani in me podpiral takratni župnik g. Viljem Žerjal. Openska župnija, največja v tem zamejskem prostoru, je zahtevala in še zahteva v odnosu do slovenskih vernikov in do italijanskih izreden pastoralni napor. Obe veji župnije imata celotno pastoralno oskrbo. Za italijanske vernike je do leta 2010 bil zadolžen italijanski škofijski duhovnik – kaplan. Po tem letu smo salezijanci, ki nam je leta 1991 župnijo zaupal takratni škof Evgen Ravignani, prevzeli tudi italijanski del. To je omogočilo odgovornemu v župniji, župniku, da ima celovitejši pogled na dogajanje. Zahteva pa dodatni napor, predvsem glede pastoralnega usklajevanja in ustvarjanja tistega sožitja, ki ga dve različni kuturno-jezikovni skupnosti narekujeta. Italijanski verniki se čutijo poklicane in s svojo dejavno prisotnostjo težijo k plodnejšemu in čim pogostejšemu sodelovanju. Prav ta njihova namera zahteva veliko pastoralne modrosti s strani slovenskih duhovnikov in njihovih sodelavcev. Od tega je odvisno tudi nadaljnje delovanje župnije, ki goji in ohranja svoje slovenske verske in kulturne prvine. Odkar sem leta 2000 prevzel odgovornost v župniji, sem vedno bolj prepričan, da v župniji ne moremo govoriti o slovenski manjšini in italijanski večini,

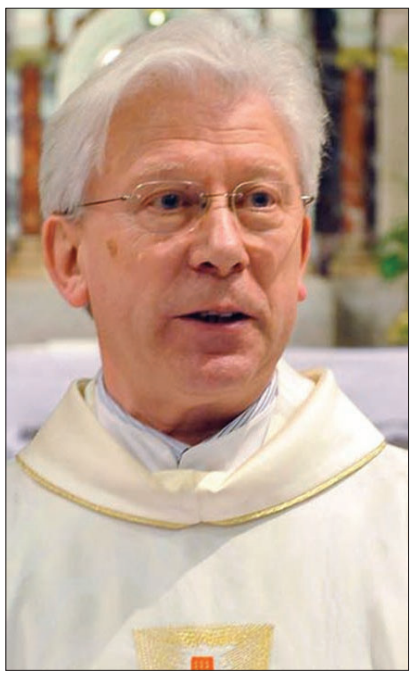

ampak o prvinah, ki so lastne obema narodoma, in o vernikih, ki jih dosledno živijo in prenašajo na prihodnje rodove. Prihajam pa tudi do spoznanja, da bi italijanski verniki svojo poklicanost morali pokazati tudi tako, da bi slovenske vernike podpirali pri ohranjevanju njihove izvirnosti.

Veliko ste tudi dali tukajšnji mladini kot mentor na različnih področjih. Bili ste med drugim veroučitelj na slovenskih šolah. Kaj vam pomeni danes in vam je v preteklosti pomenilo delo z mladimi?

Ko mi je leta 1970 bilo omogočeno poučevanje verouka na slovenski osnovni šoli na Občinah, sem dejansko zadihal in v navezi z otroki kmalu dobil dokaj celostno sliko Občin. Veliko mi je pri tem pomagala izkušena in priljubljena učiteljica gospa Draga Lupinc. Nagajivost in otroška živahnost sta mi v začetku delali kar precej težav. Kmalu pa mi je uspelo to omejiti s petjem. Med veroučno uro so otroci vsaj 10 minut namenjali petju. Dogajalo se je, da so včasih prepevali kar večji del veroučne ure. Uvedel sem VVL (versko vzgojne liste), ki so jih otroci dobivali pri vsaki veroučni uri. Na teh listih so bile s črno-belo risbo predstavljene različne verske vsebine, naslanjajoče se na dogodke iz Svetega pisma, na cerkveno leto, na svetnike itd. O teh risbah smo se pogovarjali, otroci so jih oživljali (oblikovali) in bili s posebno nalepko ocenjeni. Razbremenil sem jih pisanja domačih nalog z vodilom: kar delamo pri verouku, delamo v šoli. Vaše delovno mesto je šola. Priznati moram, da so otroci ta način zelo dobro sprejemali. Ta izkušnja me utrjuje v prepričanju, kako je nekaj dragocenega, da je v okviru šolskih struktur omogočen tudi verouk. Za duhovnika je zlata priložnost, da se kot vzgojitelj preizkuša in obenem s kolegi-součitelji deli izkušnje. Je tudi neposredna povezava z zakramentalno razsežnostjo, s katero se otroci in mladi vključujejo v župnijsko skupnost.

Kot močna osebnost ste poleg duhovne razsežnosti openske mladine globoko oblikovali glasbeno in pevsko podobo različnih generacij. Bili ste ustanovitelj številnih skupin - Taimsov, Galebov, Zvezd, Rdečih nageljnov, Pevskega terceta Mavrica. Kako je prišlo do tako pestrega glasbenega vrenja?

Omenil bi, da sem že leta 1969, decembra nagovoril skupino mladih, ki so zahajali v Marijanišče in radi poslušali glasbo, ali bi tudi sami kaj zaigrali. Odziv je bil navdušujoč. Iz tega zametka so nastale omenjene skupine. Dotaknil bi se samo skupine TAIMS. Ime je namreč zelo motilo, imeli so ga za tujko. Povezovali so ga namreč z revijo TIMES. A v resnici je to sestavljenka iz začetnic imen, ki so skupino sestavljali: T- Tone, A-Anica, I- Igor, M-Marko, S-Sergij. Omenjeno delovanje z glasbo in petjem je v meni ustalilo prepričanje, da je to sredstvo, ki mladega, če mu je primerno posredovano, ne bo nikoli razočaralo. Sredstvo, ki ga notranje bogati, ga usmerja v večplastno doživljanje in dviga k Tistemu, ki je vir brezmejnih Lepot. Petje in glasba, oboje v tesni navezi, sta brez duhovne in verske razsežnosti le brneč bron, ki človeka razoseblja. Z vsemi skupinami so tesno sodelovali starši in vodstvo Finžgarjevega doma, predvsem, velika navdušenka mladih, gospa Gabrijela Eržen Beličič.

Poznamo vas tudi kot učinkovitega pevskega pedagoga, ki je mladim znal približati pevsko kulturo. Od kod vaša ljubezen do glasbe in zborovskega petja?

Priznati moram, da osebno nisem posebno nadarjen glasbenik. Tudi s posluhom se ne morem pohvaliti. Tudi kot pevec je boljše, da se ne postavljam v ospredje. Nosim pa v sebi od najnežnejših let nagnjenje do glasbe; ko slišim petje, glasbo, se v meni nekaj prebudi, me vznemiri, v meni ustvari zelo pozitivno počutje. To me je spodbudilo, da sem se, kot salezijanski gojenec v Zadru, rad lotil študija harmonija in pozneje na Rakovniku v Ljubljani orgel. To mi je pomagalo, da sem se lahko lotil dela z mladimi prav s pomočjo glasbe in petja. Z nastajanjem raznih skupin sem se tudi osebno izpopolnjeval in skupaj z njmi tudi sam dozoreval. Petje in glasba sta mi omogočala, da sem ju znal tudi vzgojno posredovati. To naj bi bila za salezijanca bistvena poklicanost. Vse, kar namenjaš mladim, naj bo vzgojno usmerjeno.

"Začetna in današnja vizija Vesele pomladi je prostodušno iskala predvsem pristne vrednote slovenske civilizacije, svojo dušo kot tako, brez oklevanja pa je ob strani puščala vse, kar je omejujoče dišalo po nacionalizmu ali po tej ali oni ideologiji", je glede Vesele pomladi nekoč zapisal skladatelj Ivan Florjanc. Kako bi nam predstavili temelje, na katerih je nastal vzgojni projekt Vesela pomlad?

Dne 12. decembra 1978 je bilo v dvorani Finžgarjevega doma v Marijanišču ustanovno srečanje s starši. Ustanovljen je bil otroški pevski zbor. Že naslednji dan sem začel delo, ki se je hitro razvijalo in traja še danes v okviru Slovenskega otroškega in mladinskega pevskega društva (SOMPD) Vesela pomlad. Ime so si pevci sami izbrali. Veliko časa sem pri vsem tem namenjal temu, kako otroku približati "svet petja po notah", in sicer po klasičnih notah, ne po kakih drugih oblikah. Gradil sem na treh stopnjah. Na 'kakšnosti': kako izgledajo note in kje so zapisane; na kolikosti: koliko časa jih pojemo, kako hitro jih pojemo, to sem naslonil na utrip srca, in kakovosti: kako jih pojemo. Tretjo stopnjo, kako jih pojemo, sem naslonil na tako imenovano premično DO lestvico za dur in premično LA lestvico za mol. Izhodišče petja durove lestvice sem naslonil na otrokov naravni glas. Pozneje sem tega naslonil na ton LA glasbenih vilic. To je bil tudi edini glasbeni tempirani ton, na katerega sem naslanjal razvoj glasu. Pevci so počasi sami z razvojem posluha prišli do pravilnih razmerij med zveni durove in molove lestvice. S tem načinom uvajanja v petje po notah so se mladi z navdušenjem soočali. Vse to je seveda od mene zahtevalo veliko osebnega dela. Veliko časa sem posvečal branju besedila, naprej prosto, nato po notah in končno s petjem. Kot pripomoček sem uporabljal tako imenovane PVL, (pevsko vzgojne liste), podobnbo kot VVL pri veroučnih urah v šoli. Izbiro pesmi sem naslonil na štiri področja: narodno, versko, umetno in sodobno. Pri tem sem izrazito gledal na vsebino besedila, ki so ga podpirali melodični, ritmični in agogični pristopi skladateljev.

Kakšen odnos ste vzpostavljali do pevcev, kako ste jih nagovarjali, kakšno vlogo so imeli pri tem njihovi starši?

Ko so starši izrazili željo, da bi se otrok rad vključil v pevski zbor, smo določili dan za avdicijo – poskušnjo glasu. Pri tem sem k otroku pristopil tako, da je začutil, da mu želim s petjem pomagati, da se bo lepo počutil in z veseljem pel skupaj z drugimi. Med bistvene lastnosti pevskega delovanja Vesele pomladi spada ta, da so bili aktivno vključeni starši od trenutka avdicije in skozi vsa leta petja. Brez njih je delo z otroki in tudi z mladimi, predsem z vzgojnega vidika, neučinkovito. Že ob sami ustanovitvi je nastal poseben Svet staršev, ki so skrbeli za vse, kar je bilo povezano z delovanjem. Za vsakim otrokom, ki je bil vključen v kakšno od pevskih skupin, so bili nagovorjeni starši in izbrali predstavnika za člana Sveta staršev. Pozneje se je ta Svet staršev preimenoval v Odbor staršev, ko je bilo pevsko delovanje spremenjeno v društvo. Sicer osebno nisem nikoli bil navdušen nad službeno ustanovljenimi društvi. Veliko več sodelovanja in odgovornosti nudijo starši s prostovoljnim pristopom.

Kako bi ocenili to izkušnjo in kaj je po vašem mnenju le-ta prispevala zamejskemu pevskemu okolju?

Izkušnjo pevskega delovanja v okviru Vesele pomladi ne morem presojati po tem, koliko je bilo učinkovito in je vplivalo na tukajšnje okolje. Poudaril bi pa, da je delo na področju otroškega petja izjemnega pomena. Žal moramo priznati, da čas, v katerem živimo, temu delu ni naklonjen. Zahteva namreč tako od zborovodij kot od otrok in staršev velik napor. Danes bi radi vsi takoj dosegli zaželjene uspehe in cilje. Petje s hitenjem nima kaj opraviti. Petje, omejeno na zgolj enkrattedensko enourno pevsko vajo ne more, predvsem z vgojnega vidika, v globini nagovoriti niti otroška, kje pa še mladostna in odrasla leta.

Ali je k temu pevskemu mladinskemu projektu prispevala tudi vaša duhovniška izhodiščna pripadnost salezijanskemu redu? Kaj vam pravzaprav pomeni duhovniški poklic in kaj biti duhovnik-salezijanec?

Preventivni način vzgoje sv. Janeza Boska je gotovo v meni pustil neizbrisno sled. Osebno sem ga globlje odkril prav z izkušnjami pri veroučnem šolskem in župnijsken delu ter seveda s petjem in glasbo, ki sta v salezijanskih središčih med najbolj prisotnimi. Da mi je bil pri tem dar duhovništva v nenadomestljivo oporo, sem najbolj začutil v letih, ko sem z ansambli in pevskimi skupinami prepotoval skoraj vse kraje v tem zamejskem prostoru. Z ansambli sem doživel številne koncerte po dvoranah in preko sto "šager". S študijskimi dnevi Vesele pomladi sem spoznal velik del Slovenije. Med gostovanji pri Slovencih po Evropi, Kanadi in Ameriki sem doživljal iskren in prijateljski sprejem. Nikoli sam. Vedno z mladimi v navezi z njihovimi starši.

Odgovorom bi dodal dragoceno izkušenjsko soočanje z nekdanjimi in zdajšnjimi sobrati salezijanci, ki so bili in so zadolženi z različnimi odgovornostmi.

V vseh 47 letih svojega bivanja na Občinah ne morem mimo ustanove Marijanišče, ki je sedež naše salezijanske skupnosti Marije Pomočnice od leta 1959. Tu se je tudi dogajalo in se še vse glasbeno in pevsko delovanje. Močno je v to vpeto Društvo Finžgarjev dom, ki ima sedež v Marijanišču od leta 1967, ko je bilo ustanovljeno. Od leta 1975 pa do danes je vpet v delovanje g. Tone Bedenčič, ki je vodil korenito prenovo Marijanišča in še danes skrbi, poleg župnije na Repentabru, openskega dekanata, in kot škofov vikar za slovenske vernike v tržaški škofiji, da ustanova Marijanišča tudi z gospodarskega vidika kljubuje velikim stroškom. Leta 1980 je iz Rima prišel v našo skupnost dr. Jože Sraka, ki je opravljal razne službe; oskrboval je tudi župnijo sv. Andreja v Trebčah. Leta 1991 se nam je pridružil dr. Zvone Štrubelj, ki je prevzel odgovornost openske župnije in jo vodil do leta 2000. Leta 2001 je prišel v Marijanišče g. Ivo Miklavc, ki je gradil in vodil novoustanovljeno župnijo sv. Nikolaja v Ankaranu in prevzel župnijo sv. Andreja v Trebčah. Leta 2012 je med nas prišel dolgoletni profesor sociologije religije na naši salezijanski papeški univerzi v Rimu, dr. Jože Bajzek, ki mu je zaupana služba vikarja v openski župniji.

IG

Kratke

29. Nagrado Dušana Černeta bo prejelo Društvo Rojanski Marijin dom

Nagrada Dušana Černeta, ki jo poseben odbor pri Knjižnici Dušana Černeta v Trstu podeljuje, kot piše v pravilniku, "Slovencu oz. Slovenki ali slovenski organizaciji kot priznanje za zasluge v boju za ideje, za katere se je boril Dušan Černe: slovenstvo, demokracija, krščanstvo", ima za sabo že dolgo pot, saj je bila prvič podeljena pred 40 leti, in sicer leta 1976 beneškemu časopisu Dom.

Nagrado za leto 2016, ki bo 29. po vrsti, bo prejelo Društvo Rojanski Marijin dom.

Gre za društvo, ki je nastalo leta 2003, po smrti priljubljenega dolgoletnega dušnega pastirja msgr. Stanka Zorka, da bi poživilo kulturno delovanje v domačem Marijinem domu in da bi v narodnostno ogroženem tržaškem mestnem predelu povezovalo naše ljudi ter spodbujalo njihovo narodnostno, versko in kulturno rast. Svoje dragoceno poslanstvo uresničuje predvsem z odmevnimi kulturnimi prireditvami in drugimi pobudami, z izdajanjem lista Med nami, z živahnim delom Misijonskega krožka. Vseskozi je tesno povezano z domačim cerkvenim pevskim zborom in s cerkvijo ter slovenskim dušnim pastirjem v Rojanu.

Za izročitev nagrade, ki jo sestavljata diploma in denarni znesek, bo odbor, ki jo podeljuje, "izkoristil" dolgoletno priljubljeno prireditev v rojanskem Marijinem domu Veselo praznično popoldne, ki bo na sporedu na praznik svetih treh kraljev, 6. januarja, ob 16. uri.

Nekdanji študenti se spominjajo prof. Claudia Magrisa

Kulturni krožek Menocchio bo izdal zbirko spominov in pričevanj študentov, ki jih je prof. Claudio Magris zaznamoval med njihovo univerzitetno kariero. Gre za poklon slovitemu germanistu kot potrditev tega, da je še prej kot raziskovalec srednjeevropske književnosti in pisatelj svojo pot začel ravno kot profesor, ki je v desetletjih poučevanja po Italiji, zlasti v Turinu in Trstu, vzbudil v svojih študentih čut za milje in lepoto ključnega vretena kulturnega stičišča stare celine, vse od nemške romantike prek monografskih tečajev, posvečenih Josephu Rothu, Robertu Musilu, Karlu Krausu, E. T. A. Hoffmannu, vse do sodobnejših Canettija, Bernharda in Jandla. V zbirki spominov z naslovom Quisquilie. Claudio Magris raccontato dai suoi studenti (izkupiček bo namenjen Središču sv. Martina g. Maria Vatte) pa ni le to, saj se pripovedovanje nekaterih izmed 22 avtorjev dotika tudi manj znanih razsežnosti Magrisovega življenja. Med pisci je tudi nekaj Slovencev: to so Veronika Brecelj, Barbara Gruden, Maja Lapornik in Igor Pison.

Prejeli smo / Zahvalno pismo Nabrežincem in ostalim

Dragi Nabrežinci, kot božično darilo Vam pošiljam zahvalo, ker ste se tako številčno odzvali mojemu pismu, v katerem sem Vam poročal o gradnji novega naselja v Nabrežini.

Zahvalujem se tudi naši krovni organizaciji SKGZ in SSO, ki skrbita za slovenski življ, ker so se tako močno upirali gradnji novih hiš. Posebna zahvala gre Družbi dom, saj bo zdaj od prodaje zemljišča poravnala svoje stroške, denar se porabi, stroški pa ostanejo.

Zahvala gre tudi našim političnim strankam in politikom, saj mi je tajnik Slovenske skupnosti osebno dejal, da je to problem Nabrežincev in ne slovenske skupnosti. Hvala lepa.

Nazadnje se moram zahvaliti naši matični domovini, gospodu predsedniku in Uradu za Slovence po svetu, ki so s tako vnemo prepričevali Družbo dom, da vrne zemljišče tistim, katerim je bilo namenjeno, to je Nabrežincem, kjer bi tam Društvo Igo Gruden uredilo otroško igrišče in sprehajališče in bi park imenovali po našem pesniku Igu Grudnu.

Lepe zelene oaze na "novih nivah", tako se imenuje ledinsko ime zemljišča, ni več, kajti buldožer je vse razril. Ne bojte se, saj bodo tam kmalu kot gobe po dežju zrasle nove hiše, ki bodo kot "okras" stari vasi.

Ne zamerite mi, če sem koga pozabil, saj z leti spomin opeša, spomnim pa se besede pesnika Iga Grudna, ki v svoji pesmi pravi: " Boste prodali in zatajili v narodu tujem propali-utonili ter vedi zemlja, ta je naša, tvoji dedi spijo v njej, zanjo bori se naprej". Toda borci so vsi pomrli.

Vsem Vam želim vesele praznike in srečno novo leto 2017. / Dr. Dušan Gruden, zdravnik v pokoju

O beatifikacijskem postopku Jakoba Ukmarja

Pomembna je predvsem molitev!

V začetku meseca decembra je bila v naših krajih dr. Serenella Del Cinque, ki je bila svojčas tesna sodelavka msgr. Dušana Jakomina, tedanjega škofijskega postulatorja za beatifikacijo Božjega služabnika Jakoba Ukmarja. Po smrti škedenjskega kaplana spremlja drugi del beatifikacijskega postopka v Vatikanu gospa Del Cinque, ki pripada laični organizaciji reda posvečenih devic in je zaposlena pri Kongregaciji zavodov za posvečeno življenje ter spremlja številne kanonizacijske primere. Po koncu beatifikacijskega postopka na škofijski ravni leta 2009 je dokumentacija, zbrana v treh velikih zabojih, romala v Rim, da bi v Vatikanu Kongregacija za zadeve svetnikov izvedla svojo presojo. Novi postulatorji so se vrstili, dokler ni na prizadevanje kard. Rodeta postala referenčna oseba za postopek beatifikacije Jakoba Ukmarja pred petimi leti dr. Del Cinque. Njena vloga pa je bila formalno okrnjena, saj lahko v tem primeru postane postulator le oseba, ki je bila za to imenovana na podlagi škofovega dekreta. Kljub temu je dr. Del Cinque svoje delo nadaljevala, trenutno pa je proces za beatifikacijo našega velikega duhovnika ustavljen. Serenella Del Cinque razlaga, da v Rimu še niso vzeli v pretres vsebinskega vidika priloženega gradiva. Vse je šele na nivoju ugotavljanj formalne legitimnosti. "Se pravi, ali so bili na škofijski ravni zares opravljeni vsi potrebni postopki? Ocena zasluženosti bo stekla šele, ko bo izdan dekret o veljavnosti vloženih aktov. Šele tedaj bo stekel tisti del postopka, ki bo namenjen podrobnemu proučevanju vseh besedil in samega Ukmarjevega življenja, da bi pokazali njegove nadpovprečne krščanske kreposti", je dejala postulatorka. Pri pregledu gradiva, zbranega na škofijski ravni in ki so ga v Rimu zložili v 37 zvezkov, pa je bilo ugotovljeno, da manjka nekaj elementov: se pravi prisega škofijske zgodovinske pravne komisije in še nekaj dodatnih pričevanj, da bi jih prišteli dosedanjim. Če je prvi vidik lahko premostljiv, je z drugim nekoliko težje.

Kot nam je povedal g. Klemen Zalar, ki je dr. Del Cinque gostil v svoji oddaji Vera in naš čas ter se z njo pogovarjal na srečanju, ki je bilo v Ukmarjevem domu v Škednju, je namreč problem v tem, da je število dosedanjih prič preskromno. "Zaradi dokazljivosti Ukmarjevih krščanskih kreposti bi potrebovali še najmanj osem pričevanj. Te naj bi izrekle osebe, ki so msgr. Ukmarja neposredno poznale. Vemo pa, da je takih ljudi malo, še živeči pa so v visoki starosti", je dejal g. Zalar, ki pa je prejel zagotovilo, da bo tržaška škofija z nadškofom Crepaldijem podprla prizadevanja v to smer.

Poleg tega je dr. Del Cinque mnenja, da je treba pri slovenskih vernikih spodbuditi večje ozaveščanje glede pomena beatifikacije msgr. Ukmarja. "Temeljnega pomena je molitev: v postopku za razglasitev blaženosti in kanonizacije ima namreč zelo važno vlogo sloves svetosti. Potrebno je, da verniki Božjega služabnika prepoznajo za zgledno osebnost, v kateri je že prepoznaven klic svetosti. Potrebno je spodbujati, da med ljudmi napreduje vedenje o svetniških lastnostih kandidata. Ne glede na to, da je potrebno za dosego blaženosti predstaviti tudi dokaze o enem čudežu, za kanonizacijo pa dokaze za dva čudeža, je predhodno potrebna molitev in zato priprošnja v oporo Božjemu služabniku", je mnenja dr. Del Cinque.

Zadeva pa bo trajala dolgo. Tudi v primeru, da bi danes razpolagali z vsemi potrebnimi rekviziti, bi beatifikacijski postopek trajal najmanj deset let!

Molitev za beatifikacijo Jakoba Ukmarja

O Bog, v Jakobu Ukmarju
si dal svojemu ljudstvu
zvestega pastirja
in pogumnega pričevalca
za vero v času preizkušenj.
Prosimo te, proslavi ga
pred vesoljno Cerkvijo,
da bo pred nami
še močneje zablestel
njegov zgled in bosta
ob njem rasla naša vera
v tvojo očetovsko previdnost
in zaupanje
v Marijino varstvo.
Po Kristusu, našem Gospodu.
Amen.

Tržaško knjižno središče

Tema meje in narodne meje

Prostor vzdolž slovensko-italijanske meje ima posebno mesto v slovenskem zgodovinopisju, saj je po mnenju prof. Egona Pelikana to področje zaradi prepletanja različnih danosti pravi 'laboratorij' zgodovinskega raziskovanja. Tema meje je v evropskem zgodovinopisju zelo aktualna in kaže, da je razumevanje prepletanja zgodovinskih, političnih in antropoloških kontekstov na področjih, kjer se prepletajo usode različnih narodov in kultur potrebno tudi za razumevanje sedanjih dinamik znotraj Evropske unije. To misel je na večeru v Tržaškem knjižnem središču, ki ga je v torek, 6. decembra, vodila profesorica Marta Verginella, izrazil dr. Borut Klabjan. Med problemi, s katerimi se soočajo zgodovinarji, je po Klabjanovem mnenju tudi poznavanje jezikov narodov, ki živijo na tem območju, saj se soočajo z gradivom, ki je pisano v nemščini, italijanščini, madžarščini, hrvaščini in slovenščini. Zanimivo stališče je izrisal Matjaž Štibilj, avtor študije *Bratstvo na delu - delovne enote Cone A Julijske krajine*, ki je opozoril na potrebo po raziskovanju odnosov, v svojem delu je med drugim ugotavljal, da so se italijanski brigadirji z visokimi ideali o bratstvu med Italijani in Slovenci vključevali v delovne brigade za gradnjo socializma in boljše družbe, a so nato doživeli huda razočaranja še zlasti ob Informbiroju. Problematiko mejnega zgodovinopisja so izrisali še dr. Egon Pelikan, ki je nedavno objavil knjigo z naslovom *Tone Kralj in prostor meje*, ker je ta znani slikar s svojimi poslikavami cerkva dejansko zarisal tudi slovensko narodnostno mejo, a tej knjigi in temi so v Tržaškem knjižnem središču posvetili posebno predstavitev naslednjega dne. V sredo, 7. decembra, je namreč v istih prostorih doživela tržaško predstavitev knjiga *Tone Kralj in prostor meje*, najnovejše delo zgodovinarja Egona Pelikana. Gre za pomembno študijo o prostorskem obratu, ki predstavlja kulturno zgodovino našega zemljepisnega prostora. V imenu Cankarjeve založbe je uvodoma prisotne nagovoril urednik Tine Logar, Pelikan pa je v svojem prikazu izpostavil načrtnost tega umetniškega dela, ki ima ob pastoralnih ciljih tudi namen, da obeleži slovensko narodnostno mejo, kar je bil osnovni namen tajne duhovniške organizacije Zbora svečenikov svetega Pavla.

Oba večera sta bila vsekakor zanimiva in izzivalna ter vabita k bolj poglobljenemu razmišljanju tudi o tem, kako znamo ohranjati zavest o naši narodni meji in pomenu ozaveščanja tega dejstva. S sosedi se soočamo v zavesti, da na teh položajih lahko samozavestno in trdno stojimo, ker poznamo svoje korenine in meje in ob taki trdi zavesti lahko gradimo mostove kulturnega pretakanja.

TS360 / Predstavitev knjige Saša Rudolfa

Samostojni

Znani slovenski časnikar, publicist in nekdanji vodja slovenskega informativnega oddelka deželnega sedeža RAI v slovenskem jeziku, Saša Rudolf, je bil v času zadnjih vojn na Balkanu in osamosvajanja Slovenije protagonist časa in takratnih dogodkov. Lahko bi rekli, da je bil vojni poročevalec, pa čeprav se tega naziva sam otepa, ker je bil pretežni del svojega plodnega časnikarskega dela zavezan predvsem športnemu novinarstvu. O tem in njegovi knjigi z zgovornim naslovom *Samostojni* je bil govor v Tržaškem knjižnem središču 360, v katerem je bilo polno ljubiteljev knjig kot že dolgo ne.

Višja kustosinja Muzeja za novejšo zgodovino Irena Uršič in legendarni slovenski novinar Tone Hočevar sta spregovorila o delu, knjigah in časnikarskem poklicu Saše Rudolfa, sam avtor pa je priznal, da je bila zanj meja med športnim in vojnim časnikarstvom predvsem stvar potreb in naključja.

Samostojni je pripoved človeka, ki je vestno in, hvala Bogu, tudi z odnosom do dogajanj poročal z vojnih območij nekdanje Jugoslavije, predvsem pa se postavil pred 25 leti na stran slovenskega osamosvajanja in skupaj s slovenskimi kolegi deželnega sedeža RAI naredil veliko dobrega za uspeh le-tega v Italiji. Glavnino zapisov, ki so objavljeni v knjigi *Samostojni*, je Saša Rudolf prijazno dal na razpolago pred časom našemu Novemu glasu; z veseljem smo jih objavljali, pri bralkah in bralcih so naleteli na več kot lep sprejem, za kar se mu zahvaljujemo.

Prisotne je pozdravil vodja TS360 Ivo Corva (foto JMP)

Tone Hočevar je svojega prijatelja in kolego Sašo Rudolfa spraševal in drezal vanj, da je povedal nekaj več o svojem delu, Irena Uršič pa je predvsem izpostavila pomen njegovih zapisov za sodobno slovensko zgodovinopisje, kot je tudi napovedala za prihodnje leto velik simpozij in zbornik o Saševem očetu Ivanu Rudolfu Učenikovu, človeku, ki je pod egipčanskimi piramidami izdajal med vojno slovenski časnik Bazovica. Ko lahko zares rečeš, da kri ni voda!

JUP

Foto JMP

Božično voščilo tržaškega škofa, nadškofa Giampaola Crepaldija

Luč, ki odseva v božičnem času, je luč Božje Ljubezni do človeka

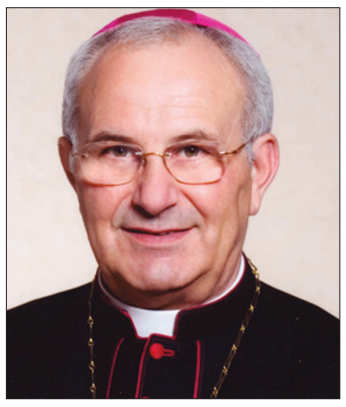

"Gospodov angel je stopil k pastirjem in Gospodova slava jih je obsijala" (Lk 2,9). Ta odlomek iz Lukovega evangelija nam pripoveduje, da so bili pastirji, zatopljeni v poslušanje angelovega glasu, ki je napovedoval Jezusovo rojstvo, skrivnostno in čudežno odeti v luč. Luč je namreč temeljnega pomena za dojemanje in osvetlitev skrivnostnega Jezusovega rojstva. Vprašajmo se: kaj nam želi sporočiti evangelist Luka s tem, da nam Jezusovo rojstvo predstavlja kot vdor sijajne luči v svet teme in negotovosti? Luč in tema od nekdaj zaznamujeta dve življenjski pogojenosti, ki ju vsakdo izkusi: luč pomeni spoznanje, resnico, ki odganja temo zmot in nevednosti. Zakaj torej ravno Jezusovo rojstvo v Betlehemu povzroči, da v naš svet in v našo vest vdre luč, ki odganja temo zmot in nevednosti? Vsak od nas čuti globoko željo po tem, da dobi odgovore na svoje iskanje življenjskega smisla. Vsakdo želi pogledati onkraj predzadnjih reči življenja, da bi se tako poglobil v poslednje. Z Jezusovim rojstvom dobimo odgovor na to hrepenenje: Bog je tisti otrok, položen v jasli. Bog nas ljubi tako močno, da se rodi na najponižnejši način, da se človek ne bi bal se mu približati in deliti z Njim svoje življenjske zgodbe. Luč, ki sveti na Božič, je luč Božje ljubezni do človeka.

Ko sem pred nekaj dnevi prečkal Veliki trg, sta me prijetno presenetili dve dolgi vrsti božičnih jelk, ki sta bili močno razsvetljeni, pa sem hvaležno in spontano ta lepi prizor povezal z globokim pomenom Jezusovega rojstva. "Bog je luč in nobene teme ni v njem" (1 Jan 1,5), nam pravi sv. Janez. Luč je vir življenja. Tako nam luč daje živeti, nam kaže pot. Poleg tega pa nam luč, zato, ker daje toploto, pomeni tudi ljubezen. Kjer je ljubezen, tam luč prodira v svet, kjer pa je sovraštvo, tam je svet v temi. V betlehemskem hlevu se je pojavila tista velika luč, ki jo je svet dolgo pričakoval. V Jezuščku Bog pokaže svojo slavo, slavo ljubezni. Proti zlu tega sveta Bog, preko tistega otroka, odgovarja s svojo dobroto. Luč in ljubezen sta stebra Jezusovega rojstva. Samo ta dva lahko vlivata upanje tistim, ki ga nimajo več; lahko spodbujata naše družine, da bi živele združene v plodnosti in zvestobi; lahko prežemata naše mesto v duhu solidarnosti in prijateljstva; lahko podpreta tiste, ki so izgubili službo, osamljene, nezaželene priseljence, ostarele in zapuščene, tiste, ki so jim vsa vrata zaprta; le ta dva stebra lahko osvetlita um tistega, ki sebično skrbi le za osebne privilegije v škodo skupnemu dobremu; le ta dva stebra lahko vneseta luč v umore, kriminalna dejanja in krivice, za katere se še niso našli odgovorni; lahko pokažeta varne poti, ki ščitijo življenje, družino in svobodo; le ta dva stebra lahko obnovita naše srce in v naše življenje v znamenju dobrote. Srečen in blagoslovljen Božič vsem!

70 let Radijskega odra

Božič v radijski igri

Radijski oder je božičnemu času, njegovim vrednotam, iskanju občutja miru in radostnega pričakovanja od nekdaj namenjal veliko pozornost. Ni ga bilo Božiča brez radijske igre. Koliko piscev, režiserjev, igralcev, glasbenih asistentov, tehnikov je v sedemdesetletni zgodovini te skupine svoje umetniške in ustvarjalne napore posvetilo prav temu prazniku in koliko prijetnih odmevov s strani poslušalcev se je tako ali drugače vračalo k skupini.

Zato ni slučaj, da smo tudi ob letošnjem božičnem in novoletnem času pripravili nekaj posebnih oddaj. Letošnjo umetniško simbiozo Božiča in radijske igre zaznamuje kar dvoje izvirnih dramskih besedil, ki sta ju avtorja napisala prav za Radijski oder. Odraslim je letos namenjena izvirna radijska igra *Pomoč*, ki jo je napisal Andrej Arko, dolgoletni znanec poslušalcev Radia Trst A, ki je pisatelj in živi ter ustvarja v Ljubljani in je tudi avtor marsikatere radijske igre. Njegova letošnja radijska pripoved se osredotoča na problem bolnih in osamljenih, ki jih v tokratni radijski igri srečamo v bolnišnici. V plejadi malih zgodb o potrebnih in trpečih ljudeh, v ospredju katerih je skrivnostni glasbenik, se izkristalizira osrednje avtorjevo sporočilo – v pomoči drugim lahko najdemo rešitev za lastne tegobe. V radijski igri, ki jo je režirala Maja Lapornik, nastopajo Marjan Kravos, Andrej Pisani, Marjetica Puntar, Lučka Susič, Helena Pertot in Tadej Lutman. Tonski tehnik je bil Samuel Simonovič. Radijska igra bo na sporedu na valovih Radia Trst A v soboto, 24. decembra 2016, ob 18.00.

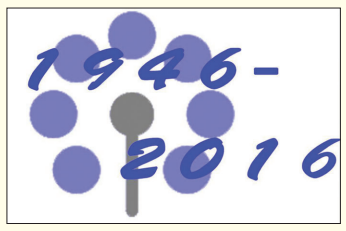

Na svoj račun pa bodo prišli tudi najmlajši. Zanje smo pripravili kar dve oddaji, ki jih je vodstvo našega radia uvrstilo na sam začetek oddaje za božični večer, prav tako v soboto, 24. decembra 2016, ob 19.50. Najprej bomo v oddaji *Božič v otroških očeh* spoznali, kako o magiji božičnega časa in praznikih v današnjem času iskrivo in hudomušno razmišljajo naši otroci, točneje osnovnošolci iz Škednja in od Sv. Jakoba. Z njimi se je pogovarjala avtorica oddaje Nadia Roncelli, ki ob Božiču vsako leto pripravlja lepe pogovore z otroki, tonski tehnik pa je bil letos Maksim Vergan. Pogovoru z najmlajšimi bo sledila radijska igra z naslovom *Božiček v zamudi*, ki jo je za Radijski oder napisala Mira Susič, avtorica otroške književnosti, ki se vse bolj uveljavlja. Igro o tem, da si igračke, plišasti medvedki in druge živalce, čim prej želijo do otrok, da jih obdarijo in jim obogatijo njihov vsakdan, so umetniško podali Ivan Buzečan, Nejc Kravos, Tomaž Susič, Helena Pertot, Andrej Pisani, Marjetica Puntar, Valentina Oblak, režijo je podpisala Tatjana Oletič, tehnik je bil Samuel Simonovič.

Prepričani smo, da bodo omenjene oddaje, ki jih uresničujemo v sodelovanju z vodstvom Radia Trst A, dobrodošle in da bodo našle lep odmev pri naših poslušalcih.

mlp

DSI in Mladika

Predstavili so kar štiri pesniške zbirke

Poezija je najbolj iskren izraz človeške duše, december pa je ravno pravi čas, da se vanjo poglobimo. Na pesniškem večeru v soorganizaciji Društva slovenskih izobražencev in Založbe Mladika je urednica Nadia Roncelli predstavila štiri pesniške zbirke, ki so izšle pri tržaški založbi ob koncu leta. Večer v Peterlinovi dvorani je zaokrožil Moški pevski zbor F. Venturini od Domja, ki je uvodno zapel *Temno noč* Ignacija Ote in ljudsko pesem *Lastovki v slovo* v priredbi Rada Simonitija.

Marija Kostnapfel s svojo pesniško zbirko *Pesmi* predstavlja nov doprinos v prostor slovenske poezije v Italiji. Spremno besedo je napisala Marija Pirjevec, ki je skupaj z Magdo Jevnikar prva prebrala poezije. Besedni ustvarjalki je všeč strnjenost, skrčenost na sporočilnost in pomenska nabitost. Vse pesmi razen treh so brez naslova, ker pojmuje to kot omejevalne. Govorijo o življenjski streznitvi, o izgubi gotovosti v odraslem obdobju preko iskrene pesniške govorice. Marija Kostnapfel je v Peterlinovi dvorani povedala, da noče gostobesednosti, saj je poezija zanjo na meji med molkom in povedanim. Iskala je ravnovesje z obliko. Poezija ji je všeč, ker je večplastna, medtem ko določene stvari težko razložiš s prozo.

Foto damj@n

21-letni Tržačan Alessandro Lutman, ki živi v Gorici in je študent leposlovne fakultete v Vidmu, je bil nagrajen na natečaju za poezijo, ki ga je razpisal Coro Filarmonico di Udine. Njegovo pesniško zbirko *Jesenske pesmi. O sebi v verzih* sta v slovenščino prevedla David Bandelj in Slavica Radinja, izdajo pa je podprlo italijansko Ministrstvo za zunanje zadeve. Mladi Tržačan se nima za pesnika, njegova vzornika pa sta Dante in Leopardi. Pesniška zbirka je bila doslej prevedena v angleščino, francoščino in ruščino, z njo je Lutman gostoval v Alžiriji, Franciji, Danski, Kitajski in Rusiji, v kratkem bo odpotoval tudi v Indijo. Kot pesnik se sprehaja v sodobni vsakdanjosti, za nevesto pa bi si rad vzel naravo. Trstu je posvetil poezijo, saj mu predstavlja "velik teritorij v miniaturi".

Pesniško zbirko Jožice Štimac Glavina, naslovljeno *Srečno srce je srce polno ljubezni*, ki je izšla posthumno, je predstavila prof. Marija Cenda. Gospod Glavina je namreč prinesel pesmi pokojne žene v uredništvo. Naslov je izbrala urednica, in sicer po zadnjem verzu uvodne pesmi. Jožica Štimac Glavina se je rodila v Ljubljani leta 1946, poročila se je s tržaškim Slovencem in bila vzgojiteljica v naših vrtcih. Njena glavna navdihovalka je ljubezen. Zbirka ima več razdelkov: otroške poezije, iz narave, verska tematika, bivanjska tematika in materinska ljubezen. Platnico je posrečeno oblikoval Danilo Pahor.

Četrto pesniško zbirko *Trst in njegove krošnje / Trieste e le sue fronde* je predstavila Nadia Roncelli. Gre za antološki izbor ob 80. letnici Aleksija Pregarca, ki ga je pripravil sam avtor. Pesmi sta v italijanščino prevedli Jolka Milič in Darja Betocchi. Posamezne pesniške razdelke v knjigi ilustrirajo slike tržaških likovnih umetnikov. Zbirka dokazuje, da je Aleksij Pregarc sodobni pesnik, ki že dolgo uživa ugled tako someščanov kot sosedov.

Moški pevski zbor F. Venturini z dirigentom Kraljem je sklenil večer s tremi pesmimi.

Metka Šinigoj

V novi cerkvi sv. Ivana v Štivanu bo na štefanovo, v ponedeljek, 26. decembra, ob 17. uri

TRADICIONALNI KONCERT BOŽIČNIH PESMI

Oblikovali ga bodo:

OPZ Ladjica, MlPZ Devin, Fantje izpod Grmade in MeCPZ Devin

ZAHVALA

MARJAN SLOKAR

Ob izgubi našega dragega brata in strica se zahvaljujemo vsem, ki so počastili njegov spomin.

Družina

Obvestila

Slovensko pastoralno središče prireja tradicionalno sv. mašo, ki bo 26. decembra, ob 16. uri v cerkvi Novega sv. Antona. Maševal bo stolni župnik v Kopru g. Primož Krečič, pel bo združeni zbor ZCPZ.

Maša v spomin na Miro Bole ob prvi obletnici smrti bo v četrtek, 29.12.2016, ob 16.30 v cerkvi v Rojanu.

Društvo Rojanski Marijin dom prireja 6. januarja, na praznik Sv. treh kraljev, tradicionalno novoletno srečanje VESELO PRAZNIČNO POPOLDNE. Ob glasbi, tomboli in obloženih mizah se bomo imeli lepo. Začetek ob 16. uri v Rojanskem Marijinem domu.

V nedeljo, 8. januarja 2017, bo v Marijinem domu, v ul. Risorta 3, prva Marijina pobožnost v novem letu, na katero so vabljeni vsi Marijini častilci, ob shodu članic Marijine družbe Marije Milostljive; začetek ob 16. uri v domski kapeli, ob koncu pa prijateljsko druženje.

Prva mesečna maša v l. 2017 v slovenskem jeziku v domu ITIS, ul. Pascoli 31, bo v torek, 10. januarja, ob 16.15; vabita Področni svet Pastoralnega središča in Vincencijeva konferenca.

Vincencijeva konferenca vabi na dva božična zborovska koncerta, ki ju DVS Primorsko (pod vodstvom Aleksandre Pertot) poklanja starejšim: v domu za starejše Ieralla na Padričah v četrtek, 12.1.2017, ob 16. uri in v domu ITIS, ul. Pascoli 31, v veliki dvorani, v torek, 17.1.2017, ob 16.45. S koncertoma se bomo tudi spomnili ustanovitve naše ustanove 8.1 1947.

Zanesljiva in resna gospa z izkušnjami išče delo: likanje, pospravljanje, varstvo starejših tudi 24 ur ali samo vikende. Tel. št. 00386 31 297566.

Darovi

Za Slovensko Vincencijevo konferenco daruje Silva Gasperčič 50 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel: za riž otrokom p. Pedra Opeke – Madagaskar: Vincencijeva konferenca – Barkovlje 100 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na:
ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO
IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948
Codice BIC: CCTSIT2TXXX
Misijonski krožek Rojan
ul. Cordaroli 29
34135 Trst

Blagoslovljene in miru polne božične praznike vošči

MoPZ FANTJE IZPOD GRMADE

SLOVENSKA VINCENCIJEVA KONFERENCA V TRSTU
želi vsem rojakom, svojim članom in dobrotnikom, lepe miru polne in blagoslovljene božične praznike ter srečno, uspeha polno novo leto 2017

Vsem Slovenkam in Slovencem vesel Božič, zdravja in zadovoljstva v novem letu 2017 želi

IGOR ŠVAB
tržaški občinski svetnik in podpredsednik občinskega sveta

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE V TRSTU

ob obletnici učlovečenja Božjega Sina

ŽELI VSEM SVOJIM ROJAKOM BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ IN VSE DOBRO V LETU GOSPODOVEM 2017

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

želi pevovodjem, organistom, pevkam in pevcem ter njihovim družinam blagoslovljen Božič in srečno novo leto 2017

PREJELI SMO Ob obletnici smrti duhovnika Izidorja Zavadlava

Šelestenje listja (2)

V Deskle so 13. junija 1945 vkorakali anglo-ameriški vojaki in vas je prišla pod cono A. Razmejitvena črta med cono A in B je tekla v Paljevem ob cerkvi sv. Kvirina. Cerkev samo pa so se naselile zasedbene čete. Vojaki so zavzeli vojaške postojanke. Najprej so bili sami Indijci, razen dveh oficirjev, ki sta bila belca. Deskle so dobile dve šoli. To je bil menda edinstven primer v tedanji Julijski krajini. V Gorenjih Desklah je bila partizanska šola, v spodnjih pa anglo-ameriška; obe seveda s slovenskim učnim jezikom. V partizanski šoli so poučevale tovarišice, nad tablo je visel križ, ob njem pa Titova in Stalinova slika. V anglo-ameriški šoli pa je bil nad tablo samo križ. Učiteljice pa smo imenovali: gospodične! Ob raznih spominskih dogodkih so anglo-ameriški vojaki prinesli ameriško zastavo, nekajkrat tudi Roosveltovo in Churchillovo sliko. Ob takšnih priložnostih smo dobili tudi slaščice – čokolado in bombone. Še danes se čudim, kako nam je prišlo na misel, da smo te slaščice, ki so bile namenjene nam v tistem času vsaj za nas redkost, razdelili na dva dela. En del je pripadal nam, drugega pa smo dali učencem partizanske šole. Verjetno je to bil plod domače vzgoje? Po dolgem času je krajevni duhovnik zopet imel verouk v obeh šolah.

Na prvi pogled je med krajani vladalo lepo vzdušje. Kmetje so obdelovali tista prgišča njiv, ki so jih imeli, obiskovali smo Gorico, tja vozili pridelke in les, nazaj pa v glavnem to, kar se je rabilo za normalno preživetje. Bili pa so tudi vaščani, ki so občasno šušljali o tem ali onem, predvsem pa o tem, da, če pridemo pod one tam zgoraj – mišljena je bila cona B –, ne bo dobro ... Po vaseh je bila določena propaganda za Tita, kot se je tedaj reklo, prav tako tudi proti Italiji, saj so jo imeli dovolj s fašizmom vred ...

Ljudsko razpoloženje pa je razburkala smrt gorenjepoljskega duhovnika Vinka Zaletela. Na Marijinem Celju – Ligu je bil praznik na Žalostno Mater Božjo, 15. septembra 1946. Razpoloženje po maši ob cerkvi med ljudmi, ki so prišli iz doline, je bilo nenavadno. Nikoli niso govorili, po kateri poti bodo šli v dolino, tokrat pa so. Ko danes "premlevam" to početje, z lahkoto spoznam, da je bila duhovnikova smrt načrtovana prav na tisti dan. Prevladalo je mnenje, da bodo tokrat šli po daljši poti in ne po krajši. Po krajši poti pa je odšel duhovnik Izidor Zavadlav. Zakaj? Kje je bil vzrok, da se ni pridružil glavnini? Menda so pred njim šla še tri dekleta, vendar to ni potrjeno. Ali je bil ubit res 15. avgusta 1946 ali pozneje, o tem ni dokazov, prav tako tudi, kje so ga ubili. Ker ga pač ni bilo, so ga šli iskat in ga našli šele 5. oktobra 1946. Ob stezi so najprej našli očala z zlatim okvirjem, kar je zadostovalo, da so njegova, on pa je bil verjetno nekje v bližini mrtev. To se je kmalu izkazalo, saj so ga morilci pokrili z listjem in vejami.

Dne 8. oktobra 1946 so ga pokopali v Vrtojbi v družinski grob. Na pogreb je prišel tudi nadškof msgr. Carlo Margotti. Pripeljal se je v oklepnem vozilu s še dvema oklepnima avtomobiloma fašistov.

Po maši je takoj odšel, obnašal se je zelo mrko in rezervirano tudi do prisotnih duhovnikov. Ob koncu maše ni nikogar pozdravil, ampak sedel v avto, obkrožen z vojaki, in se odpeljal ... Pogreb je nato vodil kanalski dekan Ivan Semič. Pogreba se je udeležilo kar precej župljanov iz Gorenjega polja, Deskel in okoliških vasi. Nekateri so prišli v Vrtojbo že prejšnji večer in so prespali po raznih štalah in senikih, kar je bilo za tisti čas normalno. V glavnem so prišli peš. Tistim, ki so se udeležili pogreba, je ostal ob njem na obiskovalce iz Posočja grenak spomin. Vrtojbenci so jih zelo slabo sprejeli, nekako tako, kot da bi se vprašali, po kaj ste prišli, saj ste ga vi ubili! O tem se je še veliko let govorilo in nekateri so celo znali povedati nekatere očitke, ki so ob pogrebu "padali po njih"... Časovno je tudi ta grenki spomin že precej oddaljen ...

Razumljivo je, da so zavezniki imeli tudi svojo propagando. Zavezniške vojake v Desklah sta nadzorovala dva oficirja. Občasno pa je prihajal še tretji, menda po činu višji od teh dveh. Imel je osebnega šoferja in vojaka-zapisnikarja. Temu je narekoval, kaj naj napiše v angleščini, ko je kje koga kaj spraševal ali pa po kakšen pogovoru, ko je strnil vsebino v zapisnik. Ta višji oficir je govoril tudi slovenski jezik, vendar z nekim trdim naglasom. Morda je bil kakšen Korošec???

Kmalu po pogrebu Izidorja Zavadlava (8. oktober 1946) je prišel v deskljansko župnišče k duhovniku Filipu Kavčiču zavezniški oficir in začel pogovor v italijanščini: "Ali ne veste, da Vam grozijo? Vi imate sovražnika v neposredni bližini. Ovadite ga in mi ga bomo zaprli. Vam pa damo zatočišče"! Povedal je ime moža, ki je stanoval nasproti župnišča. To je bil Rudolf Mavrič, mož najstarejše Desklanke, ki je bila pokopana pred leti. Duhovnik pa je odgovoril: "Ne vem, zakaj naj bi bil ta mož moj sovražnik? Ovadil ga ne bom, ker nočem, da bi bil kdo zaprt zaradi mene. Vi boste odšli, jaz pa ostanem na svojem mestu tudi po vašem odhodu. Tudi tedaj želim vsakemu pogledati v oči"! Oficir je odšel nejevoljen. Duhovnik g. Filip Kavčič pa ob tem oficirjevem obisku ni izvedel nič novega, saj mu je vse to bilo dobro poznano.

Danes ni nobena skrivnost, da sta si obe obveščevalni službi izmenjavali podatke. Anglo-Američani so določene podatke posredovali jugoslovanski vojski (tedaj smo jim rekli partizani) v cono B, oni pa so jim v zameno dajali svoje. Deskle so v tistem času imele kar nekaj političnih prenapetežev. Ti so prirejali demonstracije proti zavezniku, obenem pa budno spremljali, kaj se je dogajalo v vasi in okolici, in vse to poročali v cono B. Anglo-ameriški vojaki se niso nikoli vtikali v te demostracije, kot tudi ne v življenje krajanov. Nekaj je temu bil kriv jezik, pa drugačna kultura, saj je večina vojakov bilo Indijcev. Po 15. septembru 1947, ko je Jugoslavija zasedla cono A, pa so začeli ljudje "izginjati". Rekli smo: "Vzela ga je noč"! To je pomenilo, ali da je odšel čez mejo v Italijo in je za kakšen mesec prišlo skopo sporočilo, da je v Italiji, ali pa da se je za njim za vselej izgubila vsaka sled, kar je pomenilo, da je bil v imenu jugosvobode odpeljan in likvidiran.

/ konec

Ambrož Kodelja

Z 2. strani

Tridelni odgovor ...

Skratka, vso reč v zvezi z Bliskom je raziskava postavila na glavo – javno le boste morali priznati, da ste ga krivo in neutemeljeno osumili, ga nelaskavo prikazali kot malo pošast in mu pripisali zdaleč več grehov, kot jih je v svojem življenju storil. To bi se navsezadnje spodobilo, ne glede na izid te krvave in včasih tudi klavrno prikazane štorije s prenagljenimi obsodbami in zaključki. In vrh tega pomnite, ljudje, da Brecelj še ni niti prišel do konca raziskave, saj ta po eni strani dragocena publikacija in dober pripomoček nadaljnjim raziskovalcem je le nekakšen zbir iz samih indicev, sklepanj, ugibanj, domnev in morda avtorjevih pobožnih želja, ki pa bodo morale še malo počakati do uresničitve, če jo bodo doživele.

Me pa srčno veseli, da brez mojih ugovorov in protestov v Primorskem dnevniku te Brecljeve študije-raziskave ne bi bilo in bi vsi skupaj še vedno tavali v temi in, kar je še hujše, v zmoti, da je to krvavo rihto zakuhal le serijski zločinec Berto. Vse arhive bi bilo treba tako rekoč v celoti pregledati in do pičice prebrskati. Vesoljno slovenstvo ne bi vedelo, še sanjalo se mu ne bi, da gre za konstrukte brez vsake veljave, tisoč milj daleč od resnice, ki niti zdaj po izidu publikacije ni še prikukala na obzorju, na žalost.

Avtorju Anatomije polagam na srce, da, ko se odpočije, in malce tudi strezni od nenadne popularnosti in ploskanja ne posebno kritičnega občinstva in pristranskih somišljenikov, skratka od varljivega prepričanja, da se je dokopal do resnice, jo tako rekoč prijel za roge..., se ponovno izroči ali preda raziskovalni žilici in prehodi, lahko s tujo pomočjo, še manjkajoči del poti do nje. Iz prevajalske izkušnje vem, da so zadnji kilometri – usklajevanja, preverjanja, primerjanja, črtanja nedoslednosti pa škratov, odstranjevanja napačnih razlag, ponesrečenih tolmačenj pa narobe branj in iskanja pogrešk najtežji, saj terjajo natančnost urarja – najbolj duhomorni, na smrt utrudljivi, vendar so ne samo nujni, pač pa neizogibni in neovrgljivi. Vseh teh, večkrat malenkostnih alias minucioznih stvari ne moreš, da si olajšaš življenje, pomesti kar pod preprogo in mirna Bosna. Prej ko slej bi prikukale na dan in adijo ves tvoj trud. Želim mu srečno pot, tudi vsem drugim, ki se mu bodo pridružili ali se zanjo samostojno odločili.

/ konec

VIPAVSKI PRIIMKI (22)

Tino Mamić

KOSOVEL

Priimek Kosovel je vipavski, čeprav je največji Kosovel Kraševec. In čeprav je na Krasu zaselek Kosovelje. Le redki namreč vedo, da je bil Anton Kosovel (1860-1933), učitelj in oče petih otrok, med katerimi je bil najmlajši pesnik Srečko Kosovel (1904-1926), rojen v Črničah.

Še stoletje poprej pa najdemo njihove prednike v Ravnah, bližnjem črniškem zaselku. Tam je v prvi polovici 18. stoletja živel Tomaž Kosovel. Tomaž je imel sina Gregorja, Gregor Valentina, Valentin Valentina, Valentin Valentina, Valentin Antona, Anton pa Srečka. Precej zapleteno se sliši, mar ne?

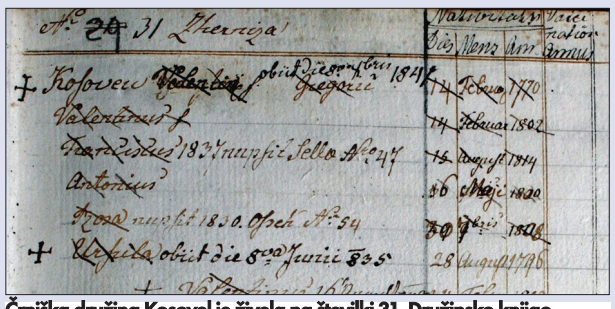

Črniška družina Kosovel je živela na številki 31. Družinsko knjigo (Status animarum) hrani Škofijski arhiv koper.

Trije Valentini Kosoveli so bili zapored, Antonov oče, ded in praded. Valentin I. je dobil to ime, ker je bil rojen na dan sv. Valentina leta 1770. Prvorojencu ni dal imena po sebi, kot bi najprej pomislili, ampak ga je poimenoval Jožef. Ko pa se mu je sin rodil ravno na njegov rojstni dan, 14. februarja 1802, mu je seveda dal ime – Valentin. Valentin II. pa ni imel te sreče, da bi se mu sin rodil na rojstni dan. Čeprav se je rodil decembra, mu je vendarle dal ime Valentin. Tudi Valentin III. je naredil enako. Prvorojencu je dal ime Valentin. A Valentin IV. (1856-1925) se je odselil v Trst, kjer se je uveljavil kot zborovodja in skladatelj in tako se je "valentinovanje" v Črničah končalo. Rod Valentina III. se je v domači hiši nadaljeval po drugorojencu Jožefu, tretjerojenec Anton pa je šel v šole, postal učitelj in pristal na Krasu. V Črničah pa še danes živijo Kosovelovi, potomci Tomaža Kosovela.

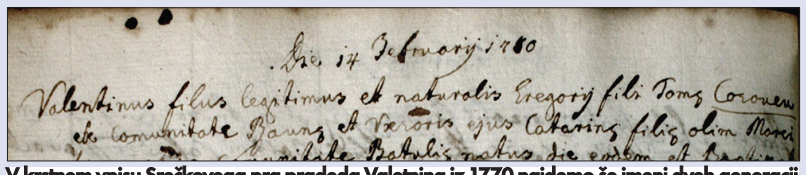

V krstnem vpisu Srečkovega pra-pradeda Valetnina iz 1770 najdemo še imeni dveh generacij nazaj, kar se bolj redko zgodi. V Črničah se sicer lahko pohvalijo z matičnimi knjigami, ki so med najstarejšimi v državi. Če izvzamemo knjige istrskih župnij, kjer je živelo večinoma romansko prebivalstvo, je črniška krstna knjiga, ki so jo začeli pisati leta 1597, druga slovenska najstarejša knjiga. V Črničah pa imajo hkrati najstarejšo v celoti ohranjeno zbirko slovenskih matičnih knjig. Dragocene knjige so danes v Škofijskem arhivu Koper.

Priimek Kosovel je nastal iz kose oziroma kosca. Pavle Merku' razlaga, da gre za redek način sestavljenega priimka. Tako kot kraški priimek Perovel (danes Parovel) je tudi Kosovel nastal zaradi dela, Perovel je tisti, ki vleče pero (brano), Kosovel pa tisti, ki vleče koso. Oba priimka danes napačno naglašujemo na prvem zlogu. V resnici sta se nekdaj naglaševala na zadnjem. Kosovel bi pravzaprav moral biti zapisan kot Kosoveu, saj so ga nekoč tako izgovarjali in zapisovali. Potem pa se je zapis spremenil v končnico EL, v zadnjih desetletjih pa smo zaradi zapisa spremenili še izgovarjavo.

Srečko Kosovel je daljni sorodnik vseh slovenskih Kosovelov. Njegov portret novejšega datuma, ki ga hrani sežanska knjižnica Srečka Kosovela, je narisal Igor Race.

Obstaja različica priimka, Kosovelj, ki ga nosi ducat ljudi. Njegov izvor je na Krasu. Najdemo ga zapisanega že leta 1494 kot KOSOWELL v Ivanjem Gradu. Povezava med Kosoveli in Kosovelji še ni raziskana. Verjetno pa je priimek povezan z zaselkom Kosovelje pri Pliskovici in nima nobene zveze s Kosoveli iz Vipavske doline.

Priimek Kosovel je izvorno vipavski. V Sloveniji je Kosovelov 98 in njih število rahlo upada. Največ jih je na Vipavskem in na Krasu. In prav vsi so v sorodu s pesnikom Srečkom Kosovelom. So pravi srečkoti, vsi Kosoveli po vrsti, kajne?

Naj omenimo še anekdoto iz let po drugi svetovni vojni, v kateri je jugoslovanska vojašnica v Šturjah nosila ime Srečka Kosovela. Ljudem se je zdelo precej zanimivo, da nosi vojašnica ime po pesniku, po tihem pa so si pripovedovali zgodbico, kako je do poimenovanja prišlo. Vojaški vrh je odredil, da se bo imenovala po narodnem heroju Ivanu Kosovelu iz Sela, ki je umrl kot partizan v Vrtovinu. Lokalni oficirji so ime preslišali in na tablo dali napisati vojašnica Srečka Kosovela. Da ne bi bilo posmehovanja so ime ohranili tudi po tem, ko so spoznali napako.

Med partizani pa najdemo še nekaj znanih Kosovelov. Prej omenjeni Ivan Kosovel (1910-1918) je bil Srečkov tretji bratranec. Tu je še Anton Kosovel, partizan, ki je napisal zanimivo knjigo Zločin brez kazni, ki se začne med vojno, nadaljuje s povojnimi sodišči in razreši ob prihodu demokracije. V njej omenja tudi zločine Vinka Kosovela, pripadnika partizanske tajne službe VOS, s katerim, kot pravi v knjigi, nista v sorodu. V resnica sta sorodnika, vendar tako daljna, da tega nista vedela. Anton Kosovel je pred sodiščem sprožil postopek zaradi dveh likvidacij civilistov, vendar je novogorišče sodišče obtoženega leta 1998 oprostilo. A odločitev sodišča je bila nekaj let kasneje, ko sta tako Vinko kot Anton Kosovel že umrla, ovržena. Vrhovno sodišče je ugotovilo "bistvene kršitve kazenskega postopka". Mimogrede, čeprav so sodbo v medijih precej dobro spremljali, danes na spletu o njej ne najdemo skorajda ničesar.

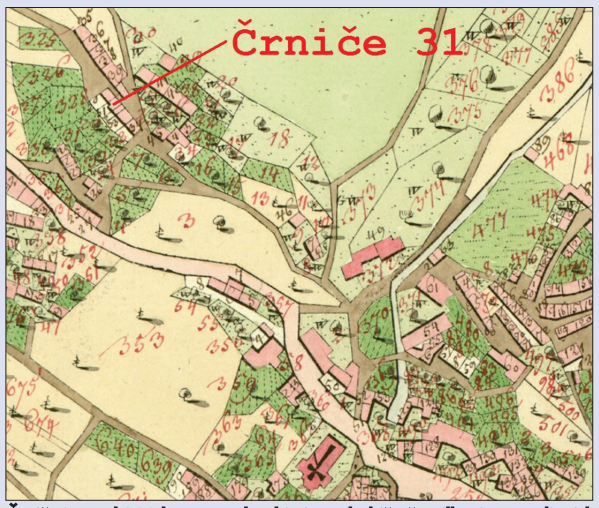

Črniče izpred 200 let z oznako, kje je stala hiša številka 31. Zemljevid hrani Državni arhiv Trst.

Med znanimi Kosoveli najdemo še župnika Jožefa Kosovela (1858-1949), kulturnega in narodnega delavca ter profesorja Josipa Kosovela (1901-1963), obsojenega na 2. tržaškem procesu. V Srečkovi družini pa sta poleg njegovega očeta šolnika in glasbenika Antona znana tudi starejši brat, pesnik in novinar Stano Kosovel (1895-1976), ter starejša sestra, pianistka Karmela Kosovel (1899-1990).

Jaslice in božično drevo sporočilo upanja in ljubezni

V Sloveniji občudovanje in zahvale papežu Frančišku ob njegovi 80-letnici

V Sloveniji se duh in izročila adventa, Božiča, 25. decembra, Jezusovega rojstva, uresničujejo in potrjujejo v tihi zbranosti in razmišljanju vernih ljudi, pa tudi v dogodkh javnega značaja. Mednje sodijo postavljanje jaslic, božičnih dreves in voščila raznih osebnosti in ustanov iz občestva Cerkve in organizacij katoliškega navdiha. Franc Kramberger, upokojeni nadškof, je v razmišljanju o Kristusovem rojstvu, objavljenem na prvi strani božično-novoletne številke katoliškega tednika Družina zapisal: "Ne dopustimo, da bi vsebino božičnega praznika izgubili ali da bi zaradi mlačnosti v nas zbledela, postala samo lep običaj in zmaterializirano porabništvo. Kdor vidi vsebino božiča samo v barvnih lučkah, kogar skrbi samo nakupovanje ali ga premoti komercializem, je bliže poganstvu kot krščanstvu, je bliže videzu in blišču, kot pa resnici. Božič se je zgodil ob robu človeške družbe, v hlevu, v jaslih, daleč stran od politike, ideologije, porabništva. Zgodil se je na križišču visokih kultur, vendar daleč stran od njihovih zabav, uživanja in izživljanja. Skrivnost in vsebina božiča sta skrita v uboštvu dveh potnikov, Marije in Jožefa. Sta pod podobo deteta, v plenice povitega in v jasli položenega. Vsi se rodimo, da bi živeli, edino On se je rodil, da bi za nas umrl".

Slovenski škofje v svojem voščilu poudarjajo božično skrivnost, "ki je res nedoumljiva", zelo aktualen in pomemben pa je komentar o prazničnem decembru, ki ga je za božično-novoletno številko slovenskega katoliškega tednika Družina napisal Franci Petrič, odgovorni urednik omenjenega časnika. Spomnil je na misli iz prvega radijskega voščila, ki ga je pred tridesetimi leti, na sveti večer, 24. decembra 1986, smel prvič izreči dr. Alojzij Šuštar, tedanji ljubljanski nadškof. Dogodek, ki je bil po drugi svetovni vojni, še posebej pa po letu 1952, ko je komunistična oblast ukinila božič kot praznik, skoraj nepojmljiv, je že napovedoval zlom trde komunistične oblasti in drugačne čase. Pisec pa se je v svojem komentarju tudi vprašal, kaj je še ostalo od tiste zdrave božične ubranosti, ki smo jo na Slovenskem negovali do druge svetovne vojne in je niti leta enoumja niso mogla odplakniti. Ali smo kristjani po letu 1990 kaj drugačni od drugih? Mar se nismo tudi mi pustili zapeljati potrošniški mrzlici, ki bolj kot v cerkev vleče v trgovine in zabavišča? Kje je naša pokončnost? Na nacionalnem Radiu se še vedno otepajo slovenske božične glasbe, televizijski prenosi nedeljskih maš so še zmeraj samo v sosednjih državah, radijske oddaje za verne ljudi pa so zelo okrnjene. Zadnja leta se je spet razširilo ideološko "uravnoteženo" voščilo, ki govori le o "praznikih" ali o "novoletnih praznikih", ne pa o božičnih. Celo trgovska podjetja, ki sicer pridobivajo dobiček na račun božiča, pošiljajo in izrekajo samo "novoletna" voščila, da ne bi prizadela čustev neverujočih ali drugače verujočih, pa čeprav je velika večina ljudi na Slovenskem še vedno kristjanov. Za nas je Bog pisan z veliko začetnico, za nas je božič Jezusov rojstni dan. Rojstni dan Jezusa, ki je zgodovinska oseba in naš Odrešenik. Žalijo nas, ko tega ne upoštevajo. Žal pa smo se prehitro sprijaznili s takim ozračjem in sprejemamo vsiljeno strpnost, ki je nestrpna do nas.

Sicer Slovenijo v prazničnem decembru krasi in razveseljuje izredno veliko število jaslic in božičnih dreves, kot pričevalcev Božiča in Jezusovega rojstva. Zaradi tega so povečali Muzej jaslic, ki deluje v okviru bazilike Marije pomagaj na Brezjah. Znane in zelo obiskane so t. i. Žive jaslice, ki jih po tradiciji postavijo v Postojnski jami. Na Sveti Gori nad Novo Gorico pa so tudi letos, petnajstič zapored, priredili mednarodno razstavo jaslic.

V Sloveniji so v večini okolij, marsikje tudi v okoljih z neverujočimi, z občudovanjem in hvaležnostjo počastili papeža Frančiška ob 80-letnici njegovega rojstva, 17. decembra. V časniku Družina so ga izbrali za osebnost tedna in ga poimenovali kot papeža "presenečenj, velike bližine človeku v stiski, skromnosti, ponižnosti, preprostosti, poguma, predvsem pa usmiljenosti". Kardinal Franc Rode je papeža Frančiška v tedniku Družina takole ocenil: "Frančišek je srečen papež, ima lepe uspehe na svetovni ravni. Tudi slovenski voditelji ga radi obiščejo. Nedavno je poljski filozof Zvgmunt Bauman dejal, da je sedanji papež Frančišek pravo darilo sodobnemu krhkemu človeku".

V prostorih ljubljanske nadškofije so ob udeležbi številne publike predstavili knjigo z naslovom *Naš nadškof Šuštar*, o enem od očetov slovenske samostojnosti. Poleg glavnega avtorja, dr. Antona Jamnika, ljubljanskega pomožnega škofa, ki je bil v času demokratizacije in osamosvajanja Slovenije tajnik nadškofa dr. Alojzija Šuštarja, sta knjigo predstavila tudi državni poglavar Borut Pahor in ljubljanski nadškof, metropolit Stanislav Zore. Predsednik Slovenije Borut Pahor je tudi na podlagi osebnih izkušenj zatrdil, "da je nadškof Šuštar v prelomnih časih rojevanja demokracije in države v slovenski prostor na vseh ravneh prinašal mirnost, zbranost in prepričljivost". To pa je bilo po prepričanju nadškofa metropolita Stanislava Zoreta mogoče, "ker je bil dr. Alojzij Šuštar izredno duhoven človek".

O drugih dogodkih v prazničnem decembru navajam, da je Državni zbor 2. januar znova razglasil za dela prost dan. Po mnenju nekaterih gre za populistični ukrep vlade in koalicije, po prepričanju drugih pa je razglasitev 2. januarja za dela prost dan dokaz, da je slovensko gospodarstvo na poti okrevanja. To trditev vztrajno ponavlja tudi premier Miro Cerar, vendar jo pomembna dejstva ne potrjujejo. Ugotovljeno je, denimo, da se je zadolženost države v preteklih dveh letih povečala za skoraj 2 milijardi evrov, tako da zdaj že presega 32 milijard evrov. Tudi državne naložbe v produktivne sektorje se zmanjšujejo. Letos je država zanje namenila 1,15 milijarde evrov, kar je manj, kot bo treba plačati obresti na posojila. Za te obresti je Slovenija letos morala plačati kar 1,17 milijarde evrov.

In za konec bolj radostna novica. Slovenska matica, znanstvena, kulturna in založniška ustanova, je s predavanjem akademika prof. dr. Andreja Kranjca počastila Žigo Herbersteina, diplomata in naravoslovca, ob 530-letnici njegovega rojstva. Ta naš rojak iz Vipave je bil znan in pomemben avstrijski diplomat svojega časa. Najbolj znan je po svojem opisu Rusije, kamor je večkrat potoval kot poslanec nemškega cesarja. Svoja potovanja je opisal v knjigi z naslovom *Moskovski zapiski*. To je bilo sploh prvo delo, ki podrobno opisuje omenjeno veliko državo. Diplomat in politik Žiga Herberstein je bil tudi naravoslovec in je avtor najstarejšega opisa in zemljevida Cerkniškega jezera.

Marijan Drobež

POGOVOR Dr. Dimitrij Rupel

Za evropsko univerzo na Goriškem!

Dr. Dimitrija Rupla nikomur ni potrebno posebej predstavljati, saj ga poznamo kot enega "očetov samostojne slovenske države", predvsem pa kot dolgoletnega slovenskega zunanjega ministra, nazadnje tudi generalnega konzula Republike Slovenije v Trstu, predvsem pa kot izjemnega slovenskega politika in javnega človeka. Dr. Dimitrij Rupel pa tudi poučuje na Evropski pravni fakulteti v Novi Gorici in prav tu smo se z njim srečali in pogovorili o zanimivem predlogu: dr. Rupel se namreč skupaj s Forumom za Goriško, ki ga vodi mag. Boris Nemec, in drugimi novogoriškimi pobudniki, zavzema, da bi prišlo v obeh Goricah do ustanovitve evropske univerze.

Zanimivo, da prihaja do tega predloga prav na Goriškem, kjer smo se nekako vdali v to, da se ničesar ne da narediti. Predstavite nam, prosim, to idejo za evropsko univerzo!

Ideja o univerzi EU ali evropski univerzi ni moja izvirna ideja, ampak je to ideja, ki je že dalj časa med nami. Njen idejni oče je dr. Karel Bonutti, ki je z njemu lastno poštenostjo in idealizmom mislil, da bo vse lahko uredil, če bo nagovoril nekaj ljudi, med njimi je nagovarjal Romana Prodija, mene osebno in druge, ideja je stara več kot deset let. Idejno smo vsi za, saj bi tako univerzo potrebovali. Seveda je bilo takoj vprašanje denarja za izvedbo. Najprej smo pri nas mislili, da bi lahko dobili sredstva za evro-mediteransko univerzo, kar se je tudi zgodilo, a velikih dosežkov za zdaj ni. Dr. Karel Bonutti in še marsikateri smo mislili, da je Gorica najbolj primeren prostor, saj bi bila v Novi Gorici in v Gorici, povezala bi mesti, predsodke bi dali lahko na stran, saj so tudi v Sloveniji še vedno ljudje, ki mislijo, da se je treba angažirati proti fašizmu...

Vi ste bili takoj za to idejo?

Meni se je zdela ta ideja zelo dobra, lokacija je več kot primerna. Gospod Nemec je seveda bil somišljenik tega projekta. Govorim o času, ko so Američani ponujali precej denarja za ta prostor, v času naše vlade so razmišljali o širitvi igralništva in drugih turističnih prostorov, žal do uresničitve tega ni prišlo zaradi lokalnih ovir. Sam sem bil mnenja, da bi to razširilo turistično ponudbo, obe Gorici bi med seboj še bolj intenzivno sodelovali, vstop v Schengen se je zgodil, meje so padle, tu je čudovit prostor: bližnje morje, Brda in celotna Goriška so tu, imeli smo upanje, da bi se dalo narediti tudi to akademsko ustanovo. Stvari so potem zaspale, naslednja vlada ni bila zainteresirana za ta načrt, čeprav bi človek pričakoval več zanimanja od Boruta Pahorja za ta prostor, končno je le Goričan po rodu. A on je imel pač druge prednostne naloge.

Kdaj ste se ponovno ogreli za to idejo?

Začeli smo ponovno razmišljati v okviru EZTS, spominjam se, da sem takrat bil konzul v Trstu in sem govoril s Frattinijem, ki je bil takrat predsednik skupščine. On je bil navdušen za to, obstaja neka korespondenca. Skupaj z dr. Jambrekom in drugimi, tudi gospod Nemec je bil pri tem podjetju, smo sestavili neko pismo. K vsem, ki so podpirali to idejo, smo poskušali pridobiti še Frattinija, ki je moj dobri prijatelj. On je bil naklonjen temu, a je imel takrat druge ideje o svoji karieri...

Kako se je zadeva nadaljevala?

Razen teh papirjev, dobre volje in dobronamernih izjav vseh ni bilo kaj veliko pokazati, to je dejstvo. Zadnje čase so se spet prebudile te ideje, tu moram izrecno povedati, da je gospod Nemec motor tega gibanja. Sam se zavedam, da je EZTS mogoče preozek okvir za to, da se postavi neka univerza Evropske unije, ampak nekje je treba začeti; če bi mi pridobili soglasje EZTS-ja, županov obeh Goric in župana Šempetra Vrtojbe, bi bil to dober kapital, dober začetek, s katerim bi se potem lahko približali kakšnim bolj finančo sposobnim ustanovam, firmam, posameznikom.

Foto JMP

V čem je ta ideja koristna, privlačna?

Najprej je lokacija, ki je pomembna, saj gre tu za sodelovanje med Italijo in Slovenijo, med dvema področjema, ki sta bili razdeljeni iz političnih razlogov, a sta imeli skupno zgodovino. Lokacija je torej ena stvar, sodelovanje med dvema državama in obmejnimi kraji druga, tretja stvar pa je, da je zdaj nastopil čas o novih premislekih o novem sodelovanju. Dr. Jambrek, ki je eden od naših "sopromotorjev", je akademik in on je prepričan, da je potrebno narediti novo evropsko ustavo, da je potrebno v Evropksi uniji narediti neke temeljne spremembe, saj vidimo, kaj se dogaja: tu so velike finančne krize v Španiji, na Portugalskem, v Grčiji, zdaj je tu še britanski izstop in tako naprej. Mi smo pozabili, da v Evropi poteka neka zelo zanimiva razprava o tem, kaj se z Evropo dogaja, ko se poveča število članic. Že leta 1994 sta Schäuble in Lammers, gre za tisti zgodovinski papir Schäuble-Lammers, opozarjala, da je treba najprej Evropsko unijo poglobiti, preden jo razširijo. To so bili takrat glasovi vpijočega v puščavi, Evropska unija se je širila in danes ima 28 članic in dejansko bi bilo treba te države povezati na drugačen način kot doslej. Migrantska kriza je naredila seveda svoje. Imate ljudi, ki danes mislijo, da bo Evropa boljša in bolj trdna, če bodo državne meje znotraj bolj trdne in če bodo države bolj zaprte druga pred drugo. Jaz pa mislim, in najbrž vsi mi za to mizo, pa tudi ljudje okrog dr. Jambreka, da je treba krepiti zunanje meje Evropske unije in narediti življenje v Evropi čim bolj prehodno in sproščeno. Gre za ideje, ki jih imamo o prihodnosti Evropske unije v Sloveniji, in menimo, da bi se te ideje lahko ujele s tako pobudo za evropsko univerzo. Istočasno pa je še druga stvar: v Gorici se je začelo razvijati akademsko življenje, tu je Evropska pravna fakulteta, tu je Zavrtanikova univerza. Pred kratkim smo dobili potrditev, da formalno obstaja nova univerza, za katero ni nujno, da je locirana samo v Novi Gorici, del je v Ljubljani in velik del na Brdu. Pomembno je, da to novo akademsko kolesje olajšuje debato o morebitni evropski univerzi tu na Goriškem.

Kako ocenjujete zadnje dogodke v Evropi, ko se dosedanji politiki umikajo, Renzi pa odstopi po zanj poraznem referendumu?

To je vprašanje za dolgo razpravo... Kar se Italije tiče, sem mnenja, da je še nobena podobna zgodba, kot je ta z Renzijem, ni vrgla s tira. Italija ima sicer velike probleme, velikanski javni dolg in tako naprej, a Italija je očarljiva in v bistvu zelo stabilna država, ki pogosto menjuje vlade. Sam ne pripisujem temu dogodku kakšnega epohalnega pomena. Ko sem spremljal Renzijeve debate z Bersanijem, sem videl, da je bil Renzi kar zelo pogumen takrat, a je zdaj prav ta pogum doživel neko svojo revanšo, kaj naj rečem drugega. O Evropi lažje govorim. Danes je na neki način razdeljena na levico in konservativce, na stranki, ki se med seboj pogovarjata, kdo bo imel oblast, enkrat je to ena, drugič druga. Med tema dvema strankama ni bistvenih razlik. Prostor za izrazito desne stranke se je pojavil, ko je prišlo do splošne krize, gospodarske krize in pojava velikega števila emigrantov, veliko drugih problemov je še tu. Ko se ti povečujejo, nastaja prostor za poenostavljene odgovore za zelo komplicirane, zapletene zadeve. Javnost s simpatijo sprejema ta malce prestrašeni jezik, še posebej ta svarila glede migrantov in beguncev. Že leta 2001 je avtor znamenite knjige Spopad civilizacij Samuel P. Huntington v New Yor Times zapisal, da je največji problem sodobnega časa problem migracij, imigrantov. Danes je on mrtev, a meni se zdi, da smo bili v tem času vsi skupaj brezbrižni. Bližnji vzhod je itak problem, od tam bežijo ljudje, med njimi so seveda taki, ki bežijo pred smrtno nevarnostjo, a velika večina je takih, ki iščejo boljše življenje. Takih je na svetu milijarda in Evropa vseh teh ne more sprejeti, to je jasno. Italija ima s tem strašne težave. To so izzivi za vse nas.

Jurij Paljk

DVS BODEČA NEŽA Predstavitev nove zgoščenke Gaudete et cantate

Božič v raznolikih čarobnih zvočnih odtenkih

V adventnem času, ko je v zraku slutiti hrepeneče pričakovanje velikega dogodka, in v prazničnem božičnem vzdušju, ko se veselimo Gospodovega rojstva, si srce zaželi miline in mehkobe tudi ob poslušanju naših prelepih božičnih pesmi, pa tudi tujih melodij, takih, ki pričarajo zasneženo idilo ob pozvanjanju kraguljčkov ali oglašanju zvonov. Zato si ne moremo prazničnega ozračja zamišljati brez božičnih koncertov, ki nas navdajajo z radostnimi občutki. Tak čudovit glasbeni dogodek je bil v sobani s starinskim nadihom prepojene palače Lanthieri na Trgu sv. Antona v Gorici. Na to očarljivo prizorišče so ljubitelje petja, ki so vabilo rade volje sprejeli v velikem številu, povabile pevke Dekliške vokalne skupine Bodeča Neža z Vrha Sv. Mihaela, ki združuje mlade pevske navdušenke z raznih koncev Goriške in tudi tržaškega Krasa. Koncert, v četrtek, 16. decembra 2016, je bil izvirna predstavitev nove zgoščenke, ki jo je 24 pevk z zborovodkinjo Matejo Černic posnelo v cerkvi sv. Nikolaja v Gabrjah (Sovodnje ob Soči), oktobra in novembra 2016. Izbor posnetkov je opravila pevovodkinja Mateja Černic, ki je ta glasbeni sestav s strokovnim pristopom in vztrajnim delom ponesla na zavidljivo raven. Producenta zgoščenke sta Marko Sancin in Mirko Ferlan. Posnel jo je Aleksander Govekar, mastering je opravil Martin Žvelc, koordinator zahtevnega podviga je bila Lucija Tavčar. Besedila sta prispevali Tavčarjeva in Rossana Paliaga, lektorirali so Nina Pahor, Lorenzo Drascek in Melita Valič. Oblikovanje si je zamislila Martina Grižančič. (Tisk in izdelava Racmand. O. O., Ljubljana). Zgoščenko je izdalo in založilo Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela. Pod veselim vzklikom *Gaudete et cantate (Veselite se in pojte)* se poslušalci lahko prepustijo domačim in tradicionalnim melodijam, brez katerih se nam Božič ne zdi Božič, npr. nepogrešljivi *Sveti noči*, in tujim napevom, kot so popevka Johna Lennona ali gospel pesmi. Gotovo bodo uživali, tako kot je četrtkovo občinstvo, ob pesmih, ki so jih pevke enako jasno in interpretativno doživeto enakovredno zapele v latinščini, slovenščini, angleščini, španščini in francoščini. V programu CD-ja so "potovale skozi slovaški, anglosaški, romanski in germanski svet, ki se večkrat prepletajo, tako kot staro in moderno, v iskanju ustvarjalnih alkimij", je po prvih notah premišljeno odbranega in odlično odpetega programa ubesedila glasbeno razmišljanje pevk muzikologinja Rossana Paliaga. Paliaga je čarobni večer v vili Lanthieri požlahtnila z domiselnim veznim besedilom. V njem se je dotaknila tudi imena

Bodeča Neža, ki označuje te pevke in zborovodkinjo: "vedno so uglajene, a nikoli dolgočasne, elegantne brez prevzetnosti, pikolovsko natančne in sproščeno čustvene, žensko spogledljive, hkrati pa polne odločnosti, poguma, temperamenta, *bodeče* skrivnosti. Prav zaradi vsega tega "njihov Božič ne more biti banalen, preprosta ljudska pesem lahko postane priložnost za mednarodno sodelovanje /... /, in če je Božič praznik radosti, radujmo se tudi v drum&bass stilu"; v skladbah ga izvajata David Šuligoj in Patrick Quaggiato, ki je zanje priredil kar nekaj pesmi. "In to ni kompromis z neko božično ali narodno 'dolžnostjo', to, kar vsak pričakuje od božičnega CD-ja slovenskega zbora iz naše dežele je za Bodeče Neže iztočnica, odskočna deska njihove raziskovalne žilice in kreativnosti. Tako dobi poslušalec, kar je pričakoval, na nepričakovan način. In dobi tudi to, kar danes spada v zvočno podobo globalnega božičnega vzdušja, kjer sta *naši* tudi ameriška *Jingle Bells* ali francoska *Ding dong*". Pevke so večer uvedle s poznano *Hitite kristjani* (Matija Tomc / Matevž Fabijan), za njo so nam razkrile delček nemškega božičnega občutja s pesmijo *Maria durch ein' Dornwald ging* (prir. Wolfram Buchenberg). Božično podoživljanje so ustvarile s pesmimi iz slovenske (*Jaz vem*, priredba Janez Močnik), hrvaške *Oj djetešce* (prir. Antun Čelar) in italijanske ljudske zakladnice. Pokojnega priljubljenega glasbenika Marca Sofianopula so se spomnile s tremi njegovimi priredbami: *In notte placida, Tu scendi dalle stelle* (italijanska ponarodela), *Madre en la puerta* (španska narodna). Pri tej se je z lepo barvo glasu in izrazito interpretacijo ter temperamentom izkazala kot solistka Nada Tavčar, ob spremljavi harmonike Mirka Ferlana. V nadaljevanju so Bodeče Neže zapele angleško ljudsko *Tihi večer* v priredbi Tomaža Habeta, *Počivaj milo Detece* (France Ačko / Patrick Quaggiato), Blažena noč M. Elizabete Kremžar (Vinko Vodopivec / Patrick Quaggiato). Ob koncu so se oglasile *Gaudete* (Pie cantiones, XIV, prir. Quaggiato) in v prikupni interpretaciji *Carol of the bells* (Mykola Leontovich / Patrick Quaggiato) ter francoska narodna *Ding Dong merrily on high*, ki je navdušila poslušalce z igrivostjo in ritmično razgibanostjo priredbe Luce Perinija. *Drum&bass project* basista Davida Šuligoja, ki ga vsi poznamo kot spremljevalca pri nastopih Iztoka Mlakarja, in spretnega tolkalista Patricka Quaggiata, ki uglasbitve kar stresa iz rokava, je učinkovito deloval na občinstvo. Prav Šuligoju se je porodila zamisel o zvočni kombinaciji zbora, bassa in tolkal, ki je dobila ime *The Modern Hard Choir, Drum'n' Bass Project*. "Božič našega stoletja je pač tak: zveni baročno, ljudsko, umetno, pop, gospel. Različnih stilov in govoric je nešteto, sporočilo pa od nekdaj samo eno: globoka, mestoma razmišljujoča, najpogosteje pa sveta, sproščena radost", je pojasnila Paliaga.

Nekatere pesmi je na klavir spremljala Eva Dolinšek, izvrstna organistka in klavičembalistka, ki je pred kratkim predstavila lastno zgoščenko, in pa duo iz Arsatelierja, Simon Gerin (violina), Ivana Gerin (flavta).

Paliaga se je ob povezovanju programa zaustavila tudi pri estetskem videzu celote. Estetika je tudi "estetika lepo podanega zvoka, žlahtne vokalnosti, urejene postavitve na odru, natančno odmerjenih in organiziranih premikov, enotnega videza". In ta čut skupine za lep in uglajen videz se odraža tudi na ovitku CD-ja, na katerem sta elegantna snežinka kot simbol zime in zlato lesketanje božičnih okraskov, ki je lahko tudi odraz nekega notranjega leska, je mnenja Paliaga. Trdi ovoj zgoščenke je pol bel pol zlat, kot je dvodelen tudi program CD-ja: na eni strani so klasične skladbe za koncertno dvorano, na drugi pa take, ki jih je lepo poslušati tudi med vožnjo z avtomobilom ali v sproščeni družbi. Dve muhi na en mah: pevke Bodeče Neže so tako ugodile pevskim sladokuscem, pa tudi okusom širšega kroga poslušalcev.

Ko se je med koncertom petje za kratek čas umaknilo v ozadje, je zablestela domiselno zamišljena povezovalna nit, ki jo je v slovenščini in italijanščini ter deloma tudi v angleščini odvijala Rossana Paliaga, zdaj pri klavirju, zdaj med publiko... sede ali stoje... Zaslišali so se izseki iz besedil Calvina, Shakespeara, Achilleja Campanileja in neznanega avtorja iz 16. stoletja. Vse se je skladno ujemalo. Paliaga je skoraj igralsko podajala besedila in s tem pridala večeru "dramsko noto". Za osvetlitev sicer bolj temnega prostora je poskrbel Jan Leopoli (SKPD F. B. Sedej iz Števerjana).

Koncertni večer se je izpel ob znani *Sveti noči*, ki so jo s čistimi, izbrušenimi glasovi, kot pri vseh ostalih skladbah, s pikolovsko natančnostjo izvajalskih odtenkov zapele pevke, ki s svojimi zmeraj skrbno zasnovanimi nastopi vselej presenetijo s kakšnim inovativnim vnosom v spored.

Na CD-ju, ki so ga udeleženci večera lahko kupili po znižani ceni, se je mladim pevkam pridružila izredna gostja, mednarodno poznana mezzosopranistka Bernarda Fink, z dolgoletno kariero za seboj in veliko uspehi. Med njenimi nagradami je tudi tista iz Prešernovega sklada, ki jo je skupaj z bratom Markom prejela l. 2013.

Takih koncertnih večerov si še želimo!

Bodeči Neži in njeni zborovodkinji Mateji Černic, ki vedno rada stopa po novih raziskovalnih glasbenih stezicah, naj novo leto 2017 prinese veliko zadoščenj in uspehov!

Iva Koršič

Deželni svet Furlanije Julijske krajine

Razprava o novem finančnem zakonu

Deželni svet FJK je teden pred Božičem namenil razpravi in sprejemanju novega finančnega zakona, ki prinaša kar nekaj zanimivih novosti tudi za slovenko narodno skupnost. "Naj navedem le glavne postavke: z deželnim zakonom smo v celoti potrdili porazdelitve prispevkov slovenskim organizacijam in ustanovam, tako kot jih je določila za to poklicana posvetovalna komisija. V sklad za obnovitvena dela na sedežih kulturnih in športnih društev smo zapisali dodatnih 700 tisoč evro (prej je bilo temu namenjenih 300 tisoč) za financiranje prošenj na zdajšnji lestvici, medtem ko je dodatnih 200 tisoč evro predvidenih za nov razpis v letu 2017. Deželni svet je sprejel tudi dodatek k zakonu o skupni lastnini, ki v pričakovanju na celovito preureditev zadevne zakonodaje (s tem se bomo ukvarjali že takoj po praznikih) spodbuja sklepanje dogovorov med občinskimi upravami in jusi-srenjami ter posledično premoščanje sporov. Trgovski dom v Gorici bo deležen sredstev za dokončanje obnovitvenih del, medtem ko se sicer počasi nadaljuje postopek za obnavljanje Narodnega doma pri Sv. Ivanu. Dežela bo objavila nagradni razpis za idejni načrt, ki naj ovrednoti nekdanje fašistično taborišče v Viscu. Glasbenima šolama je termin za uresničitev načrta o skupni organizaciji podaljšan za zdaj do konca 2017. Posebej za Goriško pa je pomembna sprememba k zakonu o medobčinskih zvezah, saj uvede obvezen večjezični naziv, tako kot sta zahtevali Števerjan in Sovodnje", z zadovoljstvom poudarja deželni svetnik SSk Igor Gabrovec, ki pa v isti sapi priznava ponovno razočaranje v političnem poglavju celovitega spoštovanja deželnih in državnih obvez do razvoja tržaškega Krasa. "Deželna večina se je tudi tokrat omejila na sprejetje obljube, da bo poiskala dodatna sredstva za preurejanje opuščenih terasastih vinogradov na kraškem robu, medtem ko ostaja popolnoma gluha glede zahteve po dodatnih sredstvih za financiranje investicij, ki so zaobjete v t. i. kraški masterplan" pravi Gabrovec.

NOVI GLAS
ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Pravni zastopnik Marko Tavčar
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRES0
ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B – Videm.
Tel. št. 0039 0432 299664 – Faks 0039 0432 512095 – E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 20. decembra, ob 14. uri

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (137)

ODPRAVIMO MRZLE ROKE IN NOGE

Veliko ljudi pozimi trpi zaradi mrzlih nog in rok. V roke in noge jih zebe do bolečine ali celo tako močno, da se na noben način ne morejo ogreti. Poleg mraza je lahko prisotna še vlaga oziroma so mrzle roke in noge pogosto tudi potne. Le-to kaže na deficit ledvic. Ljudje smo si podobni, nismo pa enaki; eni so suhi, drugi debeli, eni visoki, drugi nizki, enim je nenehno vroče, drugim pa mraz.

Tisti ljudje, ki jim je nenehno mraz, so ledvični tip človeka, ki ima že biološko predispozicijo, da bo prej imel mrzle roke ali noge.

Kako se nam kaže ledvični tip človeka?

Pokojni predsednik Drnovšek je bil ledvični tip! Po kitajski tradicionalni medicini vemo, da se ledvični tip človeka fizično kaže kot suh, visok, bled, s tankimi ustnicami, tankimi kostmi, malo oziroma šibkimi lasmi, malo energije, vedno mu je mraz, je sramežljiv, introvertiran, asocialen, bojazljiv, neodločen, negotov, nestabilen, se vedno oblači v črno, ne mara biti v središču pozornosti in mu kronično primanjkuje vitaminov in mineralov.

Taki ljudje so že rojeni s premalo energije. Lahko so nedonošenčki, lahko je bil pri porodu prisoten določen zaplet. Takšen človek potrebuje skozi celo življenjsko obdobje več pomoči kot ostali, pa naj bo to vitaminska, mineralna, probiotična ali psihološka.

Podzavestno se ledvični tip človeka zaveda, da ima malo rezerve in se mora "čuvati". Zato bo čez celo življenje previdnejši. Taki ljudje so zelo občutljivi na mraz in bodo trpeli zaradi mrzlih rok in stopal. Že kot otroci se ne bodo hoteli kopati v mrzli vodi, saj nezavedno vedo, da jim hlad jemlje energijo. Zato bodo sovražili kopanje v mrzlem morju, smučanje ali pa zimo na splošno.

Ledvični tip je nagnjen predvsem k vnetju sečil, mehurja in rodil oziroma genitalij, zato je priporočljivo, da pogosto jemlje sredstva za krepitev imunskega sistema.

Da povzamem: emocionalni del in fizična bolezen sta tesno povezana. Ledvični tip, ki je plašen, negotov idr., bo pogosteje zbolel za boleznimi depresivnega stanja, epilepsijo, paničnimi napadi itd.

Vse zgoraj opisane težave, zaradi katerih pogosto trpi ledvični tip človeka, predvsem mrzle okončine, lahko segrejemo s preslično kopeljo.

/ dalje

www.saeka.si

Čarobno praznično vzdušje v gorah ...

Praznični utrinki iz Kanalske doline (1)

Pred letom, ko sem začela zahajati v Kanalsko dolino, sem se prvič soočila z mitološkim bitjem, ki je pol kozel pol človek, po videzu podoben hudiču, in v decembru kraljuje v vaseh pod Julijci. Krampus mu pravijo domačini, parkelj v slovenščini, baje pa obstaja celo ženska inačica tega imena, Krampa, a ljudje si o tem niso edini in so nanjo nekako pozabili. Krampusi so v predbožičnem času povsod. V izložbah trbiških trgovin, na pročeljih hiš in hotelov, na zgibankah in celo na Facebooku. To je prastara navada, ki pripada predvsem germanskemu svetu in je z leti postala uspešna turistična vaba in čaroben zimski spektakel. In je seveda v meni prebudila ogromno radovednost, da bi se pobliže seznanila s to šego in njeno zgodovino in pogledala v majhne gorske vasice v času, ko se krampusi podijo od hiše do hiše in divjajo po gozdovih.

V tem času je po vsej Kanalski dolini že slutiti Božič. Jaslice, lučke na oknih in pričakovanje snega nas vodi v sanjski svet otroštva. Samo v gorah se lahko danes še rodi tako očarljiva pravljica. Tam, kjer se je čas že zdavnaj ustavil in zna biti tudi zima lepa. Znanka, ki se je sicer rodila v dolini Dunje, živela pa čisto povsod, od Benetk do Salenta in Majorke, naju je z možem povabila na Miklavževanje v vasico Kokovo (Coccau). To je kraj, mimo katerega sem se sicer peljala neštetokrat v življenju, in sicer vsakič, ko sem hotela v bližnjo Avstrijo, ustavila pa nikoli. Vasica leži namreč nad glavno prometnico, na prvi pogled se zdi nezanimiva in skoraj neobljudena. Pa ni tako. Kokovo živi s svojo prelepo cerkvico, posvečeno ravno sv. Nikolaju, svetemu Miklavžu, in s svojimi živahnimi navadami. Ime naj bi dobila, tako vsaj pripoveduje legenda, prav po popotniku, ki so ga tu napadli roparji in se je čudežno rešil. Ime mu je bilo Nicolo' Koggau in zato je čudovita cerkvica posvečena ravno sv. Nikolaju, vasica pa je dobila ime Coccau.

Mali vaški hram, sicer lepo poslikan s freskami, je bil do kraja natrpan, spredaj pa so se veselo gnetli vaški otroci in se nestrpno ozirali k vratom v pričakovanju Miklavža in njegovega spremstva. Z možem sva sedla k prijateljem, ni mi bilo za klepet, kajti prijetno je bilo opazovati brezmejno otroško praznično veselje. Pred mnogimi, mnogimi leti sem se namreč tudi jaz, v predmestju Trsta, tako nestrpno ozirala za Miklavžem. Prihajal je vsako leto, na dan pred svojim godom, popoldne, po pouku, na Stadionu 1. maja, niti četrt ure od mojega doma pri Sv. Ivanu. Šli sva z mamo tako kot vsi moji sošolci... Spominjam se pričakovanja, sanj o darovih, prazničnega vzdušja in strahu pred parkeljnom. Kot otrok sem dolgo verjela v Miklavža, celo kregala sem se s sošolci, ki so mi nekajkrat postregli s kruto resnico, da Miklavža v resničnem svetu ni in da nam darove prinašajo starši. Že takrat sem imela rada pravljice in bila sem neozdravljiv sanjač. Prazniki so lepi samo, če so polni čarobnosti, skrivnosti, pričakovanja. In brez Miklavža bi ostali prazni, preblizu trpki resnici. Parkeljna pa sem se bala. Njega in verige, s katero je rožljal. Pa čeprav mi je mama zagotavljala, da je tam samo za hudobne, neubogljive otroke, ki ne pišejo domačih nalog. Jaz pa sem bila odličnjakinja, mirna in preresna za svoja leta. Zaznamovalo me je težko otroštvo in težave doma, v družini. Ravno zato sem imela tako rada ta magični večer, poln pričakovanja in otroških sanj, ter Miklavža v rdeči obleki z belo brado. Ravno takega, kot so ga letos pričakali otroci na Kokovem. Ti novodobni otroci izpod Julijskih gora se Miklavža ne bojijo več. Niti parkeljnov, krampusov pravzaprav, ker "špic parkeljne" poznajo tu naokoli samo v Tablji (Pontebba). Baje je to ime nemškega izvora, prikazen, ki je po videzu na pol poti med hudičem in kozlom, pa poznajo v vseh nemško govorečih deželah, na Češkem in Madžarskem, v Švici, Italiji, Sloveniji in celo na Hrvaškem. Maska z dolgimi kozjimi rogovi, pokrita z živalsko kožo in z zlobnim obrazom, ki je bil v starih časih izklesan iz lesa, zdaj pa je

največkrat gumijast, vzbuja strah. Eni jo povezujejo s starim poganskim svetom elfov in škratov, drugi z zimskim enakonočjem, dejansko pa je današnji krampus Miklavžev spremljevalec, ki ga imajo otroci nadvse radi. Naloga krampusov je, da otroke pripeljejo pred Miklavža. Malčki morajo nato poklekniti in moliti, molitev hudobca umiri in prežene. Otroci pa naj bi razumeli, da lahko z molitvijo premagajo strah in zlo. Na koncu Miklavž seveda pridne otroke za nagrado še obdari. Nekdaj so bili krampusi maščevalni in hudobni, nekateri zgodovinski viri trdijo celo, da ima ta zimska maska svoj izvor ravno v boju za preživetje. V visokogorskih vasicah so bili namreč ljudje pozimi večkrat lačni, predvsem tisti, ki so bili revni in niso imeli dovolj zemlje in lesa. Izmislili so si zato masko v podobi hudiča, pod katero so nerazpoznavni mladi moški hodili ropat hrano in živino po bogatejših kmetijah. Danes so krampusi, kot trdijo domačini, veliko lepši in bolj mojstrsko izdelani, zato pa manj napadalni in bolj prijazni do otrok in odraslih.

Na Kokovem je bila za otroke maša predolga, saj so se ves čas ozirali k vratom. Ravno med očenašem se je svetlolas deček obrnil k meni in mi potožil, da ga tišči lulat. Na smeh mi je šlo zaradi te spontane otroške nedolžnosti, zaradi te odkritosrčnosti, ki je mi odrasli ne poznamo več. Ko bi svetu vladali otroci, bi nam bilo zagotovo lepše. In včasih se sprašujem, zakaj ljudje sploh odraščamo. Nekateri smo kljub spremembam vendarle srečni, kajti nekaj malega otroškega v nas kljub vsemu preživi in ostane, drugi postanejo tako zelo odrasli, da v njih ni več sanj in niti kančka otroške radoživosti.

Mašnik nam pred obdarovanjem spregovori o Kanalski dolini, v kateri sobivajo tri kulture in trije jeziki. Celo štirje, poudari, če prištejemo furlanskega. Otroke povabi, naj zapojejo v italijanščini, slovenščini, nemščini in furlanščini, in že se razlega pesem, tudi slovenski Ringaraja. Spomnim se, da sem kot otrok Miklavžu vedno deklamirala pesmice. Učila sem se jih dolgo v noč, mama pa mi je pomagala in bedela z menoj. In potem to dolgo pričakovanje, strah in sanjarjenje. In tisti lepo zapečateni paket iz čisto novega, belega, gladkega papirja. Ko si ga odprl, je zadišalo po pomarančah in mandarinah, po sveže natisnjenih knjigah in usnjeni peresnici. Nežno sem listala dragocena darila in se veselila branja, v predal pa sem spravljala nove zvezke in barvice. Darila imajo čudovit vonj in ne moreš se jih do konca nagledati. Ko bi mi jih mama kupila v trgovini, ne bi bilo vsega tega gromozanskega veselja, niti pričakovanja in presenečenja. Doma sem potem dolgo božala knjige in jih počasi zlagala na polico. Kot otrok sem zelo rada brala in knjige so mi bile tako drage, da mi jih ni bilo nikoli dovolj. Spominjam se navdušenja tistega večera, pa tega, da potem dolgo v noč nisem mogla zaspati, kajti vedela sem, da nas bo Miklavž obiskal tudi na domu. Prisluškovala sem nočnim šumom, strmela v temo in se trudila, da bi ostala budna. A nikoli mi ni uspelo, odnesle so me sanje, in ko sem zjutraj odprla oči, je bila moja mala pisalna mizica polna darov. In spet je dišalo po mandarinah in pomarančah. In spet sem v rokah začutila tisti mehki, voljni, gladki, še novi darilni papir.

Cerkev na Kokovem je nabito polna, parkeljni pozvanjajo z velikimi kravjimi zvonci, Miklavž pa povabi vse prisotne, da pridejo po darila. Otroke in odrasle. Z možem ne veva, kaj bi, a ko vstaneta prijatelja, ki sta domačina, greva še midva k oltarju. V roke dobim parkeljna, krampusa iz blagoslovjenega, sladkega kruha. Zahvalim se Miklavžu, ki se mi posmeje izza dolge bele brade, in za trenutek sem spet otrok, tu med ponosnimi vrhovi Kanalske doline, sredi zime, ki še vedno nosi v nedrjih pravljice.

/ se nadaljuje

Suzi Pertot

Magično obdobje za slovensko smučarsko šolo

Trenutek Domna Prevca in Ilke Štuhec

Dnevi, ki so za nami, so bili navdušujoči za slovenski tabor zimskih športnih panog. Ugotovitev kajpak ne velja za neljubo polemiko med

Tino Maze in Smučarsko zvezo Slovenije okoli poslovilnega nastopa šampionke iz Črne na Koroškem na skorajšnji Zlati lisici v Mariboru, zato pa Tinini kolegi v snežnih športnih panogah v svetovnem pokalu tekmujejo vrhunsko. Tu mislimo predvsem na veliki odkritji tega začetka sezone, skakalca na smučeh Domna Prevca in alpsko smučarko Ilko Štuhec.

Kar se dogaja letos v smučarskih skokih, je nenavadno. Lanski dobitnik velikega kristalnega globusa, prejemnik medalj na svetovnem prvenstvu in olimpijskih igrah, 24-letni Peter Prevc, doživlja globoko krizo. Silovito pa je v sam svetovni vrh naenkrat prodrl njegov najmlajši brat Domen, ki je star komaj 17 let in pol. V začetnem delu sezone je zbral že štiri zmage in dve drugi mesti, tako da zanesljivo vodi v skupnem seštevku za svetovni pokal. Skače nekako tako kot Peter pred dvema letoma, neobremenjeno, lahkotno in predvsem ... zelo daleč. Na skupni lestvici je v bistvu že na pobegu, saj si prvi zasledovalci odžirajo točke med sabo. Sezona je še dolga, vendar je že zdaj jasno, da bo Domen Prevc med absolutnimi protagonisti. Zanimivo je, da je svetovni pokal letos okusil še tretji brat Cene Prevc, letnik 1996. Kaj pa se dogaja s Petrom, ni razumeti. Skoki so panoga, v kateri je mentalni dejavnik poglavitnega pomena in na tem področju očitno svetovni prvak trpi nekakšno blokado. V nedeljo je v švicarskem Engelbergu celo zgrešil uvrstitev v finale trideseterice.

S skakalnic na smučišča, kjer v hitrih disciplinah opozarja nase 26-letna Mariborčanka Ilka Štuhec. Kot mladinka je veljala za čudežno deklico, nato se je v svetovnem pokalu povsem izgubila in vrsto let ni imela omembe vrednih rezultatov, čeprav je bila stalno v beli karavani. V tej jeseni pa je dobesedno eksplodirala, dosegla je kar štiri zmage, s tem da je osvojila vse tri dosedanje smuke in alpsko kombinacijo. V nedeljo zvečer, ko je dodala v Val d'Iseru še sedmo mesto v superveleslalomu in je bil napisan ta sestavek, je bila celo tretja na začasni lestvici za svetovni pokal s 17 točkami zaostanka od vodilne Američanke Mikaele Shiffrin in 12 za Švicarko Laro Gut, lansko dobitnico velikega kristalnega globusa. Štajerka je očitno dozorela in našla tisto ravnovesje, ki ga zdaj pogreša Peter Prevc. Za končno skupno zmago se najbrž ne bo mogla potegovati, ker je njen učinek pač omejen le na hitre discipline, vendar od nje pričakujemo novih uspehov in morda mali smukaški globus, četudi je tudi tu pot še dolga.

Tu pa tam k bogati beri prispevajo tudi slovenski alpski smučarji. V nedeljo je na primer Žan Kranjec, ki je uspešno začel sezono, v veleslalomu v Alti Badii zasedel odlično četrto mesto. Skratka, magično obdobje za slovensko smučarsko šolo.

HC

Z 2. strani

Odziv na 2. del ...

Tako v prologu kot v epilogu s prispodobo poudarjam, da sem s svojo raziskavo "opravil le potovanje po poti, ki se še nadaljuje" in "se mogoče celo na novo pričenja". Z vsem tem jasno povem, da moja razlaga sme in mora biti predmet nadaljnjih preverjanj in da je torej načelno ovrgljiva. Seveda pa to še ne pomeni, da je moja razlaga tudi že ovržena: kdor hoče to doseči, mora spodkopati argumente, ki jih navajam v podkrepitev svojih tez, ali pa predstaviti novo razlago, ki bi razpoložljivo empirično gradivo smotrneje povezala v smiselno teoretično celoto. Kakor uči sodobna epistemologija, takšne ugotovitve v večji ali manjši meri nujno veljajo za sleherno zgodovinsko in sploh znanstveno teorijo.

Kaj pa Jolka Milič? Kot razberemo iz njenega pisanja v Novem glasu, ne sprejema možnosti, da bi bila moja razlaga sicer načelno ovrgljiva, a kljub temu logično konsistentna in empirično zadostno podkovana. In dejansko poleg mene napada vrsto raziskovalcev in strokovnjakov, ki so moje delo v tem smislu podprli. Pri tem je ne moti, da mimogrede potepta nekatera izmed najuglednejših imen našega zgodovinopisja. V svojem zapisu je Miličeva že pokazala, kako obvlada napadalni besednjak. A to ji ne bo nič zaleglo, če ne bo skušala vsaj omajati moje razlage z oprijemljivimi argumenti, podobno kakor sem v svoji knjigi sam storil, kadar sem se kritično lotil alternativnih razlag, začenši s tisto izpod peresa Jožeta Vidica. V resnici pa bi morala prav to narediti, če bi hotela dokazati, da jo "potešijo le argumenti, nobena dimna zavesa, pa naj bo še tako lepa", kot je zapisala 15. t. m.

V predgovoru k Anatomiji političnega zločina poudarjam, da sem s svojim delom opravil "zgodovinsko raziskavo, ne pa kriminalistično-sodne preiskave". Iz tega izhaja, da, kdor je bil po izsledkih moje raziskave vpleten v zločin, s kriminalistično-sodnega vidika nikakor ni že obsojenec, ampak je kvečjemu osumljenec. In dejansko je tako označen tudi v dveh uradnih pobudah, ki sta nastali ob robu moje raziskave in ju omenjam v epilogu svojega dela. Nanašam se na vlogo, ki jo je Janez Vuk 27. julija 2015 naslovil na slovensko notranje ministrstvo, ter na vlogo, ki so jo Janez Vuk, Natalija Pelikan Vuk in msgr. Renato Podbersič ob asistenci mojega brata Aleša 14. avgusta 2015 naslovili na italijansko notranje ministrstvo. Obe vlogi pozivata kriminalistično-sodne preiskovalce, naj primerjajo prstne odtise, ki so jih leta 1944 našli na kraju zločina, s prstnimi odtisi nekaterih ljudi, ki morejo biti na osnovi zgodovinskih raziskav, z mojo na čelu, osumljeni udeleženosti v zločinu.

Ob pisanju knjige sem menil, da sem z omenjenimi pojasnili dovolj jasno opredelil naravo svojega dela. Mogoče sem bil v teh svojih izvajanjih preskop. Če se mi bo ponudila priložnost, bom skušal ta pojasnila bolje razviti, pa tudi v skladu z njimi ustrezneje predstaviti izsledke svoje raziskave. Gre pač za občutljive opredelitve in razlikovanja, pri katerih bi se lahko porodili nesporazumi, ki bi obremenjevali nadaljnjo razpravo okrog zgodovinske resnice o tragični zgodbi iz Rossettijeve ulice.

Lep pozdrav!

VESEL BOŽIČ IN SREČNO 2017

ZKB 1908 credito cooperativo del carso zadružna kraška banka

BCC CREDITO COOPERATIVO Doberdob Sovodnje